

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему:

«Облік, аудит та економічний аналіз доходів, витрат та фінансових
результатів діяльності транспортних підприємств»

Виконала: студентка групи ОО-41
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»

Марина Аліна Василівна

Керівник: доктор філософії з
економіки, асист. Іваночко Б.Р.

Рецензент: д.е.н., професор
Левандівський О.Т.

Івано-Франківськ – 2026 р.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність 071 "Облік і оподаткування"

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Баланюк І.Ф.
"20" лютого 2025р.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА**

Марини Аліни Василівни

1. Тема роботи: Облік, аудит та економічний аналіз доходів, витрат та фінансових результатів діяльності транспортних підприємств

Керівник роботи: Іваночко Богдан Романович доктор з філософії з економіки, асистент кафедри облік і оподаткування

2. Перелік питань, які потрібно розробити:

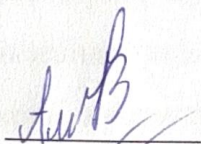
- визначити економічну сутність доходів, витрат та фінансових результатів підприємства;
- дослідити нормативно-правове регулювання обліку, аудит та економічний аналіз доходів, витрат та фінансових результатів;
- виокремити особливості обліку, аудиту та економічний аналіз на транспортних підприємств;
- розкрити організацію бухгалтерського обліку доходів, витрат і фінансових результатів
- дослідити методику обліку доходів, витрат і фінансових результатів
- розглянути організацію і методику проведення аудиту, доходів, витрати та фінансових результатів діяльності підприємства
- проаналізувати склад та структуру доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства
- здійснити оцінку фінансового стану підприємства
- розробити напрями удосконалення обліку, аудиту та економічного аналізу фінансових результатів

3. Дата видачі завдання 04 лютого 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розділ 1: Теоретичні основи обліку, аудиту та економічного аналізу доходів, витрат та фінансових результатів транспортних підприємств	10.06.2025 р.	Виконано
2	Розділ 2: Організація та методика обліку, аудиту доходів, витрат та фінансових результатів на прикладі конкретного підприємства	10.12.2025 р.	Виконано
3	Розділ 3: Економічний аналіз доходів, витрат і фінансових результатів та шляхи його удосконалення на транспортних підприємств	01.04.2026 р.	Виконано

Студент

Марина А.В

Керівник роботи

Іваночко Б.Р

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу

студентки групи ОО-41 Марини Алін Василівни

на тему: «Облік, аудит та економічний аналіз доходів, витрат та фінансових результатів діяльності транспортних підприємств»

У сучасних умовах господарювання питання організації обліку, аудиту та економічного аналізу доходів, витрат і фінансових результатів набувають особливої актуальності, оскільки саме ці показники характеризують ефективність діяльності підприємства та є основою для прийняття управлінських рішень. Для транспортних підприємств, діяльність яких пов'язана зі значними витратами на паливо-мастильні матеріали та логістичні процеси, особливого значення набуває формування достовірної інформації про доходи, витрати та фінансові результати.

Кваліфікаційна робота виконана відповідно до поставленої мети та завдань на основі використання матеріалів ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ». Метою роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів обліку, аудиту та економічного аналізу доходів, витрат і фінансових результатів діяльності транспортних підприємств, розробка рекомендацій щодо удосконалення організації облікового процесу, аналітичного забезпечення управління.

У першому розділі роботи розглянуто економічну сутність доходів, витрат та фінансових результатів підприємства, досліджено нормативно-правове регулювання їх обліку, аудиту та економічного аналізу, а також висвітлено особливості організації зазначених процесів транспортних підприємств.

У другому розділі проведено дослідження організації та методики бухгалтерського обліку доходів, витрат і фінансових результатів на ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ», охарактеризовано порядок їх відображення в системі

бухгалтерського обліку, а також розглянуто організацію та методику проведення аудиту доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства.

У третьому розділі здійснено економічний аналіз складу та структури доходів, витрат і фінансових результатів діяльності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ», проведено оцінку фінансового стану підприємства та обґрунтовано напрями удосконалення обліку, аудиту й економічного аналізу фінансових результатів транспортних підприємств.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованих рекомендацій для вдосконалення системи бухгалтерського обліку, аудиту та економічного аналізу доходів, витрат і фінансових результатів на ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ», підвищення достовірності облікової інформації, посилення внутрішнього контролю та покращення інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень.

Кваліфікаційна робота Марини Аліни Василівни на тему «Облік розрахунків з оплати праці та відображення їх у податковій звітності» є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, за змістом та оформленням відповідає вимогам, що визначені до такого виду робіт, а її автор заслуговує на присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Рекомендується до захисту з оцінкою «відмінно».

Науковий керівник
доктор філософії з економіки
асистентом кафедри обліку і оподаткування
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Богдан ІВАНОЧКО

«8» серпня 2026 р.

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу

студентки економічного факультету Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника Марини Аліни Василівни
на тему:

«Облік, аудит та економічний контроль доходів, витрат та фінансових
результатів транспортних підприємств»

Актуальність теми. Дослідження питань обліку, аудиту та економічного аналізу доходів, витрат і фінансових результатів є важливим напрямом сучасної економічної науки та практики, оскільки від якості інформації про результати діяльності підприємства залежить ефективність управлінських рішень і рівень його конкурентоспроможності. Для транспортних підприємств, діяльність яких супроводжується значними експлуатаційними витратами та впливом зовнішніх економічних факторів, особливого значення набуває належна організація обліково-аналітичного забезпечення управління. Актуальність роботи також зумовлена необхідністю удосконалення методичних підходів до формування та контролю фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання транспортної галузі.

Якість проведеного аналізу проблеми. У кваліфікаційній роботі послідовно розкрито теоретичні та прикладні аспекти обліку, аудиту й економічного аналізу доходів, витрат та фінансових результатів діяльності транспортних підприємств. Авторкою ґрунтовно опрацьовано наукові підходи до трактування економічної сутності досліджуваних категорій, проаналізовано нормативно-правову базу та визначено особливості організації обліково-аналітичної роботи на підприємствах транспортної сфери. Проведений аналіз дозволив оцінити структуру та динаміку доходів і витрат підприємства

визначити тенденції формування фінансових результатів, а також здійснити оцінку його фінансового стану.

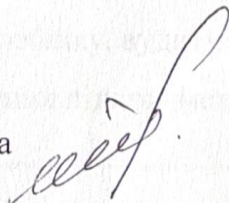
Практична цінність висновків і рекомендацій. Практична значущість роботи полягає у розробці пропозицій, спрямованих на підвищення ефективності організації обліку, аудиту та економічного аналізу фінансових результатів діяльності транспортного підприємства. Запропоновані рекомендації можуть бути використані для вдосконалення інформаційного забезпечення управління, посилення контролю за формуванням доходів і витрат, підвищення якості аналітичних процедур та своєчасного виявлення резервів покращення результатів господарської діяльності.

Загальний висновок і оцінка кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота характеризується логічною структурою, належним рівнем опрацювання теоретичного матеріалу та достатнім рівнем практичної спрямованості. Зміст роботи відповідає обраній темі, поставленій меті та визначеним завданням дослідження. Робота відповідає вимогам, що ставляться до кваліфікаційних робіт, а її авторка заслуговує на позитивну оцінку та присвоєння відповідного освітнього ступеня.

Кваліфікаційна робота Марини Аліни Василівни на тему «Облік, аудит та економічний контроль доходів, витрат та фінансових результатів транспортних підприємств» відповідає вимогам, що визначені до такого виду робіт, проведені дослідження носять закінчений характер і можуть бути представлені до захисту з високою позитивною оцінкою, а її автор заслуговує на присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Рецензент

доктор економічних наук
професор кафедри фінансів
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Омелян ЛЕВАНДІВСЬКИЙ

«08» червня 2026 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ	6
1.1. Економічна сутність доходів, витрат та фінансових результатів підприємств.....	6
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку, аудит та економічний аналіз доходів, витрат та фінансових результатів	12
1.3. Особливості обліку, аудиту та економічний аналіз на транспортних підприємствах	20
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АУДИТУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ»	31
2.1. Організація бухгалтерського обліку доходів, витрат і фінансових результатів ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ».....	31
2.2. Методика обліку доходів, витрат і фінансових результатів	46
2.3. Організація і методика проведення аудиту, доходів, витрати та фінансових результатів діяльності підприємства	54
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ НА ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	62
3.1. Аналіз складу та структури доходів, витрат та фінансових результатів діяльності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ»	62
3.2. Оцінка фінансового стану ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ»	71
3.3. Напрями удосконалення обліку, аудиту та економічного аналізу фінансових результатів транспортних підприємств.....	80
ВИСНОВКИ	93
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	100

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку ринкової економіки України важливого значення набуває забезпечення ефективного функціонування транспортних підприємств, діяльність яких є необхідною складовою економічної системи держави. Транспортна галузь забезпечує безперервність процесів виробництва, обміну та споживання а також впливає на рівень конкурентоспроможності національної економіки. Водночас діяльність транспортних підприємств характеризується високим рівнем матеріаломісткості, значними витратами на паливно-мастильні матеріали, оплату праці персоналу та інші виробничі потреби, що обумовлює необхідність постійного контролю за формуванням доходів, витрат і фінансових результатів.

В умовах нестабільного економічного середовища, інфляційних процесів, посилення конкурентної боротьби та впливу воєнних факторів особливої актуальності набувають питання вдосконалення системи бухгалтерського обліку, аудиту й економічного аналізу фінансових результатів діяльності транспортних підприємств. Саме ефективна організація обліково-аналітичної системи забезпечує формування достовірної інформації про результати господарської діяльності підприємства, що є необхідною умовою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, оцінки рівня прибутковості, фінансової стійкості та пошуку резервів підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання.

Теоретичні та практичні аспекти обліку, аудиту та економічного аналізу доходів, витрат і фінансових результатів досліджували у своїх працях багато вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема: Ф. Ф. Бутинець, М. Т. Білуха, С. Ф. Голов, В. В. Сопко, М. І. Бондар, О. А. Петрик та інші. Проте постійні зміни умов господарювання, розвиток цифрових технологій, гармонізація національної системи бухгалтерського обліку з міжнародними стандартами та специфіка діяльності транспортних підприємств потребують подальшого вдосконалення методики обліку,

аудиту й економічного аналізу фінансових результатів.

Актуальність теми бакалаврської роботи зумовлена необхідністю підвищення ефективності системи обліку, аудиту та економічного аналізу доходів, витрат і фінансових результатів транспортних підприємств, що сприятиме покращенню фінансового стану суб'єктів господарювання, зміцненню їх конкурентоспроможності та забезпеченню стабільного розвитку в сучасних економічних умовах.

Метою бакалаврської роботи є дослідження теоретичних, організаційних і методичних засад обліку, аудиту та економічного аналізу доходів, витрат і фінансових результатів діяльності транспортних підприємств, а також розроблення напрямів їх удосконалення на прикладі ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ».

Для досягнення поставленої мети у роботі визначено та вирішено такі завдання:

- дослідити економічну сутність доходів, витрат і фінансових результатів підприємства; -
- розглянути нормативно-правове регулювання обліку, аудиту та економічного аналізу фінансових результатів;
- визначити особливості організації обліку, аудиту й аналізу на транспортних підприємствах;
- дослідити організацію бухгалтерського обліку доходів, витрат і фінансових результатів у ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ»;
- проаналізувати методику обліку фінансових результатів підприємства;
- оцінити організацію та методику проведення аудиту доходів, витрат і фінансових результатів;
- здійснити економічний аналіз складу, структури доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства;
- провести оцінку фінансового стану ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ»;
- обґрунтувати напрями удосконалення обліку, аудиту та економічного аналізу фінансових результатів транспортних підприємств.

Об'єктом дослідження є процес формування, обліку, аудиту та економічного аналізу доходів, витрат і фінансових результатів діяльності транспортного підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційних і методичних аспектів обліку, аудиту та економічного аналізу фінансових результатів діяльності транспортних підприємств.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативно-правові акти України, національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти фінансової звітності, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, фінансова звітність та облікові дані ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ».

У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, зокрема методи аналізу і синтезу, порівняння, узагальнення, групування, економічного аналізу, факторного аналізу, графічний метод, табличний метод, а також методи бухгалтерського обліку й аудиту.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованих рекомендацій щодо вдосконалення обліку, аудиту та економічного аналізу доходів, витрат і фінансових результатів у діяльності транспортних підприємств з метою підвищення ефективності управління фінансово-господарською діяльністю.

Структура бакалаврської роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. У першому розділі досліджено теоретичні основи обліку, аудиту та економічного аналізу доходів, витрат і фінансових результатів транспортних підприємств. Другий розділ присвячений організації та методиці обліку й аудиту фінансових результатів на прикладі ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ». У третьому розділі проведено економічний аналіз доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства та запропоновано напрями удосконалення системи обліку, аудиту й аналізу на транспортних підприємствах.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Економічна сутність доходів, витрат та фінансових результатів підприємств

Сучасна економічна наука розглядає діяльність суб'єктів господарювання крізь призму ефективності управління доходами, витратами та фінансовими результатами, що відображають як оперативну, так і стратегічну ефективність функціонування підприємств. Досягнення максимального фінансового результату розглядається як базовий вектор для економічного зростання підприємства, формування фінансових ресурсів та забезпечення його стійкості у динамічному ринковому середовищі. Економічна сутність фінансових результатів тісно пов'язана з обліком доходів і витрат, що зумовлює необхідність детального аналізу взаємозв'язків між цими категоріями [1, с. 229].

Як зауважує Е. Соколова, фінансові результати підприємства - це не лише підсумок діяльності за певний період, але й відображення повноти використання економічного потенціалу суб'єкта у всіх напрямках його функціонування [2, с. 355]. У межах загальноекономічного аналізу фінансовий результат трактується як баланс доходів і витрат за звітний період, а отже, його розкриття вимагає системного підходу до оцінки складових фінансово-господарської діяльності.

Фінансові результати включають як позитивне (прибуток), так і негативне (збиток) сальдо операційної діяльності. У науковому дискурсі прибутку надається домінантна роль, тоді як концепція збитку залишається недостатньо розкритою. Проте, як зазначає М. В. Патарідзе-Вишинська, збиток є аналогічною до прибутку категорією, розрахунок якої також базується на співвідношенні доходів і витрат, лише з від'ємним значенням результату [3]. С. В. Мочерний трактує збиток як економічну втрату безповоротного характеру, у той час як Є. Д. Чацкіс пов'язує його із ситуацією, коли витрати перевищують доходи [4, с. 259].

Питання трактування прибутку як фінансової категорії має глибоке історико-економічне коріння. У працях античних мислителів, таких як Ксенофонт і Аристотель, уже фігурує ідея перевищення доходів над витратами як показника економічної доцільності господарювання [5, с. 61]. У Давній Індії фінансові результати розглядалися як індикатор ефективності управління державними ресурсами, де надмірний прибуток навіть підлягав санкціонуванню [5, с. 53].

У середньовіччі мислителі, зокрема Фома Аквінський, визначали доцільність прибутку через призму моральних та практичних витрат, покладених на торговця, що відображає ранні елементи витратного підходу до формування ціни [5, с. 79]. Стаднюк Т. С. запропонував трактування прибутку як різниці між купівельною і продажною цінами, підкреслюючи значення цінових коливань та соціальної нерівності у процесі його утворення [6, с. 130].

Еволюція підходів до оцінки прибутку досягла піку в працях класиків політичної економії. А. Сміт визначив прибуток як доход від капіталу, включаючи оплату за ризик і організаційні здібності підприємця. Його концепція вартості передбачала включення заробітної плати, ренти та прибутку як структурних елементів ринкової ціни [7, с. 37-38].

У таблиці 1.1 представлено узагальнення підходів до трактування прибутку з позицій сучасних українських учених.

У процесі розвитку економічної думки різні автори по-різному трактували природу доходів, витрат і фінансових результатів підприємницької діяльності, зокрема прибутку як їх основного складника. Згідно з підходом А. Маршалла, прибуток розглядався як своєрідна форма оплати праці підприємця за управління виробничими процесами. Цей підхід наближає прибуток до категорій заробітної плати та трудового доходу, однак не дає змоги повністю розкрити його економічну сутність як залишкової величини, що виникає після покриття витрат і є результатом ефективного господарювання [11, с. 198].

Відмінності підходів до висвітлення сутності прибутку в працях українських вчених

№ з/п	Автор	Визначення прибутку	Особливості підходу
1.	Поддєрьогін А. М.	Прибуток - це частина додаткової вартості, виробленої і реалізованої, яка набуває грошової форми та готова до розподілу.	- Акцент на теорії додаткової вартості - Розглядає прибуток як результат виробництва - Пов'язує з процесом розподілу доходу
2.	Покропивний С. Ф.	Прибуток - це частина виручки, що залишається після відшкодування витрат на виробничу і комерційну діяльність підприємства.	- Практичний (бухгалтерський) підхід - Акцент на різниці між доходами і витратами - Орієнтація на ефективність діяльності підприємства
3.	Янко С. В.	Прибуток - це вартість, отримана підприємством після виробництва та реалізації товарів, робіт і послуг за певний період.	- Узагальнений результативний підхід - Акцент на кінцевому фінансовому результаті - Врахування часового аспекту діяльності

Джерело: узагальнено автором за джерелами [8, 9, 10].

Істотний внесок у розуміння природи фінансових результатів зробив Й. Шумпетер, який розглядав прибуток як тимчасову винагороду за впровадження інновацій. Відповідно до його теорії, зростання прибутку забезпечується створенням нових комбінацій виробничих факторів, що дає змогу підприємствам знижувати витрати та формувати унікальні конкурентні переваги. У такому контексті фінансовий результат є не лише відображенням балансу доходів і витрат, а й індикатором ефективності реалізації новаторських стратегій. Нові ринки, технології, форми організації виробництва є джерелом зростання доходів, а також основою формування динамічних витрат, що безпосередньо впливають на остаточні фінансові результати діяльності. Однак у ринковому середовищі стійкість таких фінансових переваг є обмеженою. Підприємницький прибуток за Шумпетером має тимчасовий характер: як тільки інновації стають загальнодоступними, рівень доходів нормалізується, а надлишковий прибуток зникає. Це вказує на залежність фінансових результатів від мінливих ринкових умов, а також від інтенсивності конкуренції в аспекті

не лише цін, а й технологічних можливостей [12, с. 356].

Зі свого боку, Ф. Найт виокремив інший ключовий аспект - невизначеність і ризик. За його підходом, прибуток є компенсацією підприємцю за прийняття рішень в умовах нестабільності. Така концепція наближає прибуток до категорії премії за управлінську відповідальність та передбачення. Доходи, що формуються на основі прийняття рішень у невизначених умовах, за своєю сутністю є результатом управлінських витрат часу, знань і досвіду, тому фінансовий результат виступає винагородою за ефективну реакцію на ризики [13, с. 290].

У сучасному трактуванні економічної сутності фінансових результатів знаходимо системну позицію у працях П. Самуельсона. Він окреслює прибуток як надлишковий дохід, що є результатом комплексного поєднання технічних удосконалень, інноваційної діяльності, монопольного становища, здатності до підприємництва, управління ресурсами, а також оподаткованої бази. Самуельсон трактує прибуток не лише як економічну, а й як фіскальну та соціальну категорію, яка містить у собі компоненти ренти, проценту і заробітної плати [14, с. 82]. Така багатогранність дозволяє розглядати фінансовий результат як складну структурну категорію, в якій доходи і витрати взаємопов'язані не тільки з продуктивністю, а й із зовнішніми регулятивними чинниками.

Значущість підходу Самуельсона в контексті сучасної економічної науки підтверджує і його зарахування до ліберального напрямку, що поєднує ринкову гнучкість з державною участю у регулюванні економічного простору. Економічна модель Самуельсона має практичне значення для формування фінансової стратегії підприємств, оскільки дозволяє адаптувати облік доходів і витрат до умов конкурентного середовища, визначаючи фінансовий результат не лише як обліковану величину, а як основу для інвестиційного й управлінського рішення [14, с. 83].

Історично формування фінансового результату підприємств стало предметом теоретичних досліджень у межах п'яти основних концепцій

прибутку, кожна з яких по-своєму трактує зв'язок між доходами, витратами та результатами господарювання. Систематизація передумов виникнення цих підходів представлена на рис. 1.1.

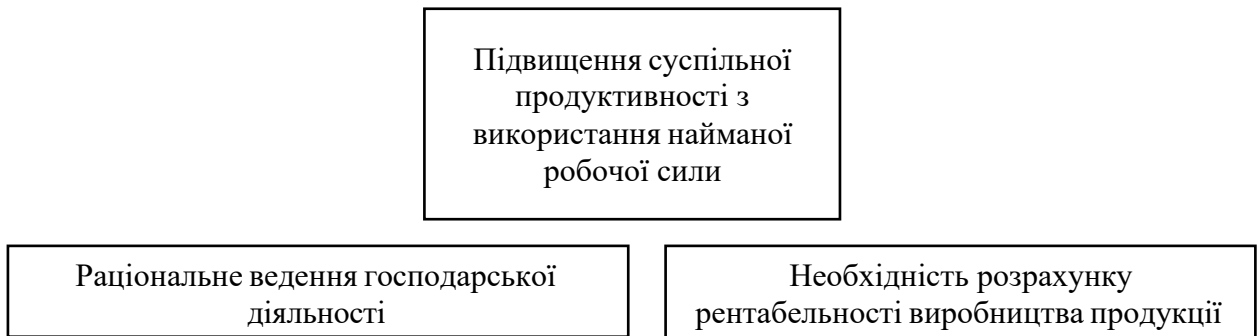

Рис. 1.2 Чинники, які передували виникненню поняття «прибуток»

Джерело: розроблено автором за даними [14, с. 30]

У дослідженні економічної сутності доходів, витрат та фінансових результатів підприємств важливо враховувати історико-теоретичні підходи, які сформувалися в межах різних облікових шкіл. Ретроспективний аналіз формування уявлень про прибуток у контексті облікової практики демонструє, що перші концептуальні основи формування доходів і витрат були закладені італійською школою бухгалтерського обліку. Саме її представники вперше використали подвійний запис як метод обліку, що забезпечував систематизацію фінансової інформації, а також ввели механізм перенесення залишків за рахунками доходів і витрат на рахунок «Капітал», формуючи тим самим первинне уявлення про фінансовий результат підприємства.

Подальшого розвитку концепція фінансових результатів набула у французькій школі, де зведення бухгалтерського обліку до розрахунку кінцевого результату діяльності стало ключовим завданням. Французькі теоретики систематизували облікові рахунки за економічною сутністю та значно підвищили аналітичну цінність даних про доходи й витрати, що дозволило більш об'єктивно оцінювати економічну ефективність

підприємства.

У межах німецької школи обліку визначення прибутку трактувалося як центральна мета бухгалтерського процесу. Основна увага зосереджувалася на точному встановленні взаємозв'язку між надходженнями та витратами, що дозволяло отримати достовірний показник прибутку як фінансового результату підприємства. Такий підхід забезпечував глибше розуміння механізмів формування фінансових показників, зокрема чистого доходу та операційних витрат.

Особливе місце в розвитку облікових концепцій належить англо-американській школі бухгалтерського обліку. Її науковці ґрунтовно дослідили чинники, що впливають на прибуток, і дійшли висновку, що цей показник має більшу інформативну цінність, ніж баланс у цілому. Важливою заслугою американських вчених стало виокремлення понять «бухгалтерського прибутку», що відображає результат реалізації продукції або послуг, та «економічного прибутку», який є результатом ефективного функціонування капіталу в умовах ринкової економіки. Це розмежування засвідчило, що фінансовий результат не завжди є достовірним відображенням економічної сутності діяльності підприємства, оскільки бухгалтерський підхід не враховує альтернативні витрати та фактори ризику [16, с. 70].

Отже, еволюція наукових уявлень про доходи, витрати та фінансові результати підприємств засвідчує значну методологічну різноманітність у підходах до їх оцінки. Кожна облікова школа внесла власний внесок у формування сучасних теоретичних засад аналізу фінансової ефективності підприємств. Водночас розуміння економічної сутності прибутку як результату функціонування ресурсів, прийняття управлінських рішень і реакції на зовнішні виклики залишається ключовим для діагностики фінансового стану та стратегічного розвитку суб'єктів господарювання.

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку, аудит та економічний аналіз доходів, витрат та фінансових результатів

У сучасних умовах розвитку економіки України ефективне функціонування системи бухгалтерського обліку, аудиту та економічного аналізу доходів, витрат і фінансових результатів можливе лише за наявності надійної та чіткої нормативно-правової бази. Відсутність комплексного нормативного забезпечення унеможливорює всебічне розуміння сутності фінансових результатів діяльності підприємств та об'єктивну їх оцінку в межах аналітичних досліджень.

Нормативно-правове регулювання обліку, аудиту та економічного аналізу доходів, витрат і фінансових результатів в Україні являє собою складну, багаторівневу структуру, кожен рівень якої виконує специфічну функцію у забезпеченні обліково-аналітичного процесу. Законодавчий рівень охоплює базові положення щодо принципів, понять і механізмів ведення бухгалтерського обліку та подання фінансової звітності. Нормативний рівень формує правила та інструкції з організації облікової інформації щодо результатів господарської діяльності. Методичний рівень зосереджений на рекомендаційних документах, що роз'яснюють підходи до обліку фінансових показників. Організаційний рівень, своєю чергою, представлений внутрішніми регламентами підприємств, що регулюють адаптацію загальних стандартів до специфіки їх функціонування.

Основою регулювання вітчизняної системи бухгалтерського обліку виступає Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [17], який встановлює обов'язкові вимоги для суб'єктів господарювання щодо ведення обліку та складання звітності. Закон визначає структуру первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, а також загальні вимоги до розкриття інформації про доходи, витрати і фінансові результати, забезпечуючи таким чином достовірне відображення господарських операцій у звітності.

У контексті адаптації українського обліку до міжнародних

стандартів важливою є інтеграція положень Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), які значною мірою впливають на визнання та класифікацію доходів і витрат. Це сприяє адекватному відображенню ефективності діяльності підприємства та є основою для прийняття управлінських рішень. Вітчизняні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(с)БО), зокрема П(с)БО 15 «Дохід» [18] і П(с)БО 16 «Витрати» [19], формально відповідають положенням МСФЗ, хоча в деяких випадках спостерігаються суттєві відмінності. Наприклад, П(с)БО 16 не має прямого аналога в МСФЗ і є виключно національним нормативним документом.

Формування Звіту про фінансові результати, який є одним з головних елементів фінансової звітності, регламентується НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [20], де наведено основні вимоги до структури й змісту документа. Більш детальні роз'яснення щодо заповнення звітних форм наведено в Методичних рекомендаціях [21]. У міжнародній практиці аналогом цього нормативного документа виступає МСБО 1 «Подання фінансових звітів», який, на відміну від національного, не обмежує підприємства жорсткими рамками щодо класифікації витрат, дозволяючи гнучко адаптувати форми звітності до особливостей діяльності.

У межах МСФЗ передбачено можливість вибору класифікаційних підходів для витрат - за функціями або за характером. Цей підхід забезпечує достовірніше відображення економічної сутності діяльності підприємства з урахуванням галузевої специфіки. Натомість П(с)БО передбачає виключно класифікацію витрат за їх характером із суворо визначеним переліком елементів, що звужує можливості для індивідуалізації облікових процедур [22, с. 27-28].

Порівняння вимог НП(С)БО 1 і МСБО 1 щодо формування Звіту про фінансові результати представлено у таблиці 1.2 Додаток А, що дозволяє виявити ключові розбіжності в підходах до структурування та подання інформації про доходи, витрати й фінансові результати підприємств.

Фінансові результати підприємства розглядаються у сучасній економічній науці як узагальнюючий показник його діяльності, що відображає кінцевий ефект управління ресурсами, формування доходів і здійснення витрат. У науковій літературі фінансові результати трактуються як прибуток або збиток підприємства, який виникає внаслідок його господарської діяльності [23, с.82].

Узагальнено можна виділити три основні підходи до розуміння сутності фінансових результатів: економічний, обліковий та нормативний. Згідно з економічним підходом, фінансові результати ототожнюються з приростом вартості активів або чистих активів підприємства, що забезпечують зростання його капіталу. Обліковий підхід, навпаки, зосереджується на різниці між доходами і витратами, що визначається відповідно до норм бухгалтерського обліку. Нормативний підхід акцентує увагу на офіційно встановлених правилах визнання доходів і витрат згідно з національними або міжнародними стандартами [24, с.90].

Фінансові результати є ключовим індикатором ефективності функціонування підприємства. Їх оцінка дає змогу здійснювати порівняльний аналіз діяльності за різні періоди, виявляти резерви підвищення прибутковості, оптимізувати структуру витрат, а також приймати стратегічні управлінські рішення.

У сучасних умовах господарювання особливого значення набуває управлінський облік, що забезпечує деталізацію інформації про доходи, витрати і результати діяльності за центрами відповідальності. Це є особливо актуальним для підприємств зі складною організаційною структурою та диверсифікованою діяльністю. Управлінський облік дає змогу ефективно планувати, контролювати та аналізувати фінансові результати, що сприяє підвищенню загальної конкурентоспроможності підприємства.

Нормативно-правове регулювання фінансових результатів в Україні постійно адаптується до міжнародних стандартів фінансової звітності, що забезпечує прозорість, зіставність та достовірність інформації, яка

подається зовнішнім користувачам. Удосконалення методологічних підходів до формування та аналізу фінансових результатів має враховувати галузеві особливості та запити внутрішніх і зовнішніх користувачів фінансової інформації [25].

Таблиця 1.3

Трактування поняття «фінансові результати»

Джерело	Трактування сутності поняття «фінансовий результат»
Економічний аспект	
Кочетова О. І. [26, с. 22]	Підсумкова категорія результативності господарської діяльності, яка відображає величину економічних вигод, отриманих (втрачених) підприємством, визначених як різниця між сумами доходів та відповідних їм витрат, що виражена в абсолютних показниках прибутку (збитку), які характеризують потенціал прибутковості, економічного зростання та розвитку підприємства.
Мочерний С. В.	Грошова форма підсумків господарської діяльності організацій або їхніх підрозділів, виражена в прибутках або збитках.
Обліковий аспект	
Верхоглядова Н. І.	Утворюються з доходів діяльності підприємства за вирахуванням витрат діяльності
Сук Л. К.	1) Різниця між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час. 2) Приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді.
Законодавчо-нормативний аспект	
НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Прибуток - сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ним витрати. Збиток - перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.
Податковий кодекс України (ст. 134)	Прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається за допомогою коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або Міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень цього розділу.
МСБО 1 «Подання фінансової звітності»	Прибуток або збиток - це загальний дохід за вирахуванням витрат за винятком компонентів іншого сукупного доходу.

Джерело: розроблено автором за даними [27, с. 385], [28, с. 401], [29, с. 498], [20], [30], [31]

В умовах трансформації системи управління фінансами підприємств особливої ваги набуває нормативно-правове забезпечення обліку, аудиту та економічного аналізу фінансових результатів, зокрема доходів і витрат.

Такий підхід дозволяє уніфікувати методи збору, обробки та інтерпретації інформації про фінансово-господарську діяльність, що забезпечує її достовірність, релевантність і порівнянність у часових і просторових розрізах. Відповідно до принципу нарахування доходів та принципу відповідності, задля визначення достовірного фінансового результату діяльності суб'єкта господарювання за звітний період, необхідним є порівняння доходів, сформованих у звітному періоді, з витратами, які були понесені для забезпечення цих доходів. В обліку та звітності доходи і витрати відображаються за фактом їх виникнення, а не за датою грошових надходжень або платежів [32].

Нормативна база України у сфері бухгалтерського обліку базується на Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку (П(С)БО), які є адаптованими до міжнародних норм. У контексті обліку доходів та витрат основоположне значення має П(С)БО 15 «Дохід» та П(С)БО 16 «Витрати», в яких окреслено критерії визнання, методи оцінки й порядок відображення відповідних показників у фінансовій звітності [33]. Згідно з положеннями цих стандартів, облік доходів та витрат має здійснюватися на основі їх сутності, а не лише юридичної форми, що забезпечує більш точне відображення фінансового результату у Звіті про фінансові результати.

Фінансовий результат, у свою чергу, становить узагальнюючу економічну категорію, що виявляється через співвідношення доходів і витрат підприємства. При цьому важливо розрізняти поняття «прибуток» і «фінансовий результат». Якщо перше термінологічно стосується позитивного сальдо господарської діяльності, то друге відображає більш широку характеристику - як позитивну (прибуток), так і негативну (збиток), охоплюючи всі аспекти фінансової діяльності підприємства [34, с. 230].

У сучасних умовах функціонування підприємств система бухгалтерського обліку доходів, витрат і фінансових результатів набуває визначального значення як інструмент формування достовірної інформаційної бази для здійснення аудиту та економічного аналізу. Її роль

не обмежується виключно фіксацією господарських операцій, а поширюється на забезпечення аналітичної підтримки управлінських рішень, що дозволяє комплексно оцінювати результативність діяльності суб'єкта господарювання. Саме через механізм узагальнення облікових даних формується можливість ідентифікації ключових тенденцій розвитку підприємства, визначення рівня його прибутковості, а також встановлення факторів, що впливають на фінансові результати.

Особливого значення набуває той факт, що облік доходів і витрат є невід'ємною складовою системи внутрішнього контролю, яка забезпечує прозорість та обґрунтованість фінансової звітності. У цьому контексті аудит виступає не лише як інструмент перевірки правильності відображення господарських операцій, а і як засіб виявлення потенційних ризиків, що можуть виникати внаслідок викривлення або неповного розкриття інформації. Зокрема, неправильна класифікація витрат чи несвоєчасне визнання доходів здатні суттєво вплинути на достовірність фінансових результатів, що, у свою чергу, призводить до прийняття неефективних управлінських рішень.

З методологічної точки зору, організація обліку доходів і витрат базується на чітко визначених принципах, серед яких провідне місце займають принцип нарахування, відповідності доходів і витрат, а також безперервності діяльності підприємства. Застосування цих принципів забезпечує формування фінансового результату як інтегрального показника, що відображає кінцевий ефект господарської діяльності за певний звітний період. Водночас якість облікової інформації безпосередньо залежить від дотримання нормативно-правових вимог, що регламентують ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Нормативне забезпечення у сфері обліку доходів, витрат і фінансових результатів в Україні формується під впливом як національних, так і міжнародних підходів. Ключову роль у цьому процесі відіграє Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в

Україні», який визначає загальні правові засади організації обліку та складання звітності. Поряд із цим, вагоме значення мають Міжнародні стандарти фінансової звітності, імплементація яких спрямована на гармонізацію вітчизняної системи обліку з міжнародною практикою та підвищення рівня її прозорості і порівнянності [35]. Застосування МСФЗ дозволяє уніфікувати підходи до визнання, оцінки та розкриття інформації про доходи і витрати, що є особливо важливим в умовах інтеграції України у світовий економічний простір.

Таким чином, облік доходів, витрат і фінансових результатів слід розглядати як комплексну систему, що поєднує інформаційні, контрольні та аналітичні функції. Її ефективне функціонування забезпечує не лише формування достовірної фінансової звітності, але й створює передумови для своєчасного виявлення ризиків, підвищення якості аудиту та вдосконалення процесу прийняття управлінських рішень. У цьому контексті важливим є постійне вдосконалення методичних підходів до організації обліку та їх адаптація до змін у нормативному середовищі, що сприяє підвищенню загальної ефективності діяльності підприємств (див. табл. 2).

Нормативно-правове регулювання аналізу доходів, витрат і фінансових результатів підприємства формується під впливом сукупності законодавчих і методичних положень, що визначають як порядок ведення бухгалтерського обліку, так і принципи здійснення аналітичних процедур. У сучасних умовах господарювання така регламентація має ключове значення, оскільки забезпечує узгодженість інформаційної бази, необхідної для оцінювання результативності діяльності суб'єктів господарювання та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Правове підґрунтя аналізу фінансових показників насамперед пов'язане з нормами, які регулюють визнання, оцінку та відображення доходів і витрат у системі бухгалтерського обліку. Встановлені принципи нарахування, відповідності доходів і витрат, а також повного висвітлення інформації забезпечують формування достовірного фінансового

результату, що виступає об'єктом подальшого економічного аналізу. Завдяки цьому досягається уніфікація підходів до інтерпретації фінансових показників, що підвищує їх аналітичну цінність та порівнянність у часі й просторі.

Особливістю нормативного регулювання є те, що воно не обмежується лише фіксацією правил обліку, а створює методологічні передумови для застосування різних інструментів економічного аналізу. Зокрема, аналіз доходів і витрат, як складова ширшої системи економічного дослідження, реалізується через використання структурно-динамічних, факторних і порівняльних методів. Така багатовекторність підходів дозволяє не лише оцінити абсолютні значення показників, а й розкрити тенденції їх зміни, визначити причинно-наслідкові зв'язки та встановити вплив окремих чинників на формування фінансових результатів підприємства.

Важливим елементом нормативно-методичного забезпечення є регламентація форм подання та узагальнення аналітичної інформації. У цьому контексті значна увага приділяється використанню аналітичних таблиць як інструменту систематизації даних. Саме такі таблиці забезпечують можливість відображення структури доходів за джерелами їх формування та групування витрат за економічними елементами, що створює підґрунтя для проведення глибокого і всебічного аналізу. Нормативні підходи до побудови звітності сприяють уніфікації цих таблиць, що, у свою чергу, підвищує рівень зіставності показників і полегшує процес їх інтерпретації.

Водночас важливо враховувати, що нормативно-правове поле в Україні формується з урахуванням міжнародних стандартів фінансової звітності, які встановлюють загальні принципи розкриття інформації про доходи, витрати та фінансові результати. Їх застосування забезпечує гармонізацію національної системи обліку з міжнародною практикою, що є особливо актуальним в умовах глобалізації економічних процесів. Це, у свою чергу, розширює можливості аналітичного дослідження, оскільки

дозволяє здійснювати порівняльний аналіз не лише в межах окремого підприємства, а й на міжнаціональному рівні.

Крім того, вагомий вплив на організацію аналізу мають норми податкового законодавства, які визначають специфіку формування фінансових результатів для цілей оподаткування. Це зумовлює необхідність узгодження бухгалтерських і податкових підходів, що ускладнює аналітичний процес, але водночас підвищує його точність і обґрунтованість. У результаті формується багаторівнева система оцінювання, яка враховує різні аспекти фінансово-господарської діяльності підприємства.

Отже, нормативно-правове регулювання аналізу доходів, витрат і фінансових результатів виступає основою для формування методик щодо дослідження фінансових показників. Воно забезпечує впорядкованість облікових і аналітичних процедур, створює умови для застосування сучасних методів аналізу та сприяє підвищенню якості управлінських рішень. Комплексне поєднання законодавчих норм і методичних підходів дозволяє забезпечити об'єктивність оцінки діяльності підприємства та визначити перспективи його подальшого розвитку.

1.3. Особливості обліку, аудиту та економічний аналіз на транспортних підприємствах

У системі економічного управління транспортними підприємствами метод виступає базовим інструментом пізнання об'єктивних закономірностей їх функціонування та розвитку. Основна мета наукового підходу в обліку, аудиті й економічному аналізі на транспорті полягає в практичному застосуванні виявлених закономірностей з метою підвищення ефективності управління господарською діяльністю. Методологічне забезпечення в цій сфері охоплює визначення потреби, структури та сфери застосування відповідних інструментів обліку й аудиту, включаючи дослідницькі процедури та способи верифікації результатів [36].

У транспортній галузі метод бухгалтерського обліку трактується як

системне поєднання засобів і прийомів, що забезпечують цілісне та об'єктивне відображення господарських процесів у вартісному вимірі. Цей метод адаптується до специфіки функціонування автотранспортних, залізничних, авіаційних та інших підприємств, що потребує особливої уваги до таких елементів, як витрати на технічне обслуговування, маршрутизація, час експлуатації транспорту, а також облік пального і амортизаційних нарахувань (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

**Визначення методу, методології та процедури відповідно до
економічної енциклопедії**

Метод	Методологія	Процедура
Засіб пізнання як певна сукупність або комплекс прийомів і операцій з метою теоретичного відтворення економічної системи, її законів і суперечностей.	Наука про метод і шляхи досягнення істини (втіленої у науковій теорії, ідеях та ін.), основою якої є система найбільш загальних принципів, методів і способів пізнання економічної системи.	1) складова процесу; 2) офіційно встановлений порядок та спосіб дій у процесі виконання певних видів діяльності.

Джерело: розроблено автором за даними [37]

У процесі становлення та розвитку концептуальних засад транспортного обліку сформувалося два основних підходи до трактування його методичної природи: адитивний, у якому метод розглядається як сукупність взаємопов'язаних складових, та процедурний, що акцентує увагу на послідовності виконання облікових дій. Обидва підходи забезпечують фундамент для науково обґрунтованого відображення господарської діяльності транспортних підприємств.

До основних груп методичних прийомів, які забезпечують реалізацію обліково-аналітичної функції в транспортному секторі, відносяться: загальнонаукові, конкретно-емпіричні та спеціальні елементи методу бухгалтерського обліку. До загальнонаукових належать абстрагування, аналіз і синтез, індукція й дедукція, що використовуються для формування облікової інформації в умовах складної логістичної структури підприємства. Конкретно-емпіричні методи включають

спостереження, порівняння, вимірювання, які актуальні для моніторингу технічного стану транспорту та витрат пального.

Систематизація елементів методу бухгалтерського обліку, адаптована до потреб транспортних підприємств, традиційно включає вісім ключових компонентів: документування, інвентаризація, оцінка, калькулювання, рахунки, подвійний запис, баланс і звітність. Кожен із них виконує специфічну функцію в контексті транспорту - наприклад, документування повинно враховувати специфіку маршрутних листів та товарно-транспортних накладних, а калькулювання - витрати на експлуатацію окремих транспортних одиниць.

Візуальне представлення загальнонаукових і конкретно-емпіричних підходів дозволяє глибше усвідомити методологічну базу бухгалтерського обліку у сфері транспорту (рис. 1.2 та рис. 1.3).

Рис. 1.2 Конкретно-емпіричні методичні прийоми бухгалтерського обліку

Джерело: розроблено автором за даними [36]

Врахування галузевої специфіки в поєднанні з класичними науковими методами дозволяє удосконалити облікову систему підприємства, забезпечити достовірність аналітичної інформації для

потреб управління та прийняття рішень.

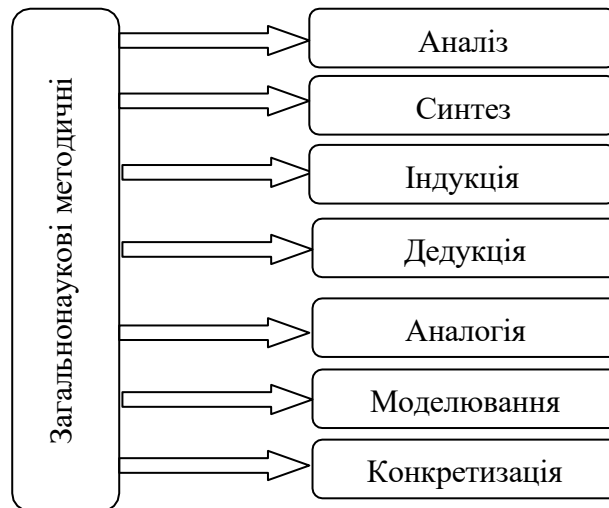

Рис.1.3 Загальнонаукові методичні прийоми бухгалтерського обліку

Джерело: розроблено автором за даними [38-41]

У процесі дослідження методологічних засад обліку, аудиту та економічного аналізу на транспортних підприємствах важливо враховувати різні наукові підходи до класифікації методів бухгалтерського обліку, які зумовлюють відмінності в обліковій практиці. Науковці, які здійснювали глибоке вивчення еволюції теорії бухгалтерського обліку, обґрунтовують різний склад методичних елементів, надаючи перевагу тим чи іншим методологічним компонентам залежно від характеру господарської діяльності підприємства.

Зокрема, Пільменштейн Д. І. висуває ідею доповнення традиційного методу бухгалтерського обліку дев'ятим елементом - моделюванням, що особливо актуально для транспортної галузі, де існує потреба в прогнозуванні витрат і обсягів перевезень [38]. Натомість Баканов М. І. розглядає оцінку як умову реалізації інших елементів методу, хоча в умовах функціонування транспортних підприємств, де значна частина активів є високоліквідною або знецінюється, саме оцінка потребує виокремлення як окремого елементу через важливість формування достовірної фінансової звітності [39].

Деякі дослідники, як-от Ващинський Г. В., не включають звітність до

методології, натомість пропонуючи поняття «узагальнення підсумків бухгалтерських записів». У транспортному секторі, де дані для внутрішнього аналізу відіграють не менш важливу роль, ніж зовнішня фінансова звітність, це поняття може бути обґрунтовано як елемент, що відображає специфіку звітності на таких підприємствах. Водночас, враховуючи багатокomпонентну структуру витрат і облікових об'єктів (паливо, амортизація, технічне обслуговування тощо), доцільним є виокремлення звітності як структурного елементу методу, що забезпечує повне узагальнення інформації [40].

Інші науковці, як-от Кудлаєва Н. В., Теловата М. Т. та Петраковська О. В., пропонують вилучити калькулювання, інвентаризацію або звітність із складу методичних елементів бухгалтерського обліку, аргументуючи це їхнім службовим характером. Проте у специфіці функціонування транспортних підприємств, де облік рухомого складу, запчастин, технічних ресурсів має ключове значення, інвентаризація та калькуляція є необхідними для забезпечення надійності облікових даних і контролю внутрішніх процесів [41].

З методологічної точки зору, елементи методу бухгалтерського обліку можна систематизувати за функціональною ознакою. Так, до групи елементів первинного спостереження належать документація та інвентаризація. Документування господарських процесів у транспортному секторі має забезпечувати точну фіксацію руху матеріальних і грошових потоків, а інвентаризація - надання фактичної інформації про стан і наявність транспортних засобів, запасних частин та інших активів підприємства, що підтверджується шляхом зіставлення облікових даних із фактичними результатами перевірок.

Елементи вартісного виміру - оцінка та калькуляція - є основоположними для забезпечення достовірної аналітики та планування. Оцінка визначає вартісні характеристики активів і зобов'язань, що важливо при обліку зношення транспортних засобів і технічного обладнання. Калькулювання, у свою чергу, дозволяє розрахувати собівартість

транспортних послуг, що необхідно для прийняття управлінських рішень і формування тарифної політики.

Формування та відображення облікової інформації забезпечується за допомогою рахунків і подвійного запису, які забезпечують взаємозв'язок між операціями та їх впливом на фінансовий стан підприємства. У сфері транспорту цей зв'язок відображається через облік витрат на рейси, ремонт, паливо та заробітну плату водіїв.

Для повного узагальнення інформації використовуються баланс і звітність. Баланс дозволяє визначити фінансовий стан транспортного підприємства на певну дату, тоді як звітність - сформувати систематизовану інформацію для внутрішніх і зовнішніх користувачів, зокрема державних регуляторів, партнерів та інвесторів. При цьому, враховуючи відмінності між бухгалтерськими та податковими стандартами, особливо у сфері обліку витрат, важливо узгоджувати звітність згідно з вимогами чинного законодавства.

Впровадження автоматизованих систем обліку та цифрових технологій у транспортній галузі трансформує традиційні підходи до використання елементів методу бухгалтерського обліку, однак не знижує їх значення. Навпаки, інформатизація підвищує вимоги до точності, достовірності та адаптивності облікових процедур, що особливо важливо в умовах високої динаміки ринку транспортних послуг.

Застосування сучасних комп'ютерних технологій здійснює суттєвий вплив на організацію обліково-аналітичної роботи на транспортних підприємствах, що виявляється насамперед у переході до використання електронних носіїв первинної інформації, електронних первинних документів, а також автоматизованому формуванні облікових документів. Застосування цифрових технологій не змінює базових принципів бухгалтерського обліку, таких як подвійний запис, однак дозволяє реалізувати його шляхом одноразового введення інформації через уніфіковані коди господарських операцій. Такі зміни оптимізують облікові процеси та сприяють підвищенню точності даних у системах

управлінського та фінансового обліку [42].

Цифровізація впроваджується й в інші компоненти облікової методології: інвентаризацію, калькулювання, складання балансу і фінансової звітності. Зокрема, застосування штрихового кодування дозволяє проводити інвентаризацію майна на транспортних підприємствах без припинення операційної діяльності складів, що забезпечує безперервність бізнес-процесів. Метод зчитування штрихових кодів значно пришвидшує і підвищує точність ідентифікації об'єктів обліку, змінюючи технологію інвентаризації, хоча її економічна сутність залишається незмінною.

Складання звітності на транспортних підприємствах також зазнає змін унаслідок застосування комп'ютерних систем, які дозволяють формувати звітні форми як у регламентному режимі, так і на запит користувача з бази даних. Це сприяє актуалізації управлінської інформації й забезпечує гнучкість у її використанні для прийняття рішень, що є особливо важливим у динамічному середовищі транспортних послуг.

Автотранспортні підприємства (АТП) функціонують як складні виробничо-експлуатаційні системи, які поєднують планування, організацію, виконання та контроль перевезень, а також технічне обслуговування й ремонт транспортних засобів. Така багатофункціональність зумовлює специфіку побудови облікової системи. Зокрема, структура активів підприємств автотранспортної галузі характеризується значною питомою вагою основних засобів, серед яких домінують транспортні засоби, що потребують постійного моніторингу технічного стану, обліку ремонтів, модернізації й інших пов'язаних робіт [43, с. 185].

Особливістю кадрової політики таких підприємств є закріплення водіїв за конкретними транспортними засобами, що спричиняє потребу у веденні спеціалізованого обліку робочого часу, надбавок за роботу в нічні зміни, документального підтвердження режиму праці та відпочинку відповідно до чинного трудового законодавства. Це також ускладнює

систему нарахування заробітної плати, яка повинна враховувати як фіксовані оклади, так і змінні складові залежно від пробігу, обсягу виконаних робіт або кількості рейсів.

Для обліку витрат у межах різних напрямів господарської діяльності транспортного підприємства застосовується рахунок 23 «Виробництво» із деталізацією через субрахунки відповідно до специфіки виконуваних послуг: пасажирські перевезення, вантажні перевезення, допоміжні транспортні послуги тощо. Відсутність незавершеного виробництва на таких підприємствах обумовлена коротким циклом виробництва послуги, в результаті чого всі витрати безпосередньо включаються до собівартості реалізованих транспортних послуг [44, с. 219].

У процесі діяльності транспортного підприємства реалізуються декілька основних функціональних блоків: експлуатаційні перевезення пасажирів і вантажів, технічне обслуговування, ремонт, зберігання і гаражне обслуговування автотранспорту. Кожен із них має специфіку облікового забезпечення, що потребує диференційованого підходу до побудови облікової політики та системи внутрішнього контролю.

Особливої уваги потребує документування господарських операцій на транспортних підприємствах. Наприклад, кожен маршрут пасажирських перевезень має затверджений паспорт маршруту, що включає схему руху, основні техніко-економічні параметри (довжина маршруту, нульовий пробіг, швидкість сполучення, час виконання одного рейсу, час на лінії, кількість рейсів на день, добовий пробіг). Ці показники використовуються не лише для оперативного управління, а й для здійснення економічного аналізу ефективності експлуатації рухомого складу, аналізу витрат, планування потреб у паливно-мастильних матеріалах і визначення оптимальних графіків перевезень.

Облік, аудит і економічний аналіз на транспортних підприємствах мають яскраво виражену галузеву специфіку, що вимагає комплексного підходу до розробки облікової політики, впровадження сучасних інформаційних технологій та удосконалення форм первинної документації.

Це, у свою чергу, забезпечує не лише достовірність фінансової інформації, а й її аналітичну корисність для управління господарською діяльністю підприємства в умовах високої конкуренції та ринкової нестабільності.

Можна зробити висновок, що методи бухгалтерського обліку затверджуються та обґрунтовуються в наказі про облікову політику підприємства. У транспортних підприємствах особливої ваги набуває правильне документальне оформлення операцій, що пов'язані з перевезенням пасажирів і вантажів. Одним із ключових первинних документів, що лежить в основі формування облікових даних щодо експлуатації транспортних засобів, є подорожній лист автобусу. Саме він забезпечує фіксацію важливої інформації про маршрут, витрати пального, пробіг, тривалість виконання рейсу, що, в свою чергу, формує аналітичну базу для подальшого економічного аналізу ефективності перевезень.

Організація бухгалтерського обліку експлуатаційної діяльності транспортних засобів базується на систематизованому накопиченні даних з подорожніх листів. Ці документи відіграють не лише облікову, а й контрольну функцію, дозволяючи виявити відхилення в паливних витратах, перевантаження, простої тощо. Важливим аспектом є також облік забезпечення працівників спецодягом відповідно до нормативів охорони праці, що має бути відображено у витратах підприємства на підставі первинних документів.

Функціонування автотранспортного підприємства значною мірою залежить від технічного стану рухомого складу, що зумовлює необхідність постійного контролю технічного обслуговування, страхування та оновлення автопарку. Витрати на придбання, страхування, технічне обслуговування, ремонт транспортних засобів та інші пов'язані операції відображаються як у бухгалтерському, так і в податковому обліку згідно з чинними нормативно-правовими актами.

Надання транспортних і транспортно-експедиторських послуг потребує заповнення відповідної первинної документації, включаючи акти наданих послуг, товарно-транспортні накладні, договори, що фіксують

умови співпраці з клієнтами. Міжнародні перевезення вимагають ведення обліку відповідно до міжнародних стандартів, що включає також розрахунок валютних операцій і податкових зобов'язань. Витрати на експлуатацію, ремонт та технічне обслуговування фіксуються в бухгалтерському обліку відповідно до плану рахунків, з урахуванням норм витрат пального та тимчасових лінійних норм, які встановлюються внутрішніми розпорядчими документами підприємства [45].

Оренда транспортних засобів у фізичних і юридичних осіб також має специфіку відображення в обліку, що залежить від умов договору, строку користування та джерела фінансування. Крім того, нарахування і сплата податку з власників транспортних засобів, а також розрахунок зборів за забруднення навколишнього середовища мають бути належним чином задокументовані і включені у відповідну податкову звітність.

Вибуття транспортних засобів - шляхом реалізації, списання через аварії або крадіжки - оформлюється відповідно до норм бухгалтерського і податкового законодавства, із зазначенням причин, вартості об'єкта та методу вибуття. Водночас реєстрація, ліцензування, а також переміщення транспортних засобів відображаються у внутрішньому обліку підприємства для забезпечення правомірності здійснення перевезень. При цьому важливим елементом є лізинг, який дозволяє оновити технічну базу підприємства, не відволікаючи значні фінансові ресурси, але потребує детального обліку лізингових платежів, амортизації та зобов'язань за договорами.

Облік запасних частин, видів технічного обслуговування і ремонтів рухомого складу здійснюється згідно з внутрішніми нормами і затвердженими графіками ТО, що дозволяє контролювати витрати та забезпечувати технічну справність транспорту. Окрему роль відіграє облік палива, що купується як за готівковим, так і безготівковим розрахунком (по талонах чи електронних картках), а також його складування, списання та контроль за нормами споживання, що є об'єктом аудиторського аналізу.

Калькуляція собівартості автоперевезень базується на системному

обліку всіх видів витрат, включаючи амортизацію, заробітну плату, витрати на паливо та технічне обслуговування. Методи калькулювання, що застосовуються підприємствами, мають враховувати виробничі особливості транспортної галузі та дозволяти об'єктивно оцінити ефективність господарської діяльності, зокрема за напрямками пасажирських чи вантажних перевезень. Особливої уваги потребує порядок розподілу загальновиробничих витрат між маршрутами або об'єктами обліку, а також методика складання розрахунків собівартості, що є базою для встановлення тарифів [46].

Компенсаційні виплати за перевезення пільгових категорій населення мають специфіку обліку, оскільки їх фінансування здійснюється з бюджету. Необхідне точне документальне підтвердження обсягів перевезень і вчасне подання звітності для отримання відповідних компенсацій. Зважаючи на багатоаспектність діяльності транспортних підприємств, виникає потреба у використанні широкого спектру методів бухгалтерського обліку. Незважаючи на наявність загальноприйнятих положень (П(С)БО), підприємства мають право самостійно формувати облікову політику, визначаючи найбільш ефективні способи ведення обліку, виходячи зі специфіки їх діяльності, що фіксується в наказі про облікову політику.

У підсумку слід зазначити, що методи бухгалтерського обліку в транспортній галузі мають бути гнучкими, адаптивними до змін у нормативному полі, операційній діяльності та потребах аудиту й економічного аналізу, що дозволяє забезпечити прозорість, контроль і ефективність у функціонуванні автотранспортних підприємств.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АУДИТУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ»

2.1. Організація бухгалтерського обліку доходів, витрат і фінансових результатів ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ»

Необхідність належної організації обліку на транспортних підприємствах обумовлюється потребою у формуванні повної, достовірної та своєчасної інформації щодо результатів господарської діяльності, фінансового стану та ефективності використання ресурсного потенціалу суб'єкта господарювання. Раціонально побудована система бухгалтерського обліку, аудиту та економічного аналізу забезпечує інформаційне підґрунтя для прийняття управлінських рішень як стратегічного, так і оперативного характеру. Для транспортних підприємств особливого значення набуває контроль за процесами перевезень, використанням транспортних засобів, витратами на паливно-мастильні матеріали, ремонт і технічне обслуговування, а також розрахунками з контрагентами та замовниками транспортних послуг. У сучасних умовах господарювання саме ефективна система обліково-аналітичного забезпечення сприяє підвищенню рентабельності діяльності, оптимізації витрат та зміцненню конкурентних позицій підприємства на ринку транспортних послуг.

У контексті функціонування транспортних підприємств важливим аспектом є достовірне визначення фінансових результатів діяльності за звітний період шляхом правильного визнання та оцінювання доходів і витрат. У зв'язку з цим бухгалтерський облік виконує низку взаємопов'язаних функцій, серед яких особливе місце посідають контрольна, аналітична та інформаційна. Від якості організації облікового процесу залежить повнота відображення господарських операцій, пов'язаних із наданням транспортних та логістичних послуг, а також можливість проведення ефективного внутрішнього й зовнішнього аудиту.

Формування належної інформаційної бази створює передумови для здійснення економічного аналізу, оцінки результативності діяльності підприємства та виявлення резервів підвищення ефективності його функціонування.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є система обліку, аудиту та економічного аналізу діяльності Товариства з обмеженою відповідальністю «Євротранс ЕЛІТ» (далі - ТОВ «Євротранс ЕЛІТ»), що здійснює діяльність у сфері транспортних перевезень і логістичного обслуговування. Дослідження особливостей організації облікових та аналітичних процесів на прикладі даного підприємства дозволяє комплексно оцінити специфіку функціонування транспортної галузі та визначити напрями вдосконалення системи управління господарською діяльністю [47].

Товариство з обмеженою відповідальністю «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» (код ЄДРПОУ 42961072) розпочало господарську діяльність 18 квітня 2019 року та функціонує відповідно до чинного законодавства України на підставі Виписки з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Із 1 січня 2023 року підприємство зареєстроване платником податку на додану вартість (ПН 429610707133), що свідчить про розширення масштабів його господарської діяльності та збільшення обсягів надання транспортних послуг.

Основною метою функціонування підприємства є отримання прибутку шляхом ефективного використання матеріальних, фінансових і трудових ресурсів у сфері транспортного обслуговування. ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» здійснює діяльність у галузі автомобільних перевезень, надаючи послуги з транспортування вантажів і пасажирів, а також виконуючи транспортно-експедиційні операції. Специфіка діяльності підприємства визначає особливості побудови системи бухгалтерського обліку, аудиту та економічного аналізу, оскільки значна частина витрат пов'язана з експлуатацією транспортних засобів, використанням паливних ресурсів, організацією логістичних маршрутів та технічним забезпеченням

перевізного процесу.

Відповідно до установчих документів, предметом діяльності підприємства є:

- надання послуг з перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом;
- здійснення транспортно-експедиційної діяльності;
- оптова та роздрібна торгівля автозапчастинами й комплектуючими;
- реалізація продовольчих і непродовольчих товарів та інші види господарської діяльності, не заборонені законодавством України.

Досліджуване підприємство є юридичною особою, яка має самостійний баланс, поточні рахунки в установах банків, печатку та інші необхідні реквізити. Формування майна товариства здійснюється за рахунок внесків засновників, прибутку від господарської діяльності, банківських кредитів, інших надходжень, передбачених законодавством. Така організаційно-правова форма забезпечує можливість самостійного ведення фінансово-господарської діяльності та формування власної системи внутрішнього контролю.

На підприємстві укладено колективний договір, який регламентує соціально-економічні відносини між адміністрацією та трудовим колективом, визначає права й обов'язки працівників та сприяє забезпеченню належного рівня організації праці. Управління діяльністю ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» здійснює директор, який несе відповідальність за результати фінансово-господарської діяльності, організацію облікового процесу та ефективність використання ресурсів підприємства. Водночас стратегічне управління покладається на загальні збори учасників товариства, які визначають основні напрями розвитку підприємства та контролюють реалізацію управлінських рішень.

Ефективність діяльності транспортного підприємства значною мірою залежить від раціональної організації його виробничо-комерційної структури та узгодженості функціонування структурних підрозділів. Важливу роль у цьому процесі відіграє система обліково-аналітичного

забезпечення, яка дозволяє здійснювати контроль за рухом матеріальних ресурсів, використанням транспортних засобів, формуванням витрат і доходів, а також оцінювати фінансові результати діяльності підприємства. Проведене дослідження дозволило встановити внутрішню структуру ТОВ «Євротранс ЕЛІТ», яка включає відповідні функціональні елементи та структурні підрозділи, що забезпечують безперервність перевізного процесу та ефективне управління господарською діяльністю підприємства (рис. 2.1).

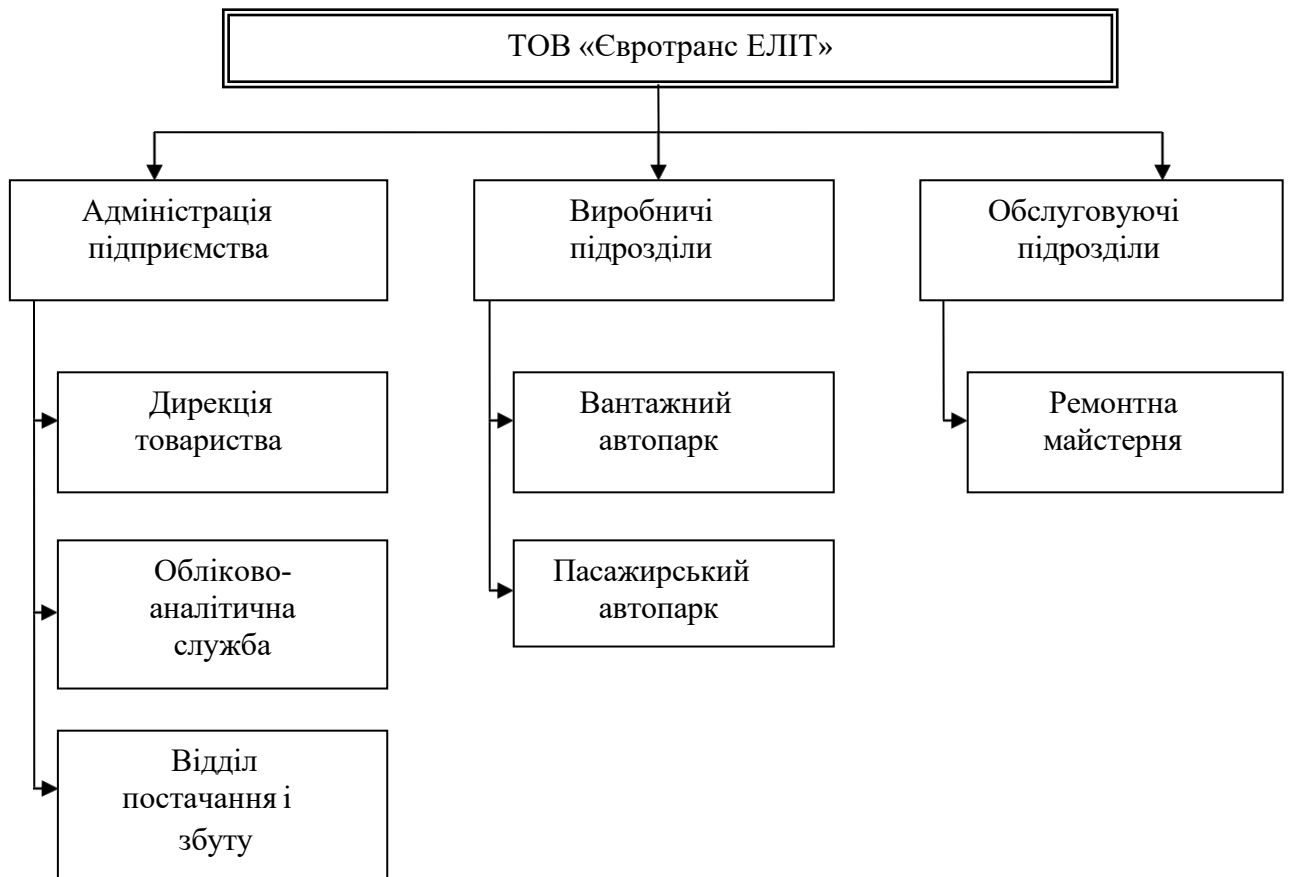

Рис. 2.1. Внутрішньовиробнича структура ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» [47].

Організаційна структура ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» сформована з урахуванням особливостей здійснення транспортної діяльності та включає адміністративні, виробничі й обслуговуючі підрозділи, функціонування яких забезпечує безперервність господарського процесу підприємства. До складу адміністративного апарату входять дирекція, бухгалтерська служба, підрозділ економічного аналізу, а також відділи постачання та збуту, які

здійснюють координацію фінансово-господарських процесів і забезпечують управління ресурсним потенціалом підприємства. Виробничий сектор представлений вантажним і пасажирським автопарками, діяльність яких безпосередньо пов'язана з наданням транспортних послуг та формуванням основної частини доходів підприємства. До обслуговуючих структурних одиниць належить ремонтна майстерня, основним завданням якої є забезпечення належного технічного стану транспортних засобів та підтримання їх експлуатаційної придатності.

Для здійснення облікового процесу та контролю за фінансово-господарською діяльністю на підприємстві функціонує централізована бухгалтерія, яка забезпечує суцільне та безперервне документування господарських операцій. Бухгалтерська служба здійснює реєстрацію операцій, пов'язаних із придбанням паливно-мастильних матеріалів, запасних частин, виконанням ремонтних робіт, наданням транспортних і логістичних послуг, а також проводить узагальнення інформації на рахунках бухгалтерського обліку та формує фінансову звітність за відповідний звітний період. Водночас важливе місце в системі управління займає економічний аналіз, який дозволяє оцінювати ефективність використання транспортних засобів, рівень витрат, прибутковість окремих видів перевезень та фінансові результати діяльності підприємства загалом.

Організація бухгалтерського обліку в ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» здійснюється із застосуванням журнальної форми обліку та автоматизованої системи «BAS: Бухгалтерія», що забезпечує оперативність обробки інформації та підвищує рівень контролю за господарськими процесами. Ведення обліку відповідає вимогам чинного законодавства України та положенням національних стандартів бухгалтерського обліку. Усі господарські операції оформлюються первинними документами безпосередньо у структурних підрозділах підприємства, після чого передаються до бухгалтерії для систематизації, перевірки та відображення в облікових регістрах. Методичні та організаційні засади ведення обліку визначені наказом про облікову політику підприємства, який регламентує

порядок документального оформлення, оцінки та узагальнення облікової інформації.

Особливістю організації обліку на транспортному підприємстві є ведення окремого обліку доходів, витрат і фінансових результатів за видами діяльності та структурними підрозділами. Такий підхід забезпечує можливість здійснення детального економічного аналізу ефективності функціонування окремих напрямів діяльності та дозволяє оцінювати рентабельність транспортних перевезень залежно від їх спеціалізації.

Відповідно до вимог П(С)БО 15 «Дохід» [33], у ТОВ «Євротранс ЕЛПТ» визнання та облік доходів здійснюється залежно від виду транспортних послуг, що надаються підприємством. Зокрема, облік ведеться за такими напрямками:

- дохід від надання послуг із перевезення вантажів;
- дохід від здійснення пасажирських перевезень;
- дохід від транспортно-експедиційного обслуговування;
- інший операційний дохід;
- інші доходи підприємства.

Для узагальнення інформації про доходи від реалізації транспортних послуг підприємство використовує рахунок 70 «Доходи від реалізації» із відповідною деталізацією за субрахунками. На субрахунку 701 «Дохід від надання автопослуг з перевезення вантажів» узагальнюється інформація щодо обсягів доходів, отриманих від вантажних перевезень протягом звітного періоду. Субрахунок 702 «Дохід від надання автопослуг з перевезення пасажирів» призначений для відображення доходів, пов'язаних із наданням пасажирських транспортних послуг. На субрахунку 703 «Дохід від надання транспортно-експедиційних послуг» здійснюється облік доходів від експедиційного супроводу перевезень та супутніх логістичних операцій.

У процесі дослідження встановлено, що за кредитом зазначених субрахунків відображається сума отриманих доходів від операційної діяльності у розрізі окремих видів транспортних послуг, тоді як за дебетом

здійснюється списання непрямих податків та закриття рахунків доходів на рахунок 79 «Фінансові результати». Така система побудови синтетичного та аналітичного обліку забезпечує можливість отримання достовірної інформації для проведення внутрішнього аудиту, оцінки фінансових результатів і здійснення економічного аналізу діяльності транспортного підприємства.

Аналітичний облік доходів у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» організовано за видами перевезень, окремими замовленнями та категоріями постійних клієнтів, що дозволяє здійснювати контроль за ефективністю співпраці з контрагентами та аналізувати прибутковість кожного напрямку діяльності. Залежно від інформаційних потреб системи управління підприємством бухгалтерська служба має можливість відкривати додаткові субрахунки й аналітичні рахунки нижчих рівнів для деталізації облікової інформації та підвищення якості управлінського аналізу.

Документальне оформлення операцій з обліку доходів від реалізації транспортних послуг здійснюється на підставі договорів із замовниками, товарно-транспортних накладних, дорожніх листів, банківських виписок, прибуткових касових ордерів, платіжних вимог та бухгалтерських довідок. Аналіз облікових регістрів підприємства свідчить про використання типових кореспонденцій рахунків для відображення операцій з формування доходів від надання автотранспортних послуг.

З метою визначення чистого доходу від реалізації транспортних послуг у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» із загальної суми отриманої виручки здійснюється вирахування непрямих податків, обов'язкових платежів, зборів, а також наданих замовникам знижок. Такий підхід забезпечує достовірне формування показників фінансової звітності та відповідає вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку щодо визнання доходів підприємства.

У структурі доходів транспортного підприємства окреме місце займають інші операційні доходи, до складу яких включаються надходження, не пов'язані безпосередньо з основною діяльністю з надання

автотранспортних послуг. До цієї категорії належать доходи від реалізації виробничих запасів, малоцінних та швидкозношуваних предметів, надходження від операційної оренди активів, отримані штрафи, пені та неустойки за порушення умов господарських договорів, визнані боржниками, а також суми компенсації раніше завданих збитків. Крім того, до інших операційних доходів відносять надходження від відшкодування раніше списаних активів, списання кредиторської заборгованості, що виникла у межах операційного циклу, та інші аналогічні доходи, які супроводжують господарську діяльність транспортного підприємства.

Для узагальнення інформації щодо інших операційних доходів у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» використовується рахунок 71 «Інший операційний дохід». За кредитом зазначеного рахунку відображаються суми визнаних доходів, тоді як за дебетом здійснюється списання непрямих податків та закриття доходів із перенесенням їх на рахунок 79 «Фінансові результати». Організація аналітичного обліку за рахунком 71 здійснюється відповідно до внутрішніх потреб підприємства та особливостей його господарської діяльності. Бухгалтерська служба забезпечує деталізацію інформації за окремими видами доходів і напрямками їх виникнення, що створює необхідну інформаційну базу для проведення внутрішнього аудиту та економічного аналізу результатів діяльності підприємства. Документальне оформлення інших операційних доходів здійснюється на підставі первинних документів, аналогічних тим, які застосовуються при обліку доходів від реалізації транспортних послуг. Типові бухгалтерські проведення щодо обліку інших операційних доходів наведені у Додатку В.

Облік інших доходів у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» ведеться на рахунку 74 «Інші доходи». На цьому рахунку узагальнюється інформація про доходи, отримані від реалізації необоротних активів, а також від списання кредиторської заборгованості, яка не пов'язана з операційним циклом підприємства. Використання окремого рахунку для відображення таких операцій забезпечує чітке розмежування доходів за видами діяльності та

сприяє формуванню достовірної інформації для потреб фінансового аналізу.

Функціонування будь-якого транспортного підприємства пов'язане з необхідністю здійснення витрат, без яких неможливе отримання доходів та забезпечення безперервності господарського процесу. Усі ресурси, що використовуються підприємством у процесі надання транспортних і логістичних послуг, поступово трансформуються у витрати відповідно до їх економічного змісту, а в подальшому включаються до собівартості послуг або загальних витрат діяльності підприємства.

Відповідно до вимог П(С)БО 16 «Витрати» [48], групування витрат за економічними елементами є обов'язковим для суб'єктів господарювання незалежно від галузевої належності. Для транспортних підприємств така класифікація має важливе значення, оскільки дозволяє здійснювати контроль за використанням матеріальних ресурсів, паливно-мастильних матеріалів, запасних частин, витратних матеріалів та фонду оплати праці. Крім того, систематизація витрат за економічними елементами створює передумови для проведення економічного аналізу, оцінки ефективності діяльності окремих структурних підрозділів та пошуку резервів зниження витрат. У зв'язку з цим усі витрати, що виникають у процесі операційної діяльності ТОВ «Євротранс ЕЛІТ», підлягають обов'язковому групуванню відповідно до встановленої класифікації.

Для обліку матеріальних витрат у бухгалтерській системі підприємства використовується рахунок 80 «Матеріальні витрати». Визнані суми витрат відображаються за дебетом цього рахунку на підставі належним чином оформлених первинних документів, зокрема актів-вимог, актів на списання пального, енергії, лімітно-забірних карток та інших документів, що підтверджують використання матеріальних ресурсів у господарській діяльності підприємства.

У ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» оцінка матеріальних ресурсів, що включаються до складу матеріальних витрат, здійснюється за первісною вартістю без урахування податку на додану вартість. До складу такої

вартості входять витрати на придбання матеріалів, торговельні націнки, комісійні винагороди, а також витрати, пов'язані з транспортуванням, доставкою та зберіганням запасів. Витрати на доставку матеріальних ресурсів, включаючи вантажно-розвантажувальні роботи, відносяться до транспортно-заготівельних витрат, які накопичуються окремо за кожною групою запасів і в подальшому розподіляються пропорційно до обсягів використаних матеріальних цінностей. Такий порядок обліку забезпечує достовірне формування собівартості транспортних послуг та створює необхідні умови для проведення аудиту й економічного аналізу витрат підприємства.

Для узагальнення інформації щодо витрат на оплату праці у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» застосовується рахунок 81 «Витрати на оплату праці», який використовується для відображення сум нарахованої заробітної плати працівникам підприємства за відповідний звітний період. Формування зазначених витрат здійснюється на підставі табелів обліку використання робочого часу, дорожніх листів, а також розрахунково-платіжних відомостей, що підтверджують фактичне виконання трудових функцій працівниками транспортного підприємства. Суми витрат на оплату праці, що включаються до складу витрат звітного періоду, списуються з кредиту рахунку 81 на дебет рахунків 23 «Виробництво», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут» і 94 «Інші витрати операційної діяльності». Такі операції оформлюються на підставі бухгалтерських довідок та відповідних розрахунків, що забезпечує достовірність відображення витрат у системі бухгалтерського обліку.

Для обліку нарахувань на соціальні заходи у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» використовується рахунок 82 «Відрахування на соціальні заходи». На дебеті зазначеного рахунку відображаються суми єдиного соціального внеску, нарахованого на фонд оплати праці працівників підприємства відповідно до чинного законодавства. Підставою для здійснення облікових записів є розрахунково-платіжні відомості та внутрішні бухгалтерські документи. Списання сум соціальних нарахувань здійснюється за

кредитом рахунку 82 з одночасним віднесенням їх на рахунки витрат звітного періоду, зокрема 23 «Виробництво», 92 «Адміністративні витрати» та 93 «Витрати на збут». На підприємстві організовано аналітичний облік за категоріями працівників і водіїв, на заробітну плату яких здійснюється нарахування єдиного соціального внеску, що дозволяє проводити детальний аналіз витрат на персонал та оцінювати ефективність використання трудових ресурсів.

Важливим елементом системи обліку витрат на транспортному підприємстві є облік амортизації необоротних активів, оскільки експлуатація транспортних засобів, обладнання та інших матеріальних ресурсів супроводжується поступовим перенесенням їх вартості на собівартість транспортних послуг. Для узагальнення інформації про нараховану амортизацію у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» використовується рахунок 83 «Амортизація». На цьому рахунку відображаються суми амортизаційних відрахувань за основними засобами, іншими необоротними матеріальними активами та нематеріальними активами. Аналітичний облік ведеться за окремими видами необоротних активів та місцями їх експлуатації, що забезпечує можливість здійснення контролю за використанням майна підприємства та проведення економічного аналізу ефективності його використання.

Для відображення витрат, які не можуть бути віднесені до інших елементів витрат класу 8, у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» застосовується рахунок 84 «Інші операційні витрати». За дебетом цього рахунку обліковуються суми визнаних витрат на підставі накладних, актів уцінки, інвентаризаційних описів, актів перевірки товарно-матеріальних цінностей та інших первинних документів. За кредитом рахунку здійснюється списання накопичених сум на рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності», якщо такі витрати безпосередньо включаються до складу витрат звітного періоду. Аналітичний облік за рахунком 84 організовано за видами витрат і напрямками їх виникнення, що створює необхідні умови для проведення внутрішнього аудиту та контролю за рівнем операційних

витрат підприємства.

У системі бухгалтерського обліку досліджуваного підприємства також використовується рахунок 85 «Інші витрати», на якому узагальнюється інформація про витрати, що не можуть бути віднесені до інших визначених категорій. Застосування окремого рахунку для обліку таких витрат забезпечує повноту та достовірність формування витратної частини фінансових результатів підприємства.

Облік собівартості реалізованих транспортних послуг у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» ведеться на рахунку 90 «Собівартість реалізації». За дебетом цього рахунку відображаються суми собівартості наданих автотранспортних послуг, які списуються з кредиту рахунку 23 «Виробництво» на підставі бухгалтерських довідок, внутрішніх розрахунків та дорожніх листів, сформованих у межах звітного періоду. За кредитом рахунку 90 здійснюється списання собівартості реалізованих послуг на рахунок 79 «Фінансові результати». Документальне оформлення відповідних господарських операцій забезпечується шляхом складання бухгалтерських довідок, що підтверджують правильність віднесення витрат до складу собівартості.

З метою підвищення аналітичності облікової інформації та забезпечення можливості проведення економічного аналізу собівартості послуг на підприємстві відкрито окремі субрахунки до рахунку 90 «Собівартість реалізації». Зокрема, субрахунок 901 використовується для обліку собівартості послуг з перевезення вантажів у розрізі замовників, субрахунок 902 - для обліку собівартості пасажирських перевезень, а субрахунок 903 - для відображення собівартості транспортно-експедиційних послуг. Така деталізація облікової інформації дозволяє здійснювати оцінку рентабельності окремих напрямів діяльності та формувати інформаційну базу для прийняття управлінських рішень.

Дослідження бухгалтерських регістрів ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» свідчить про використання підприємством типових кореспонденцій рахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій, пов'язаних із

формуванням собівартості транспортних послуг. Відповідні бухгалтерські проведення систематизовано та наведено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Типова кореспонденція рахунків з обліку собівартості реалізації
у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ»**

№	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Списано собівартість реалізованих автопослуг за видами та замовниками	901 «Собівартість реалізації наданих автопослуг з перевезення вантажів» (за замовниками); 902 «Собівартість реалізації наданих автопослуг з перевезення пасажирів» (за замовниками); 903 «Собівартість реалізації наданих транспортно-експедиційних послуг» (за замовниками)	23 «Виробництво» (за видами автоперевезень)
2.	Віднесено собівартість реалізованих автопослуг на фінансові результати	79 «Фінансові результати» (у розрізі субрахунків)	901 «Собівартість реалізації наданих автопослуг з перевезення вантажів» (за замовниками); 902 «Собівартість реалізації наданих автопослуг з перевезення пасажирів» (за замовниками); 903 «Собівартість реалізації наданих транспортно-експедиційних послуг» (за замовниками)

Джерело: сформовано на основі [48].

Відповідно до вимог П(С)БО 16 «Витрати» [48], витрати операційної діяльності, які не включаються до виробничої собівартості реалізованих послуг, класифікуються на адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати. Такий підхід забезпечує чітке розмежування витрат залежно від їх функціонального призначення та створює необхідну інформаційну основу для проведення економічного аналізу діяльності

транспортного підприємства.

У системі бухгалтерського обліку ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» зазначені види витрат не включаються до собівартості реалізованих автотранспортних послуг, а обліковуються окремо на рахунках класу 9. Для накопичення інформації щодо витрат звітного періоду підприємство використовує рахунки 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут» та 94 «Інші витрати операційної діяльності». Така організація обліку дозволяє забезпечити належний рівень аналітичності облікової інформації та створює передумови для ефективного аудиту й контролю витрат за окремими напрямками діяльності.

На рахунку 92 «Адміністративні витрати» у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» узагальнюється інформація про витрати, пов'язані з управлінням, організацією та обслуговуванням діяльності підприємства. За дебетом цього рахунку відображаються суми визнаних адміністративних витрат, а за кредитом - їх списання на рахунок 79 «Фінансові результати». Аналітичний облік адміністративних витрат здійснюється за економічними елементами, що забезпечує можливість контролю за формуванням витрат та оцінки ефективності управлінської діяльності. Первинними документами, на підставі яких здійснюється накопичення адміністративних витрат, є накладні, рахунки-фактури, авансові звіти, видаткові касові ордери, а також бухгалтерські довідки та розрахунки.

Методика обліку адміністративних витрат на автотранспортному підприємстві передбачає поетапне формування інформації. На першому етапі здійснюється групування витрат за економічними елементами, зокрема виділяються матеріальні витрати, витрати на оплату праці та інші складові. На другому етапі накопичені витрати списуються на фінансові результати підприємства. Такий порядок ведення обліку забезпечує можливість деталізації витратної частини діяльності та підвищує ефективність внутрішнього контролю. Типові кореспонденції рахунків щодо обліку адміністративних витрат наведені у Додатку Д.

Облік витрат, пов'язаних із реалізацією транспортних послуг, у ТОВ

«Євротранс ЕЛІТ» здійснюється на рахунку 93 «Витрати на збут». За дебетом цього рахунку відображаються визнані витрати, пов'язані із забезпеченням процесу реалізації автотранспортних послуг, а за кредитом - їх списання на рахунок 79 «Фінансові результати». Аналітичний облік витрат на збут організовано за економічними елементами відповідно до внутрішніх потреб підприємства та специфіки його діяльності. Методика ведення обліку витрат на збут аналогічна порядку обліку адміністративних витрат і передбачає попереднє накопичення витрат за окремими елементами з подальшим їх віднесенням на фінансові результати. Відомості про типові господарські операції за рахунком 93 систематизовано у Додатку Е.

Для узагальнення інформації про витрати операційної діяльності, які не можуть бути віднесені до рахунків 90 «Собівартість реалізації», 92 «Адміністративні витрати» та 93 «Витрати на збут», на підприємстві використовується рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності». За дебетом цього рахунку відображаються суми визнаних витрат, а за кредитом - їх списання на рахунок 79 «Фінансові результати». Первинними документами для відображення інших операційних витрат є накладні, акти уцінки, інвентаризаційні описи, порівняльні відомості, бухгалтерські довідки та інші документи, що підтверджують факт здійснення витрат. Методика обліку зазначених витрат базується на принципах, аналогічних до обліку адміністративних витрат і витрат на збут, та передбачає групування витрат за відповідними економічними елементами.

У бухгалтерській системі ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» для відображення витрат, які не пов'язані безпосередньо з операційною діяльністю підприємства, застосовується рахунок 97 «Інші витрати». Облік за цим рахунком здійснюється відповідно до загальної методики накопичення та списання витрат, що використовується на підприємстві. Такий підхід дозволяє формувати повну та достовірну інформацію про витрати й доходи звітного періоду, забезпечує належний рівень обліково-аналітичного забезпечення та створює інформаційну базу для визначення фінансових

результатів діяльності транспортного підприємства, складання фінансової звітності й прийняття управлінських рішень.

2.2. Методика обліку доходів, витрат і фінансових результатів

Формування фінансового результату діяльності транспортного підприємства базується на узагальненні інформації про доходи та витрати звітного періоду, а його економічна сутність проявляється у визначенні прибутку або збитку як різниці між отриманими доходами та понесеними витратами, пов'язаними з їх формуванням. У контексті методики обліку доходів, витрат і фінансових результатів така взаємозв'язана система показників забезпечує об'єктивну оцінку ефективності господарювання та є ключовим елементом інформаційного забезпечення управлінських рішень.

У процесі дослідження облікової практики ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» встановлено, що узагальнення інформації щодо фінансових результатів здійснюється на рахунку 79 «Фінансові результати», який виконує функцію інтеграції доходів і витрат у межах звітного періоду. За кредитом цього рахунку відображається списання доходів у порядку їх закриття з відповідних рахунків обліку доходів за видами діяльності, тоді як за дебетом - відображаються суми витрат, які підлягають включенню до фінансового результату шляхом закриття рахунків витрат.

Методика організації обліку фінансових результатів на підприємстві передбачає їх диференціацію за видами діяльності з використанням відповідних субрахунків. Такий підхід забезпечує деталізацію інформації та підвищує аналітичність даних, необхідних для внутрішнього аудиту та економічного аналізу. Водночас підприємство самостійно визначає напрями аналітичного обліку фінансових результатів, що закріплюється у наказі про облікову політику, затвердженому керівником. За потреби облікова політика може коригуватися шляхом внесення відповідних змін, що дозволяє адаптувати систему обліку до змін зовнішнього та внутрішнього середовища.

Аналіз структури рахунку 79 «Фінансові результати» у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» дозволив встановити використання таких субрахунків:

- субрахунок 791 «Фінансові результати від реалізації наданих автопослуг з перевезення вантажів» (за видами);
- субрахунок 792 «Фінансові результати від реалізації наданих автопослуг з перевезення пасажирів» (за видами);
- субрахунок 793 «Фінансові результати від реалізації транспортно-експедиційних послуг» (за видами);
- субрахунок 794 «Фінансові результати іншої операційної діяльності»;
- субрахунок 795 «Фінансові результати іншої діяльності».

Зазначена деталізація дозволяє забезпечити аналітичне відображення результатів діяльності за кожним напрямом транспортних послуг, що є особливо важливим для підприємств транспортної галузі, де значна частина витрат і доходів формується за різними видами перевезень та супутніх логістичних операцій.

Фінансовий результат діяльності ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» визначається шляхом порівняння сукупних доходів, відображених на рахунку 79 «Фінансові результати», із відповідними витратами, списаними на цей рахунок у процесі закриття звітного періоду. Таким чином забезпечується інтеграція облікової інформації про доходи та витрати в єдину систему показників, що використовується для оцінки результатів діяльності підприємства.

Завершальним етапом методики обліку фінансових результатів є визначення сальдо рахунку 79, яке після проведення всіх процедур закриття переноситься на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)». Такий механізм забезпечує формування кінцевого фінансового результату діяльності підприємства та його відображення у складі власного капіталу. Узагальнена схема формування фінансового результату наведена на рис. 2.2, що дозволяє візуалізувати взаємозв'язок між доходами, витратами та підсумковим показником діяльності підприємства.

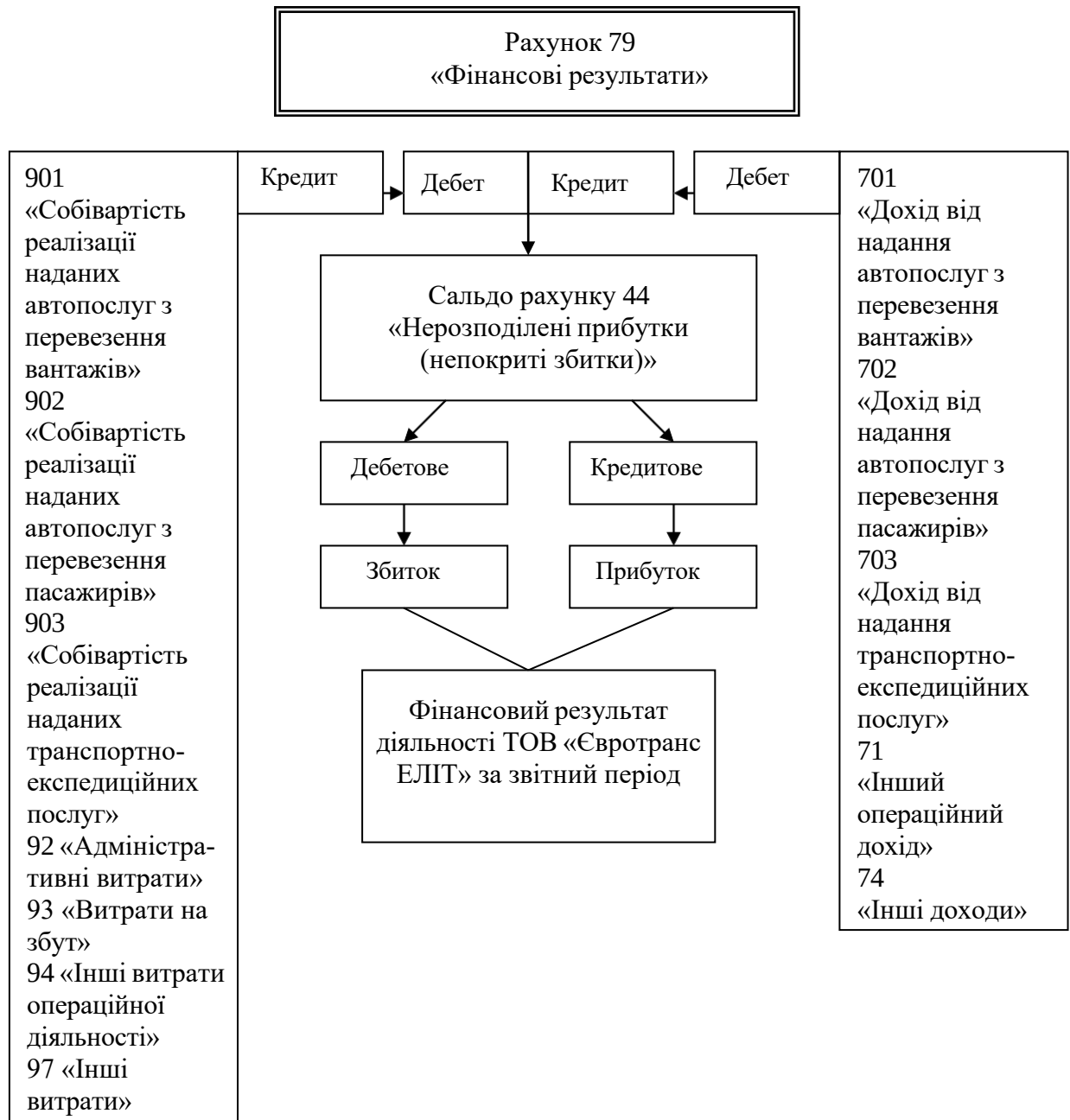

Рис. 2.2. Порядок формування кінцевого фінансового результату у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ»

Джерело: сформовано на основі [48].

У межах методики обліку доходів, витрат і фінансових результатів у транспортному підприємстві кінцевий фінансовий підсумок діяльності формується як різниця між доходами та витратами звітного періоду, що визначає наявність прибутку або збитку. У ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» встановлено, що за умови перевищення кредитового обороту над дебетовим формується нерозподілений прибуток, тоді як переважання дебетового обороту свідчить про виникнення збитку. Такий підхід відповідає загальноприйнятій методології бухгалтерського обліку

фінансових результатів і забезпечує достовірність їх відображення у звітності підприємства.

У системі бухгалтерського обліку підприємства отриманий фінансовий результат деталізується через використання рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», який виконує функцію акумулювання кінцевого результату діяльності. При цьому прибуток звітного періоду відображається на субрахунку 441 «Прибуток нерозподілений», а збитки - на субрахунку 442 «Непокриті збитки». Зазначена структура дозволяє забезпечити аналітичне розмежування позитивних і негативних фінансових результатів, що є важливим елементом для подальшого аудиту та економічного аналізу діяльності транспортного підприємства.

З огляду на специфіку функціонування рахунку 44, він характеризується як активно-пасивний, оскільки може мати як кредитове, так і дебетове сальдо залежно від результатів господарської діяльності підприємства. Формування облікової інформації щодо нерозподіленого прибутку та непокритих збитків здійснюється на підставі бухгалтерських довідок і внутрішніх розрахунків, що виступають первинними документами для відображення фінансових результатів у системі обліку.

За результатами аналізу облікових регістрів встановлено, що ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» застосовує типові бухгалтерські кореспонденції для відображення операцій, пов'язаних із формуванням нерозподіленого прибутку та покриттям збитків. Відповідні облікові записи систематизовані та наведені у табл. 2.2, що дозволяє забезпечити прозорість облікового процесу та підвищити рівень контролю за формуванням фінансового результату.

Проведене дослідження засвідчило, що організація обліку фінансових результатів у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» відповідає вимогам П(С)БО та чинних нормативно-правових актів, які регулюють порядок формування та відображення доходів і витрат підприємства. При цьому аналітичний облік є достатньо деталізованим, структурованим і

зрозумілим для користувачів облікової інформації, що забезпечує можливість його використання для прийняття управлінських рішень у сфері фінансово-господарської діяльності транспортного підприємства.

Відповідно до облікової політики підприємства, бухгалтерська служба формує звітність за підсумками кожного звітного періоду, яка призначена для різних груп користувачів облікової інформації. У цьому контексті звітність поділяється на зовнішню, що містить фінансові показники діяльності підприємства, та внутрішню, яка використовується управлінським персоналом для оперативного контролю та стратегічного планування діяльності.

У межах вимог фінансової звітності ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» зобов'язане складати «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за формою 2, який відображає узагальнену інформацію про доходи, витрати та кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства за звітний період. Зазначений звіт є ключовим елементом системи обліково-аналітичного забезпечення, що використовується для оцінки ефективності діяльності транспортного підприємства та прийняття управлінських рішень.

Нормативною основою формування фінансової звітності в системі методики обліку доходів, витрат і фінансових результатів виступає Положення «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Міністерством фінансів України 07.02.2013 р. із подальшими змінами, яке регламентує порядок складання та подання звітності відповідно до даних бухгалтерського обліку [49]. Даний нормативний акт забезпечує уніфікацію підходів до відображення фінансової інформації, що є особливо важливим для транспортних підприємств, зокрема ТОВ «Євротранс ЕЛІТ».

Таблиця 2.2

Типова кореспонденція рахунків з обліку нерозподілених прибутків (непокритих збитків) у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ»

№ оп.	Зміст господарської	Кореспондуючі рахунки
-------	---------------------	-----------------------

	операції	Дебет	Кредит
1.	Відображено отриманий нерозподілений прибуток за звітний період	791 «Фінансові результати від реалізації наданих автопослуг з перевезення вантажів» 792 «Фінансові результати від реалізації наданих автопослуг з перевезення пасажирів» 793 «Фінансові результати від реалізації наданих транспортно-експедиційних послуг 794 «Фінансові результати іншої операційної діяльності 795 «Фінансові результати іншої діяльності»	441 «Прибуток нерозподілений»
2.	Відображено понесені непокриті збитки за звітний період	442 «Непокриті збитки»	791 «Фінансові результати від реалізації наданих автопослуг з перевезення вантажів» 792 «Фінансові результати від реалізації наданих автопослуг з перевезення пасажирів» 793 «Фінансові результати від реалізації наданих транспортно-експедиційних послуг 794 «Фінансові результати іншої операційної діяльності 795 «Фінансові результати іншої діяльності»
			експедиційних послуг 794 «Фінансові результати іншої операційної діяльності 795 «Фінансові результати іншої діяльності»

Джерело: сформовано на основі [49].

Відповідно до НП(С)БО 1, форма «Звіт про фінансові результати» на підприємствах, що здійснюють автотранспортну діяльність, структурно поділяється на чотири взаємопов'язані розділи: I - «Фінансові результати», II - «Сукупний дохід», III - «Елементи операційних витрат», IV - «Розрахунок показників прибутковості акцій». Така побудова забезпечує системність відображення інформації про доходи, витрати та кінцевий фінансовий результат, що є ключовим у межах методики обліку фінансових результатів.

У практиці ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» фінансова звітність формується на регулярній основі - щоквартально та щорічно, що відповідає вимогам користувачів облікової інформації. При цьому всі показники доходів,

витрат і податкових коригувань відображаються у тисячах гривень без десяткових знаків, а відсутні значення позначаються умовними прочерками. Особливістю методики є те, що показники, які мають зменшуючий вплив на фінансовий результат (непрямі податки, собівартість, витрати, збитки), відображаються у дужках, що підкреслює їх коригуючий характер під час аналітичних розрахунків.

Форма №2 фінансової звітності передбачає двоколонкову систему відображення інформації: у графі 3 фіксуються показники звітного періоду, а у графі 4 - аналогічні дані за попередній рік. Така порівняльна структура є важливою з позиції економічного аналізу, оскільки дозволяє оцінювати динаміку доходів, витрат та фінансових результатів транспортного підприємства.

У межах методики обліку доходів і витрат ключове значення має розділ I «Звіту про фінансові результати», де узагальнюються показники діяльності за різними напрямками. Інформаційною базою для його формування виступають рахунки бухгалтерського обліку доходів і витрат. Зокрема, стаття «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» визначається як дохід за мінусом непрямих податків, знижок, повернень та інших коригувань, що забезпечує достовірність оцінки результатів операційної діяльності.

Особливості обліку інших операційних доходів відображаються у рядку 2120 «Інші операційні доходи», де показується чистий дохід від реалізації оборотних активів без урахування ПДВ. Такий підхід дозволяє відокремити доходи основної діяльності від супутніх надходжень, що є важливим для аналітичної оцінки структури доходів транспортного підприємства.

Витрати операційної діяльності, які формуються на рахунках 92, 93 та 94, у звітності відображаються відповідно у рядках 2130, 2150 та 2180. Подальший розрахунок фінансового результату від операційної діяльності (рядки 2190 або 2195) здійснюється шляхом зіставлення валового прибутку з іншими операційними доходами та витратами, що дозволяє визначити

ефективність основної діяльності підприємства у межах методики обліку фінансових результатів.

У звітності ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» показники доходів і витрат операційної діяльності інтегруються у фінансовий результат до оподаткування, який є базовим для подальших розрахунків. Для визначення чистого фінансового результату від отриманого значення віднімається податок на прибуток, що обчислюється шляхом застосування відповідної податкової ставки до суми оподатковуваного прибутку.

Розділ II «Звіту про фінансові результати» призначений для відображення змін у власному капіталі, що не пов'язані з операціями з власниками підприємства. У діяльності ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» подібні операції відсутні, тому відповідні показники у цьому розділі не формуються, що також відображає специфіку методики обліку капіталу на підприємстві.

У розділі III узагальнюються елементи операційних витрат, які включають матеріальні витрати, оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизацію та інші витрати, пов'язані з виробничими, управлінськими та збутовими процесами. Така деталізація забезпечує можливість проведення економічного аналізу структури витрат та оцінки ефективності використання ресурсів транспортного підприємства.

Розділ IV, що стосується прибутковості акцій відповідно до П(С)БО 24 «Прибуток на акцію», у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» не заповнюється у зв'язку з відсутністю емісії акцій, що є типовим для підприємств відповідної організаційно-правової форми.

Узагальнюючи, слід зазначити, що методика обліку доходів, витрат і фінансових результатів у транспортному підприємстві забезпечує системне формування інформації для фінансового аналізу, контролю та управління. Отримані показники відображають рівень ефективності діяльності, фінансову стійкість підприємства та слугують основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо його подальшого розвитку.

2.3. Організація і методика проведення аудиту, доходів, витрати та фінансових результатів діяльності підприємства

Організація аудиту доходів, витрат і фінансових результатів у системі методики обліку фінансово-господарської діяльності транспортного підприємства передбачає комплексний підхід до перевірки достовірності облікової інформації та її відповідності чинним нормативно-правовим актам України. У межах визначеної тематики основною метою аудиторських процедур є підтвердження правильності формування доходів і витрат, а також об'єктивності відображення фінансового результату у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

У процесі аудиту доходів, витрат і фінансових результатів першочергово здійснюється перевірка первинної документації, яка є підставою для визнання господарських операцій. Особлива увага приділяється правильності оформлення первинних документів, їх відповідності даним зведених регістрів бухгалтерського обліку та повноті відображення операцій у системі рахунків. Додатково аудитори оцінюють дотримання облікової політики підприємства, а також узгодженість методики обліку доходів і витрат із вимогами національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та податкового законодавства.

У практиці ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» забезпечення достовірності фінансової інформації реалізується шляхом залучення зовнішнього аудиту, який здійснюється спеціалізованою аудиторською компанією «Вектор-Аудит» (м. Івано-Франківськ). Такий підхід дозволяє підвищити рівень незалежного контролю та забезпечити об'єктивну оцінку фінансового стану підприємства, що є важливим елементом системи обліково-аналітичного забезпечення управління.

Організаційна модель проведення аудиторської перевірки операційної діяльності на підприємстві передбачає поетапну реалізацію процедур контролю. На початковому етапі здійснюється збір та систематизація інформації щодо фінансової звітності, аналіз характеру діяльності підприємства та його установчих документів. Наступним

кроком є зіставлення фактичних видів діяльності із визначеними статутними положеннями, що дозволяє виявити можливі відхилення або невідповідності.

Подальша стадія аудиту охоплює планування перевірки, визначення аудиторських процедур та здійснення контрольних дій щодо перевірки достовірності фінансової звітності. У цьому контексті особлива увага приділяється аналізу відповідності даних бухгалтерського обліку вимогам законодавства та внутрішньої облікової політики підприємства. Також здійснюється оцінка повноти та правильності складання фінансової звітності, включаючи баланс та інші форми звітності, що формують інформаційну базу для користувачів.

Важливим елементом аудиторської методики є дослідження системи внутрішнього контролю, яка функціонує на підприємстві. Її ефективність безпосередньо впливає на достовірність облікових даних та рівень ризиків викривлення фінансової інформації. У випадку виявлення невідповідностей між фактичною діяльністю підприємства та його установчими документами можуть надаватися рекомендації щодо внесення змін до статуту або проведення державної перереєстрації.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що аудит операційної діяльності ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» спрямований на підтвердження правильності ведення бухгалтерського обліку в цілому, а також на перевірку достовірності формування фінансових результатів за звітний період. При цьому аудиторські процедури охоплюють як загальну оцінку фінансової звітності, так і деталізований аналіз окремих ділянок обліку доходів і витрат.

Завершальним етапом аудиту є узагальнення отриманих результатів, у межах якого здійснюється оцінка правильності відображення доходів, витрат та фінансового результату на рахунках бухгалтерського обліку. Це дозволяє визначити ступінь достовірності фінансової інформації, оцінити ефективність системи обліку та сформулювати обґрунтовані висновки щодо фінансового стану підприємства у звітному періоді.

Ефективна організація аудиторської перевірки доходів, витрат і фінансових результатів у межах методики обліку фінансово-господарської діяльності підприємства ґрунтується на комплексному застосуванні сукупності контрольних процедур і аналітичних прийомів. Зокрема, для забезпечення належного рівня достовірності аудиторських висновків використовуються методи опитування, фактичної перевірки, зіставлення, арифметичного перерахунку, документального контролю та вибіркового дослідження, що в сукупності дозволяє підвищити точність та обґрунтованість результатів перевірки.

У межах організації аудиту доходів і витрат аудиторська процедура передбачає виконання низки аналітичних завдань, серед яких ключове значення мають: ідентифікація облікової політики підприємства, встановлення її стабільності протягом звітного періоду та перевірка незмінності методів оцінки, зокрема щодо нарахування амортизації. Додатково здійснюється аналіз пояснювальної інформації, наведеної у Примітках до річної фінансової звітності (форма № 5), що дозволяє оцінити повноту розкриття фінансових показників.

Початковий етап аудиторської перевірки передбачає формування загального уявлення про систему організації обліку доходів і витрат на підприємстві на основі зібраної інформації. На стадії фактичного контролю застосовуються тестові процедури, які дають змогу встановити правильність відображення операцій у бухгалтерському обліку та оцінити рівень дотримання принципів визнання доходів і витрат у господарській діяльності. Перед переходом до документальної перевірки здійснюється детальне вивчення наказу про облікову політику, що регламентує порядок формування доходів і витрат підприємства.

Методика аудиту операцій з обліку доходів і витрат передбачає послідовну реалізацію контрольних процедур. На першому етапі здійснюється перевірка показників Звіту про фінансові результати з подальшим визначенням суттєвості окремих груп доходів та оцінкою їх достовірності. Такий підхід дозволяє встановити ступінь впливу кожного

виду доходів на загальний фінансовий результат діяльності підприємства.

Наступним етапом є перевірка дотримання критеріїв визнання доходів і витрат відповідно до чинних нормативних вимог, а також аналіз правильності формування виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) і повноти відображення доходів у звітному періоді. При цьому враховується, що до складу виробничої собівартості включаються виключно прямі матеріальні витрати, витрати на оплату праці виробничого персоналу та інші прямі витрати, що відповідає положенням П(С)БО 16.

У процесі подальшої аудиторської перевірки здійснюється контроль правильності оформлення замовлень на реалізацію, перевірка калькуляційних розрахунків, повноти та своєчасності виставлення рахунків-фактур, а також відповідності первинних документів на відвантаження продукції затвердженням замовленням. Окремо аналізується правильність застосування цінової політики підприємства та достовірність відображення операцій з реалізації у бухгалтерському обліку.

Завершальним етапом аудиту є перевірка дотримання умов визнання витрат і доходів у відповідності до встановлених облікових принципів, а також оцінка правильності формування виробничої собівартості. Особлива увага приділяється перевірці включення витрат до складу собівартості виключно в межах нормативно визначених елементів, що забезпечує відповідність даних бухгалтерського обліку вимогам П(С)БО 16 та підвищує достовірність фінансової звітності підприємства.

У межах організації та методики проведення аудиту доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства особливе місце займає перевірка виробничих витрат як базового елемента формування собівартості та подальшого фінансового результату. Аудиторські процедури у цій сфері спрямовані на встановлення обґрунтованості структури витрат, достовірності їх документального оформлення та відповідності відображення у бухгалтерському обліку чинним нормативним вимогам, зокрема положенням П(С)БО [48].

Під час проведення аудиту витрат виробничого характеру

здійснюється комплексна перевірка низки взаємопов'язаних аспектів. Передусім оцінюється обґрунтованість вибору об'єктів обліку витрат, доцільність їх класифікації та правильність формування номенклатури витратних статей. Додатково перевіряється коректність первинного документального оформлення господарських операцій, пов'язаних із витратами, а також точність ведення обліку витрат виробництва і розрахунку собівартості послуг транспортного підприємства. Окремий блок аудиторських процедур охоплює перевірку повноти формування, розподілу та відображення загальновиробничих витрат у системі бухгалтерських рахунків, а також правильність оприбуткування наданих послуг і виконаних робіт.

Важливим елементом методики аудиту є аналіз калькуляцій собівартості, який передбачає зіставлення планових і фактичних розрахунків. Такий підхід дає змогу виявити можливі відхилення у формуванні собівартості, а також встановити факти неоприбуткованого списання витрат на виробництво. У процесі перевірки здійснюється порівняння калькуляційних даних із первинними документами та записами в облікових регістрах, що забезпечує підтвердження їх достовірності та повноти.

Окрему увагу в межах аудиту витрат приділяють аналізу калькуляційної системи ціноутворення, оскільки у практиці господарювання трапляються випадки встановлення вартості послуг без належного економічного обґрунтування. Перевірка правильності формування собівартості за допомогою первинної документації та регістрів бухгалтерського обліку дозволяє встановити відповідність фактичних витрат їх обліковому відображенню, а також оцінити повноту включення різних видів витрат до собівартості окремих видів продукції або послуг.

У процесі аудиторського дослідження витрат значна увага приділяється перевірці правильності списання матеріальних ресурсів на відповідні калькуляційні об'єкти. При цьому аналізується вплив

закупівельних цін, транспортно-заготівельних витрат та можливих коливань вартості матеріалів на формування фактичної собівартості. Аудитор також оцінює наявність і обґрунтованість відхилень, що виникають у процесі придбання та використання матеріальних цінностей, з метою недопущення викривлення фінансового результату діяльності підприємства.

Суттєвим напрямом аудиту є перевірка елемента «Витрати на оплату праці», у межах якого досліджуються всі складові заробітної плати виробничого персоналу. Зокрема, аналізуються виплати за сумісництво, понаднормову роботу, відпускні нарахування та інші види додаткової оплати праці. Водночас аудитор зобов'язаний перевірити, щоб до складу виробничої собівартості не включалися витрати, які не мають прямого відношення до виробничого процесу, зокрема оплата праці адміністративного персоналу, загальногосподарських працівників та інших категорій, що не беруть безпосередньої участі у наданні послуг або виробництві продукції.

Завершальним етапом аудиту витрат є узагальнення результатів перевірки з метою оцінки правильності формування собівартості та її впливу на фінансовий результат діяльності підприємства. Отримані висновки використовуються для підтвердження достовірності облікових даних, а також для підвищення ефективності управління витратами та забезпечення обґрунтованості прийняття управлінських рішень у сфері формування доходів і фінансових результатів.

У межах організації та методики проведення аудиту доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства важливе місце посідає аналітичне дослідження динаміки та структури витрат за декілька звітних періодів. Такий підхід забезпечує можливість виявлення тенденцій зміни витратної складової, а також ідентифікації потенційних резервів оптимізації собівартості транспортних послуг. До загальної сукупності витрат підприємства відносяться матеріальні витрати (за мінусом вартості зворотних відходів), витрати на оплату праці, відрахування на соціальні

заходи, амортизаційні нарахування та інші операційні витрати, що формують повну собівартість діяльності.

Методика аудиту витрат передбачає використання зіставного аналізу первинної документації з даними аналітичного та синтетичного обліку, а також зі звітними формами підприємства. Зокрема, для перевірки застосовуються лімітно-забірні картки, накладні на відпуск матеріалів, вимоги-накладні, забірні відомості, які порівнюються з інформацією журналів обліку (зокрема журналів 5 та 5-А) і виробничих звітів структурних підрозділів. Такий підхід забезпечує підтвердження достовірності відображення витрат у системі бухгалтерського обліку.

Наступним етапом аудиторського дослідження у ТОВ «Євротранс ЕЛПТ» є перевірка правильності формування та списання адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат, які відповідно до методики обліку не включаються до виробничої собівартості автотранспортних послуг. У процесі планування аудиту ці ділянки обліку розглядаються як окремі об'єкти контролю з метою встановлення правильності класифікації витрат за функціональним призначенням.

Особлива увага під час аудиту приділяється ідентифікації типових помилок та порушень, що можуть виникати в практиці обліку витрат. Серед них найбільш поширеними є: неправильне віднесення адміністративних витрат до виробничої собівартості, повне списання загальновиробничих витрат на собівартість реалізованих послуг без відповідного розподілу, некоректне включення постійних загальновиробничих витрат до витрат виробництва, а також необґрунтоване включення амортизації необоротних активів, які не використовуються у виробничому процесі, до складу виробничих витрат. Окремо виділяється проблема віднесення витрат на утримання адміністративного автотранспорту до інших операційних витрат без належного економічного обґрунтування.

У процесі аудиторської перевірки також здійснюється контроль повноти та правильності відображення господарських операцій у системі

бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Аудитор оцінює своєчасність реєстрації операцій з надання автотранспортних послуг, коректність класифікації доходів від реалізації, а також правомірність відображення операцій із продажу товарів, робіт і послуг у відповідних облікових регістрах.

Результати проведеного дослідження свідчать, що система обліку та звітності на ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» загалом забезпечує належний рівень достовірності інформації щодо доходів, витрат і фінансових результатів операційної діяльності. Формування собівартості автотранспортних послуг здійснюється відповідно до чинних нормативних вимог, а віднесення витрат до адміністративних та збутових категорій загалом відповідає методології бухгалтерського обліку. Усі показники фінансової звітності підтверджуються належним чином оформленими первинними документами, що підвищує рівень надійності обліково-аналітичної інформації та її придатність для аудиту й управлінських рішень.

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДОХОДІВ, ВИТРАТ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ НА ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

3.1. Аналіз складу та структури доходів, витрат та фінансових результатів діяльності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ»

Фінансовий результат виступає одним із базових індикаторів ефективності функціонування підприємства, оскільки характеризує результативність виробничої, збутової, фінансової та інвестиційної діяльності. Саме прибуток визначає рівень економічної стійкості суб'єкта господарювання, формує передумови для подальшого розвитку та відображає здатність підприємства реалізовувати стратегічні цілі в довгостроковій перспективі. Для ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» забезпечення стабільного рівня прибутковості є необхідною умовою ефективного функціонування, підтримання конкурентних позицій на ринку транспортних послуг та підвищення результативності господарської діяльності [50, с.494].

Стабільне формування прибутку створює економічну основу для оновлення матеріально-технічної бази підприємства, розширення обсягів інвестиційної діяльності, підвищення ринкової вартості суб'єкта господарювання, а також забезпечення своєчасного виконання фінансових зобов'язань перед контрагентами, бюджетом і працівниками. Крім того, достатній рівень прибутковості сприяє зміцненню платоспроможності та конкурентоспроможності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ», що є важливим фактором ефективного функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання. Відповідно, у зростанні фінансових результатів зацікавлені як саме підприємство, так і держава, оскільки прибуток є джерелом формування бюджетних надходжень та економічного розвитку.

У процесі аналізу складу та структури доходів, витрат і фінансових результатів діяльності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» важливого значення набуває дослідження обґрунтованості отриманого прибутку та рівня

рентабельності підприємства. Значна увага приділяється оцінці виконання планових показників, дослідженню динаміки доходів і витрат, визначенню структури фінансових результатів, а також виявленню факторів, що вплинули на зміну прибутковості підприємства. Окремим напрямом аналітичного дослідження є пошук внутрішніх резервів збільшення прибутку та розроблення заходів щодо підвищення ефективності діяльності транспортного підприємства [51].

Під час дослідження діяльності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» проведено аналіз формування фінансових результатів підприємства за 2023-2025 рр. Інформаційною базою дослідження слугували дані фінансової звітності підприємства, зокрема ф. №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», ф. №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», а також матеріали аналітичного бухгалтерського обліку. Використання зазначених джерел дозволило комплексно оцінити рівень доходів, витрат та кінцевих фінансових результатів підприємства, а також визначити тенденції їх зміни упродовж аналізованого періоду [52, с.10].

Для автотранспортних підприємств характерною є наявність значної кількості фінансово-економічних показників, що ускладнює процес їх системного оцінювання. Водночас саме аналіз структури доходів, витрат і фінансових результатів забезпечує можливість визначення основних тенденцій розвитку підприємства, оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу та формування обґрунтованої стратегії управління. Проведений аналіз діяльності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» дав змогу встановити зміни кожного фінансового показника у звітному періоді, оцінити структурні співвідношення між окремими складовими доходів і витрат, а також визначити загальну динаміку фінансових результатів підприємства (рис. 3.1).

Відповідно до чинних положень бухгалтерського обліку фінансові результати підприємства класифікуються за кількома видами прибутку. Одним із основних показників є валовий прибуток, який визначається як різниця між чистим доходом від реалізації послуг та їх собівартістю.

Даний показник характеризує ефективність основної діяльності підприємства та рівень покриття виробничих витрат отриманими доходами [53, с.131].

Важливим елементом аналізу є фінансовий результат від операційної діяльності, який формується шляхом урахування валового прибутку, інших операційних доходів, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат. Саме цей показник найбільш повно відображає результативність основної діяльності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» та дозволяє оцінити ефективність управління поточними витратами підприємства.

Наступним етапом формування фінансових результатів є визначення прибутку до оподаткування, який об'єднує результати операційної діяльності з фінансовими та іншими доходами і витратами, що не пов'язані безпосередньо з основною діяльністю підприємства. До його складу входять доходи від участі в капіталі, інші фінансові доходи, фінансові витрати та інші витрати підприємства. Аналіз цього показника дає можливість оцінити загальний фінансовий стан підприємства та ефективність здійснення фінансової діяльності.

Кінцевим показником ефективності господарської діяльності підприємства є чистий фінансовий результат, який визначається після вирахування податку на прибуток із фінансового результату до оподаткування. Саме чистий прибуток характеризує реальний економічний ефект діяльності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» та виступає основним джерелом фінансування подальшого розвитку підприємства, реалізації інвестиційних програм і забезпечення фінансової стабільності.

На першому етапі аналізу фінансових результатів діяльності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» було досліджено рівень та динаміку отриманих доходів, а також структуру та обсяги понесених витрат у межах здійснення господарської діяльності підприємства. Результати проведеного аналізу наведено в табл. 3.1.

Аналіз рівня і динаміки отриманих доходів та понесених витрат діяльності ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» за 2023-2025 рр. (тис. грн.)

Показники	Роки			Відхилення, +/-		Відхилення, %	
	2023	2024	2025	2024-2023	2025-2024	2024-2023	2025-2024
1. Чистий дохід від реалізації	51240	60836	44928	+9596	-15908	118,7	73,9
2. Інші операційні доходи	3012	392	8327	-2620	+7935	13,0	2124,2
3. Інші доходи	28	3	50	-25	+47	10,7	1666,7
Всього доходів	54280	61231	53305	+6951	-7926	112,8	87,1
4. Собівартість реалізації	43659	52476	40548	+8817	-11928	120,2	77,3
5. Адміністративні витрати	3584	5892	4075	+2308	-1817	164,4	69,2
6. Витрати на збут	45	-	2	-45	2	-	-
7. Інші операційні витрати	5423	783	8359	-4640	+7576	14,4	1067,6
8. Інші витрати	895	1021	24	+126	-997	114,1	2,4
Всього витрат	53606	60172	53008	+6566	-7164	112,2	88,1
Фінансовий результат до оподаткування	674	1059	297	+385	-762	157,1	28,0

Джерело: сформовано на основі [47].

Проведений аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» за 2023-2025 рр. свідчить про нестабільність динаміки прибутковості автотранспортного підприємства. Упродовж досліджуваного періоду фінансові результати характеризувалися як позитивними тенденціями до зростання, так і окремими негативними змінами, пов'язаними зі скороченням обсягів прибутку. За результатами дослідження встановлено, що зниження рівня прибутковості у 2025 році було зумовлене впливом воєнного стану в державі, який спричинив суттєве підвищення цін на паливо, запасні частини, акумулятори, шини та інші матеріальні ресурси, необхідні для забезпечення транспортної діяльності підприємства. Крім того, негативний вплив на фінансові результати мало

скорочення обсягів транспортних перевезень та зниження попиту на транспортні послуги.

Загальна тенденція зміни фінансово-економічних показників ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» свідчить про те, що найбільш складним для підприємства став 2025 рік. Введення воєнного стану та погіршення економічної ситуації в країні призвели до зниження ділової активності підприємства та скорочення масштабів його господарської діяльності. Підтвердженням цього є зменшення чистого доходу від реалізації послуг на 26,1 %, що у вартісному вираженні становить 15908 тис. грн. Одночасно встановлено суттєве збільшення інших операційних витрат підприємства, обсяг яких зріс на 7576 тис. грн., що негативно вплинуло на кінцевий фінансовий результат діяльності товариства [47].

Отримані результати дослідження дають підстави стверджувати, що однією з основних причин погіршення фінансових результатів ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» стало підвищення рівня витрат операційної діяльності. У зв'язку з цим доцільним є проведення детального аналізу структури витрат підприємства з метою виявлення найбільш витратних елементів та визначення факторів, які спричинили їх зростання. Особливу увагу керівництву підприємства необхідно приділити оптимізації витрат на паливно-мастильні матеріали, технічне обслуговування транспортних засобів та інші операційні витрати, що мають значну питому вагу у загальній структурі витрат підприємства.

Незважаючи на негативний вплив зовнішніх факторів, результати аналізу свідчать про достатньо ефективне управління фінансово-господарською діяльністю ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ». Підприємству вдалося забезпечити прибутковість діяльності навіть в умовах нестабільного економічного середовища та воєнних подій, що підтверджує належний рівень організації управлінських процесів і здатність адаптуватися до кризових умов господарювання. Збереження позитивного фінансового результату у складний період функціонування є важливим показником фінансової стійкості та конкурентоспроможності

транспортного підприємства (рис. 3.2).

Для більш ґрунтовного дослідження формування фінансових результатів діяльності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» важливим є проведення аналізу складу та структури доходів і витрат підприємства. Такий підхід дозволяє визначити питому вагу окремих складових доходів і витрат у загальному обсязі фінансових показників, а також оцінити структурні зміни, що відбувалися упродовж досліджуваного періоду. Дослідження динаміки та структури доходів і витрат сприяє встановленню причин змін фінансових результатів та виявленню факторів, які найбільше впливають на ефективність діяльності підприємства. Результати проведеного структурно-динамічного аналізу наведено в табл. 3.2 [47].

Таблиця 3.2

Аналіз складу і структури отриманих доходів та понесених витрат діяльності ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» за 2023-2025 рр. (тис. грн.)

Показники	Роки			Структура, %			Відхилення, +/-	
	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2024- 2023	2025- 2024
1. Чистий дохід від реалізації	51240	60836	44928	94,4	99,4	84,3	+5,0	-15,1
2. Інші операційні доходи	3012	392	8327	5,5	0,6	15,6	-4,9	+15,0
3. Інші доходи	28	3	50	0,1	0,001	0,1	+0,099	+0,1
Всього доходів	54280	61231	53305	100,0	100,0	100,0	-	-
4. Собівартість реалізації	43659	52476	40548	81,4	87,2	76,5	+5,8	-10,7
5. Адміністративні витрати	3584	5892	4075	6,7	9,8	7,7	+3,1	-2,1
6. Витрати на збут	45	-	2	0,1	-	0,001	-0,1	+0,001
7. Інші операційні витрати	5423	783	8359	10,1	1,3	15,8	-8,8	+14,5
8. Інші витрати	895	1021	24	1,7	1,7	0,001	-	-1,699
Всього витрат	53606	60172	53008	100,0	100,0	100,0	-	-

Джерело: сформовано на основі [47].

Результати проведених розрахунків свідчать про наявність

неоднорідної динаміки у складі та структурі доходів і витрат ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» упродовж 2023-2025 рр. У процесі дослідження встановлено зміни питомої ваги окремих складових фінансових показників, що характеризують діяльність підприємства. Зокрема, суттєві коливання спостерігалися щодо інших операційних доходів, частка яких у загальному обсязі доходів змінювалася нерівномірно. Так, у 2023 році зафіксовано скорочення питомої ваги інших операційних доходів на 4,9 %, тоді як у наступному році відбулося її зростання на 15,0 %, що свідчить про нестабільність джерел формування операційних надходжень підприємства [47].

Проведений аналіз дозволив встановити, що у діяльності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» простежується неоднозначна тенденція зміни структури витрат упродовж досліджуваного періоду. Коливання питомої ваги окремих елементів витрат можуть бути зумовлені як змінами обсягів господарської діяльності, так і впливом зовнішніх економічних факторів. Для більш детального визначення причин таких структурних змін доцільним є здійснення комплексної оцінки рівня доходів та витрат підприємства, дослідження їх економічного змісту, структури та відповідності цільовому призначенню. Водночас важливим аспектом аналізу є перевірка обґрунтованості витрат і виявлення можливих непродуктивних витрат або фактів неефективного використання ресурсів.

У сучасних умовах функціонування транспортних підприємств особливого значення набуває контроль за формуванням витратної частини фінансових результатів. Саме тому керівництву ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» доцільно приділити увагу поглибленому аналізу структури доходів і витрат, що дозволить своєчасно виявляти негативні тенденції та приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо оптимізації фінансово-господарської діяльності підприємства. Проведення такого аналізу сприятиме підвищенню ефективності використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, а також зміцненню фінансової стійкості підприємства.

У додатку Ж наведено графічне відображення складу та структури доходів і витрат ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» за 2023-2025 рр., що дає можливість наочно оцінити зміни питомої ваги окремих складових фінансових показників та визначити основні тенденції їх трансформації упродовж досліджуваного періоду. Використання графічного методу дослідження дозволяє більш повно охарактеризувати структурні зміни у формуванні доходів і витрат підприємства та встановити їх вплив на фінансові результати діяльності товариства.

У процесі аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» важливе значення має дослідження динаміки фінансового результату підприємства, зокрема зміни прибутку або збитку за окремими звітними періодами. Аналіз тенденцій формування фінансових результатів дає змогу визначити закономірності розвитку підприємства, оцінити ефективність його діяльності та виявити фактори, що впливають на зміну рівня прибутковості. Отримані результати дослідження є основою для оцінки поточного фінансового стану підприємства та визначення перспектив його подальшого розвитку (рис. 3.1) [47].

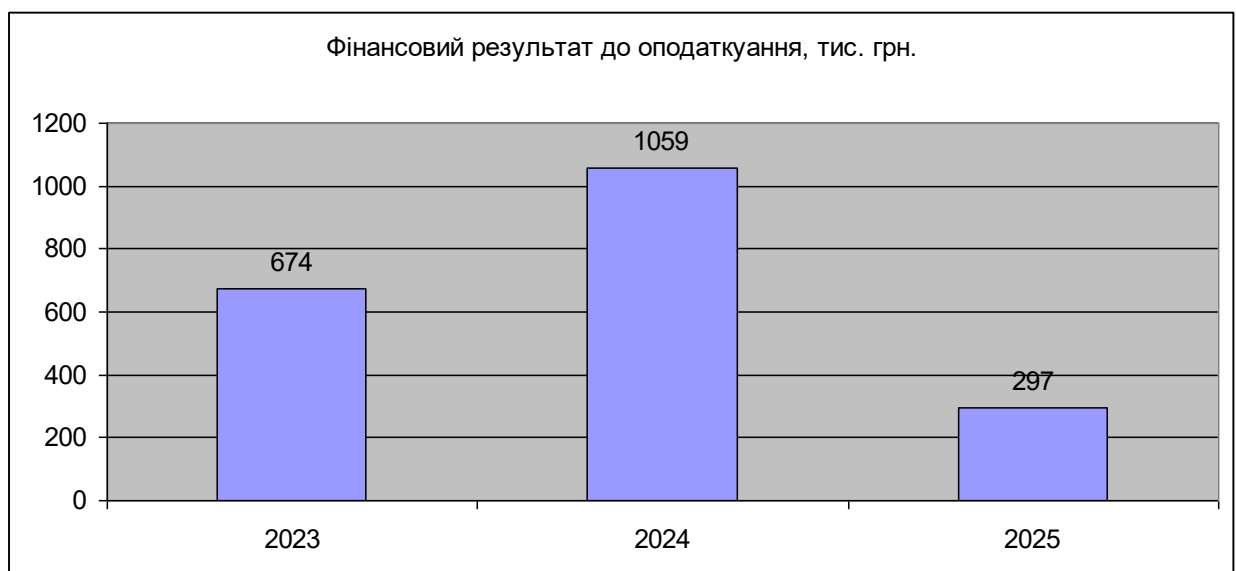

Рис. 3.1. Динаміка отриманого фінансового результату до оподаткування у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» за 2023-2025 рр.

Джерело: сформовано на основі [47].

Отримані результати аналізу дають можливість здійснювати

систематичний моніторинг рівня прибутковості або збитковості діяльності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ», а також формувати обґрунтовані управлінські рішення, спрямовані на покращення фінансових показників підприємства. Проведене дослідження свідчить про те, що упродовж 2023-2025 рр. автотранспортне підприємство забезпечувало позитивний фінансовий результат своєї діяльності та отримувало прибуток від надання транспортних послуг. Водночас динаміка показників прибутковості характеризувалася нестабільністю та суттєвими коливаннями під впливом зовнішніх економічних чинників/.

За результатами проведеного аналізу встановлено, що найнижчий рівень прибутку ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» було зафіксовано у 2025 році, коли обсяг чистого прибутку становив 297 тис. грн. Водночас найбільш ефективним для підприємства став 2024 рік, у якому прибуток досяг 1059 тис. грн. Така динаміка фінансових результатів свідчить про значний вплив зовнішніх кризових факторів на ефективність функціонування автотранспортного підприємства та рівень його фінансової стійкості (рис. 3.3).

Однією з причин коливання показників прибутковості підприємства став негативний вплив пандемії COVID-19, наслідки якої позначилися на результатах діяльності у 2023 році. Обмеження економічної активності, скорочення обсягів транспортних перевезень та нестабільність ринку транспортних послуг спричинили зниження рівня доходів підприємства. Крім того, суттєвий негативний вплив на фінансові результати ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» у 2025 році мали воєнні події в державі, які призвели до погіршення умов здійснення господарської діяльності, скорочення попиту на транспортні послуги та загального спаду економічної активності [47].

Важливим фактором формування фінансових результатів автотранспортного підприємства є рівень собівартості послуг, оскільки саме витрати займають значну частку у структурі загальних витрат діяльності товариства. Для ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» ключовий вплив на

величину собівартості мають закупівельні ціни на паливно-мастильні матеріали, запасні частини, шини, акумулятори та інші витратні матеріали, необхідні для забезпечення безперебійної роботи транспортних засобів. Підвищення вартості зазначених ресурсів безпосередньо впливає на збільшення витрат операційної діяльності та, відповідно, на зниження рівня прибутковості підприємства.

3.2 Оцінка фінансового стану ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ»

Доходи та витрати, що виникають у процесі операційної й іншої діяльності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ», безпосередньо впливають на формування кінцевого фінансового результату підприємства, а саме чистого прибутку. У зв'язку з цим важливим елементом оцінки фінансового стану підприємства є дослідження показників рентабельності, які характеризують рівень економічної ефективності та результативності господарської діяльності товариства. Аналіз рентабельності дозволяє визначити здатність підприємства генерувати прибуток у процесі використання наявних ресурсів, капіталу та активів [47].

У сучасній економічній практиці використовується значна кількість показників рентабельності, що дає можливість комплексно оцінити фінансовий стан суб'єкта господарювання. Вибір конкретних коефіцієнтів залежить від мети проведення аналітичного дослідження та інформаційних потреб системи управління підприємством. Найчастіше для оцінки ефективності діяльності використовуються показники валового прибутку, операційного прибутку, прибутку до оподаткування та чистого прибутку. При цьому універсальних нормативних значень показників рентабельності не існує, оскільки їх рівень залежить від особливостей діяльності підприємства, галузевої специфіки та економічних умов функціонування. Водночас позитивною тенденцією вважається зростання показників рентабельності у динаміці протягом кількох звітних періодів.

У процесі оцінки фінансового стану ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» доцільно використовувати дві основні групи показників рентабельності,

які відрізняються базою співставлення прибутку. До першої групи належать показники рентабельності інвестицій або капіталу, а до другої — показники рентабельності продажів. Такий підхід дозволяє комплексно оцінити ефективність використання фінансових ресурсів підприємства та результативність здійснення основної діяльності [47].

У межах дослідження рентабельності капіталу було визначено основні показники ефективності використання ресурсів підприємства, серед яких особливе значення мають рентабельність сукупного капіталу (активів) та рентабельність власного капіталу. Дані коефіцієнти дозволяють оцінити рівень прибутковості вкладених ресурсів та ефективність управління активами підприємства у процесі здійснення господарської діяльності.

Рентабельність сукупного капіталу або активів характеризує обсяг прибутку, отриманого підприємством у розрахунку на одну гривню вкладених активів, та визначається шляхом співвідношення прибутку до оподаткування або чистого прибутку до середньорічної вартості сукупного капіталу підприємства. Формула розрахунку показника має такий вигляд:

$$Ra = \frac{\text{Прибуток до оподаткування}}{\text{Сукупний капітал}}$$

або

$$Ra = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Сукупний капітал}}$$

Значення коефіцієнта рентабельності активів свідчить про рівень ефективності використання майна підприємства та визначає, скільки прибутку отримує ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» на кожну гривню вкладених у діяльність ресурсів. Чим вищим є значення цього показника, тим ефективніше підприємство використовує власний економічний потенціал та активи для формування фінансових результатів. Результати розрахунку коефіцієнта рентабельності сукупного капіталу ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» за 2023-2025 рр. наведено на рис. 3.2 [47].

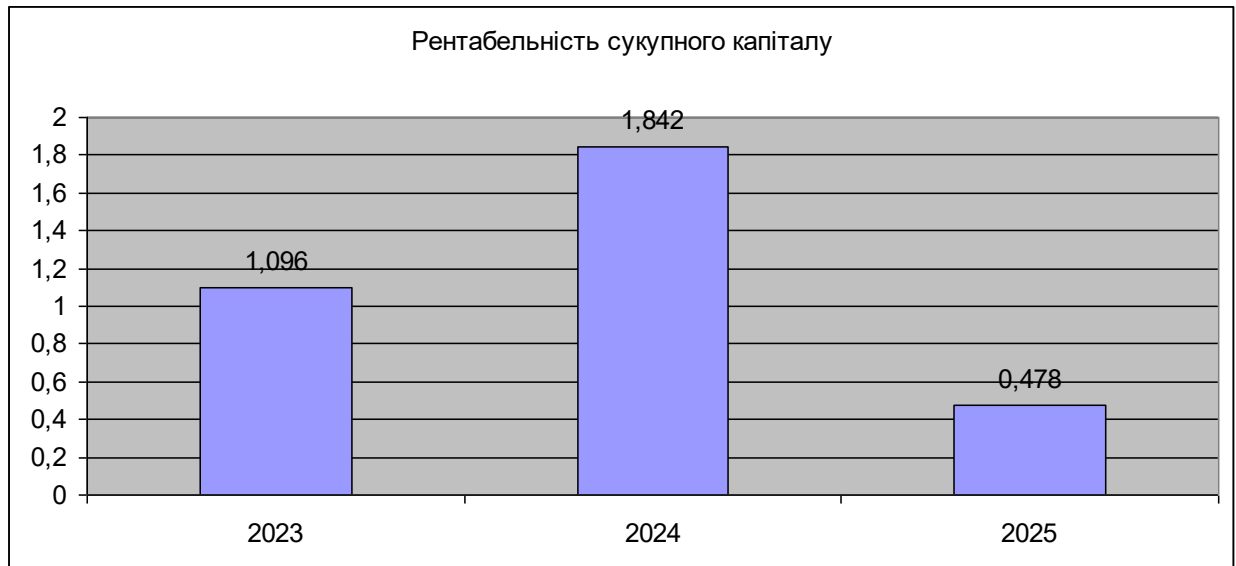

Рис. 3.2. Динаміка рентабельності сукупного капіталу у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» за 2023-2025 рр.

Джерело: сформовано на основі [47].

Коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу характеризує рівень ефективності використання активів підприємства у процесі формування прибутку. Зазначений показник відображає величину фінансового результату, який припадає на одну гривню ресурсів, вкладених у активи підприємства. Чим вищим є значення цього коефіцієнта, тим ефективніше ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» використовує наявний майновий потенціал для забезпечення прибуткової діяльності та зміцнення фінансового стану [47].

Проведений аналіз рентабельності сукупного капіталу ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» за 2023-2025 рр. свідчить про достатньо ефективне використання активів підприємства упродовж досліджуваного періоду. Найбільш позитивні результати були досягнуті у 2024 році, коли показник рентабельності активів мав найвище значення, що підтверджує високий рівень ефективності управління ресурсами підприємства. Зростання коефіцієнта рентабельності у цей період свідчить про збільшення обсягів прибутку, отриманого на одиницю вкладених активів, та про підвищення результативності господарської діяльності автотранспортного підприємства (рис. 3.3).

Важливим показником оцінки фінансового стану ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» є рентабельність власного капіталу, яка характеризує

ефективність використання власних фінансових ресурсів підприємства. Даний коефіцієнт дозволяє визначити рівень прибутковості вкладеного власниками капіталу та оцінити доцільність використання власних джерел фінансування у процесі здійснення господарської діяльності.

Рентабельність власного капіталу розраховується як співвідношення чистого прибутку до величини власного капіталу підприємства та визначається за формулою:

$$Рвк = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}}$$

Економічний зміст даного показника полягає у визначенні суми чистого прибутку, отриманого підприємством на кожну гривню власного капіталу. Зростання коефіцієнта рентабельності власного капіталу свідчить про підвищення ефективності використання фінансових ресурсів та покращення фінансового стану підприємства. Водночас зниження показника може вказувати на погіршення результативності діяльності та недостатній рівень прибутковості власних коштів.

За результатами проведених розрахунків встановлено, що упродовж 2023-2025 рр. показник рентабельності власного капіталу ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» характеризувався нерівномірною динамікою та мав стрибкоподібний характер зміни. Така тенденція свідчить про нестабільність рівня прибутковості власного капіталу та залежність фінансових результатів підприємства від впливу зовнішніх і внутрішніх факторів. Отримані результати підтверджують неоднозначний характер розвитку автотранспортного підприємства у досліджуваному періоді та необхідність подальшого вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами товариства (табл. 3.4) [47].

Причини зміни показників рентабельності, визначені в процесі аналізу фінансового стану ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ», загалом узгоджуються з тенденціями, які були встановлені під час оцінки ефективності використання капіталу підприємства. Коливання рівня прибутковості обумовлені впливом зовнішніх економічних чинників, зміною обсягів господарської діяльності, рівнем витрат операційної

діяльності та нестабільністю ринку транспортних послуг. У сукупності зазначені фактори безпосередньо вплинули на результати фінансово-господарської діяльності підприємства та динаміку показників рентабельності [47].

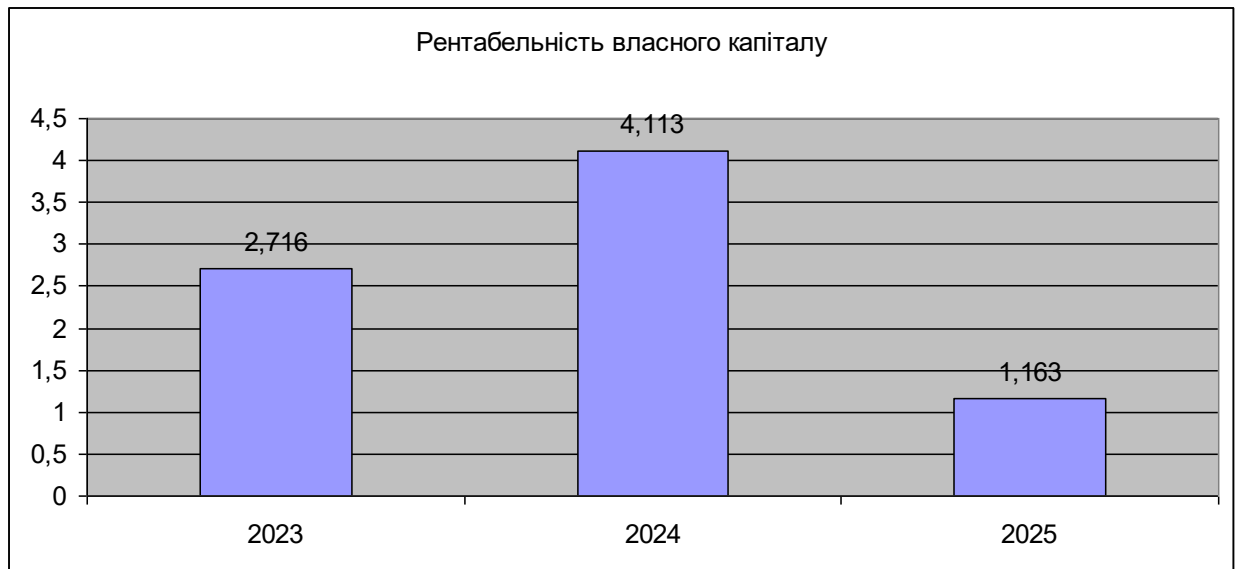

Рис. 3.3. Динаміка рентабельності власного капіталу у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» за 2023-2025 рр.

Джерело: сформовано на основі [47].

Одним із важливих напрямів оцінки фінансового стану ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» є аналіз рентабельності продажів, яка характеризує ефективність реалізації транспортних послуг та рівень прибутковості отриманого доходу. Даний показник дозволяє визначити, яку частку прибутку підприємство отримує з кожної гривні чистого доходу від реалізації послуг, а також оцінити результативність основної діяльності суб'єкта господарювання.

Під час дослідження рентабельності продажів використовуються різні аналітичні показники, які формуються залежно від виду прибутку та обсягу виручки від реалізації продукції, виконаних робіт або наданих послуг. У процесі оцінки фінансового стану підприємства найбільш поширеним є коефіцієнт рентабельності всієї товарної продукції, виконаних робіт і послуг, що дає можливість комплексно оцінити ефективність операційної діяльності підприємства.

Для автотранспортних підприємств показник рентабельності продажів має особливе значення, оскільки дозволяє оцінити ефективність здійснення перевезень, рівень окупності витрат та здатність підприємства формувати достатній обсяг прибутку в умовах зміни ринкової кон'юнктури. Аналіз динаміки рентабельності продажів ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» дає можливість визначити тенденції зміни ефективності реалізації транспортних послуг та встановити вплив окремих факторів на формування фінансових результатів підприємства (рис. 3.4).

Розрахунок рентабельності продажів у ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» здійснювався шляхом співвідношення відповідного показника прибутку до чистого доходу від реалізації послуг підприємства та визначався за такою формулою:

$$\text{Рпрод} = \text{Чистий прибуток} / \text{Чистий дохід (виручка) від реалізації} \quad (3.5)$$

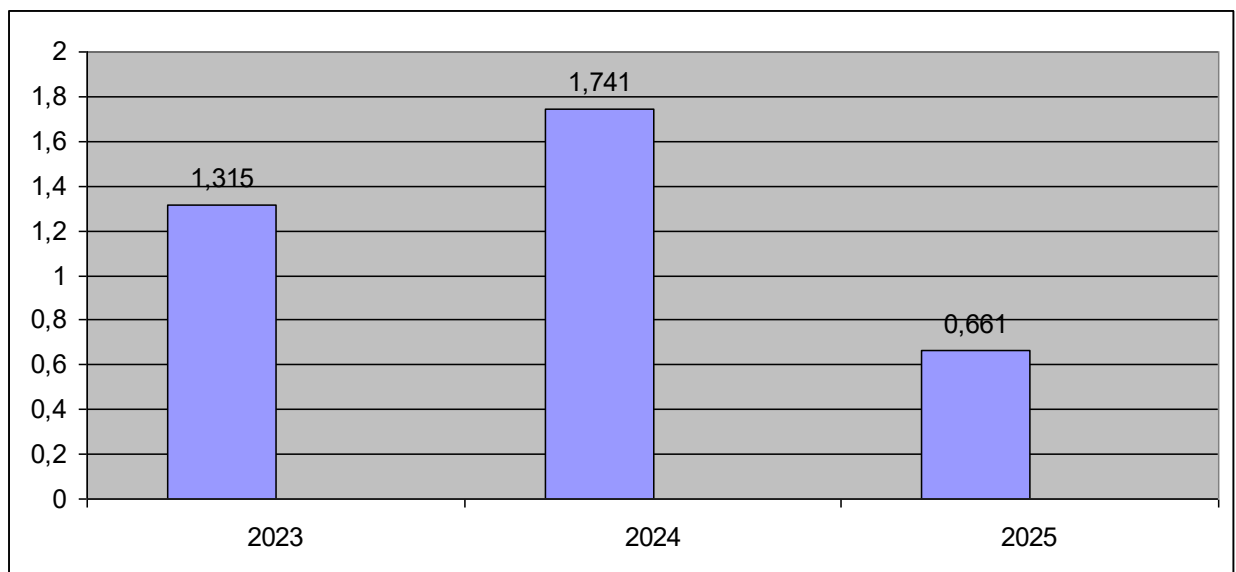

Рис. 3.4. Динаміка рентабельності продажів у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» за 2023-2025 рр.

Джерело: сформовано на основі [47].

Відповідно до результатів, наведених на рис. 3.4, у діяльності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» простежується подібна тенденція зміни показників рентабельності продажів. Динаміка даного коефіцієнта свідчить про нестабільність рівня прибутковості реалізації транспортних послуг упродовж досліджуваного періоду. Зміна показників рентабельності

продажів обумовлена коливанням обсягів доходів, зміною рівня витрат операційної діяльності, а також впливом зовнішніх економічних факторів на результати функціонування автотранспортного підприємства [47].

Проведене дослідження наукових і методичних джерел дало можливість встановити, що для комплексної оцінки фінансового стану підприємства важливе значення має визначення показника загальної рентабельності. Даний коефіцієнт характеризує ефективність використання основних засобів підприємства та дозволяє оцінити рівень прибутковості господарської діяльності в цілому. Показник загальної рентабельності є одним із ключових індикаторів оцінки результативності функціонування підприємства та широко застосовується у процесі фінансового аналізу.

Розрахунок загальної рентабельності підприємства здійснюється шляхом співвідношення прибутку до середньорічної вартості основних засобів підприємства. Формула визначення показника має такий вигляд:

$$R_{\text{п заг}} = \text{Прибуток} / \text{Середньорічна вартість основних засобів}$$

Показник загальної рентабельності має універсальний характер, оскільки може застосовуватися для оцінки ефективності діяльності підприємств різних галузей економіки незалежно від форми власності та масштабів господарської діяльності. Його економічний зміст полягає у визначенні обсягу прибутку, який отримує підприємство на кожну гривню, вкладену в основні засоби. Чим вищим є значення даного коефіцієнта, тим ефективніше використовуються основні виробничі ресурси підприємства та тим вищою є результативність його діяльності.

Для ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» показник загальної рентабельності має важливе практичне значення, оскільки дозволяє оцінити ефективність використання транспортних засобів, обладнання та інших основних засобів у процесі надання транспортних послуг. Результати аналізу можуть бути використані керівництвом підприємства для прийняття управлінських рішень щодо оновлення матеріально-технічної бази, придбання нових транспортних засобів, оптимізації використання наявних ресурсів та пошуку резервів підвищення ефективності діяльності. Крім того, аналіз

показників рентабельності сприяє виявленню факторів, які впливають на зміну рівня прибутковості підприємства та його фінансової стійкості (табл. 3.5) [47].

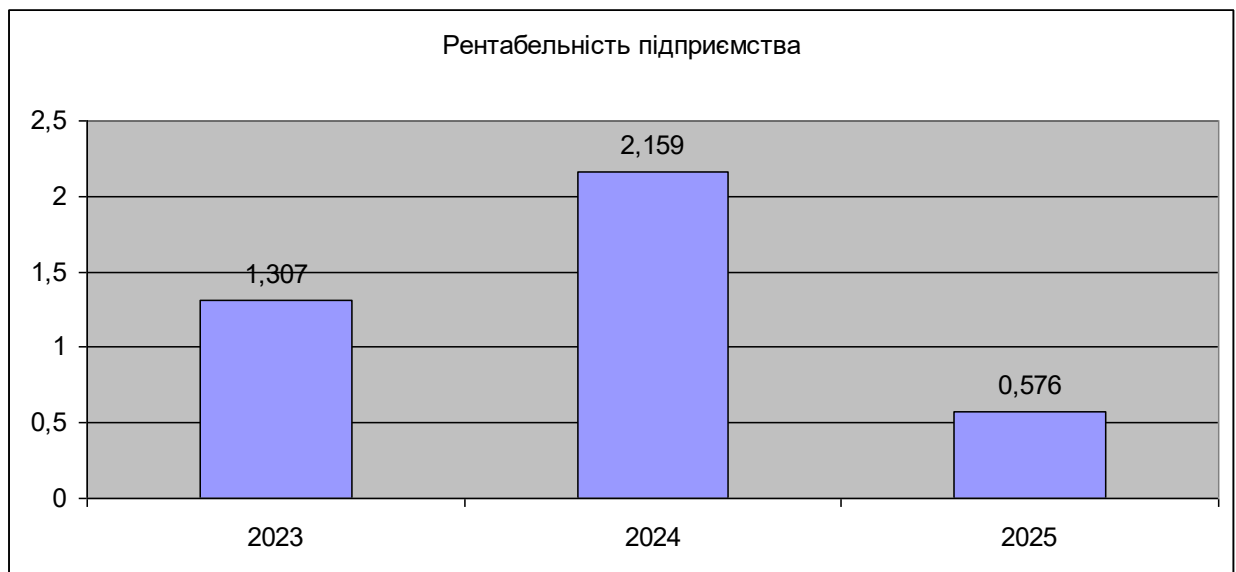

Рис. 3.5. Динаміка загальної рентабельності підприємства у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» за 2023-2025 рр.

Джерело: сформовано на основі [47].

Дані, наведені на рис. 3.5, свідчать про наявність тенденції, аналогічної попередньо розрахованим показникам рентабельності. Упродовж досліджуваного періоду значення коефіцієнтів залишалися додатними, однак у 2025 році спостерігалось різке погіршення показників, що характеризує ускладнення фінансового стану ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ». Така динаміка свідчить про зниження ефективності господарської діяльності підприємства та погіршення результативності використання його ресурсного потенціалу [47].

Одним із негативних факторів, встановлених у процесі аналізу, є значний обсяг основних засобів порівняно з масштабами товарообороту підприємства. Подібна ситуація може свідчити про недостатньо ефективне використання наявної матеріально-технічної бази та низький рівень завантаження виробничих потужностей. У ході дослідження не вдалося точно визначити причини виникнення зазначеної тенденції, проте ймовірним фактором є наявність у структурі основних засобів значної кількості морально застарілих та фізично зношених транспортних засобів,

експлуатація яких потребує додаткових витрат на обслуговування та ремонт .

Для оцінки впливу окремих факторів на зміну рівня загальної рентабельності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» у 2024-2025 рр. було застосовано метод факторного аналізу, який ґрунтується на послідовній заміні факторів за умови незмінності інших показників. У межах дослідження використано метод ланцюгових підстановок, що дозволяє визначити ступінь впливу кожного фактора на зміну результативного показника та оцінити причини погіршення фінансового стану підприємства [47].

Таблиця 3.3

Вихідні дані факторного аналізу

Показники	2024 рік	2025 рік	+ / -
1. Фінансовий результат звітного періоду, тис. грн.	1059	297	-762
2. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	49051	51586	+2535
3. Рентабельність підприємства, %	2,159	0,576	-1,583

Джерело: сформовано на основі [47].

Розрахунок даних:

$$\text{Рентабельність}_{2024} (P_{2024}) = (1059 / 49051) \times 100 = +2,159 \%$$

$$\text{Рентабельність}_{\text{умовна}} (P_{\text{ум}}) = 297 / 49051 \times 100 = +0,605 \%$$

$$\text{Рентабельність}_{2025} (P_{2025}) = 297 / 51586 \times 100 = +0,576 \%$$

На зміну рівня загальної рентабельності підприємства вплинули два фактори:

$$\begin{aligned} & \text{— зміна одержаного прибутку за звітний період } P_{\text{ум}} - P_{2024} = \\ & +0,605 - (+2,159) = -1,554 \% \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} & \text{— зміна середньорічної вартості основних засобів } P_{2025} - P_{\text{ум}} \\ & = +0,576 - (+0,605) = -0,029 \% \end{aligned}$$

$$\text{Перевірка розрахунку} = -1,554 + (-0,029) = -1,583 \%$$

У результаті проведеного факторного аналізу встановлено, що

зниження рівня загальної рентабельності підприємства на 1,583 % було зумовлене впливом двох основних факторів. Найбільший негативний вплив мало скорочення величини прибутку, що спричинило зменшення рентабельності на 1,554 %. Одночасно зростання вартості основних засобів також негативно вплинуло на рівень загальної рентабельності, зумовивши її зниження ще на 0,029 %. Отримані результати свідчать про взаємозалежність між рівнем прибутковості підприємства та ефективністю використання його основних виробничих ресурсів (табл. 3.6) [47].

Проведений аналіз показників рентабельності ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» за 2023-2025 рр. дає підстави стверджувати, що динаміка фінансових показників підприємства характеризувалася нестабільністю та суттєвими коливаннями упродовж досліджуваного періоду. Наприкінці аналізованого періоду підприємство продемонструвало помітне зниження рівня рентабельності, що супроводжувалося скороченням обсягів прибутку. Це свідчить про погіршення ефективності фінансово-господарської діяльності товариства та необхідність розроблення заходів щодо підвищення результативності використання ресурсів і зміцнення фінансового стану підприємства [58].

3.3. Напрями удосконалення обліку, аудиту та економічного аналізу фінансових результатів транспортних підприємств

У сучасних умовах господарювання транспортні підприємства функціонують у середовищі постійних економічних змін, що супроводжуються нестабільністю ринкової кон'юнктури, посиленням конкурентної боротьби, зростанням вартості паливно-енергетичних ресурсів, підвищенням податкового навантаження та активною цифровізацією бізнес-процесів. Такі фактори істотно впливають на формування доходів, витрат і фінансових результатів суб'єктів господарювання транспортної сфери, що, своєю чергою, актуалізує потребу в удосконаленні системи бухгалтерського обліку, аудиту та економічного аналізу. У сучасній практиці ефективність діяльності

транспортного підприємства значною мірою залежить від якості інформаційного забезпечення управлінських рішень, яке формується саме завдяки належній організації обліково-аналітичної системи [55, с. 214].

Транспортна галузь є однією з ключових складових економічної системи держави, оскільки забезпечує безперервність процесів виробництва, розподілу та реалізації продукції. Водночас специфіка діяльності транспортних підприємств зумовлює наявність значного обсягу витрат, пов'язаних із технічним обслуговуванням транспортних засобів, ремонтом, витратами на паливо, оплатою праці персоналу та логістичними процесами. У зв'язку з цим особливого значення набуває правильне відображення витрат у бухгалтерському обліку та своєчасне визначення фінансових результатів діяльності підприємства [56, с. 143].

Суттєвий вплив на результати діяльності транспортних підприємств має інфляція, яка призводить до підвищення собівартості транспортних послуг та зниження рівня рентабельності. Зростання цін на паливо, запасні частини й енергетичні ресурси негативно впливає на фінансову стійкість суб'єктів господарювання. За таких умов система обліку повинна забезпечувати оперативне формування достовірної інформації про витрати підприємства та їх структуру для своєчасного реагування керівництва на негативні тенденції [57, с. 98]. Одночасно розвиток цифрових технологій сприяє трансформації традиційних методів ведення бухгалтерського обліку, що проявляється у впровадженні автоматизованих систем обробки інформації, електронного документообігу та сучасного програмного забезпечення для аналізу фінансових показників.

Незважаючи на поступовий розвиток інформаційних технологій, чинна система бухгалтерського обліку доходів і витрат на багатьох транспортних підприємствах характеризується низкою проблем. Серед основних недоліків слід виділити недостатню деталізацію аналітичного обліку, несвоєчасність відображення господарських операцій, дублювання інформації та обмеженість використання сучасних програмних продуктів. Крім того, на практиці нерідко виникають труднощі щодо розподілу витрат

між окремими видами перевезень, маршрутами чи структурними підрозділами підприємства, що ускладнює процес визначення фактичної собівартості послуг та оцінки прибутковості діяльності [58, с. 176].

Важливою складовою ефективного функціонування транспортного підприємства є внутрішній аудит, який покликаний забезпечити контроль за правильністю ведення бухгалтерського обліку, дотриманням фінансової дисципліни та ефективністю використання ресурсів. Проте вітчизняна практика свідчить про недостатній рівень розвитку системи внутрішнього аудиту на багатьох підприємствах транспортної галузі. Основними причинами цього є відсутність чітко визначених процедур контролю, нестача кваліфікованих кадрів, формальний підхід до проведення перевірок та обмежене застосування сучасних методів аудиту [59, с. 302]. За таких умов знижується якість контролю за фінансовими операціями, що може призводити до виникнення помилок, викривлення фінансової звітності та прийняття неефективних управлінських рішень.

Не менш важливим є вдосконалення системи економічного аналізу фінансових результатів діяльності транспортних підприємств. У сучасних умовах господарювання традиційні методики аналізу не завжди забезпечують можливість комплексної оцінки ефективності діяльності суб'єкта господарювання. Це пов'язано з динамічністю зовнішнього середовища, необхідністю врахування великої кількості факторів впливу та потребою у прогнозуванні фінансових результатів. У зв'язку з цим особливого значення набуває використання сучасних аналітичних інструментів, економіко-математичних методів і системи ключових показників ефективності, які дозволяють оперативно оцінювати фінансовий стан підприємства та визначати перспективи його розвитку [60, с. 121].

Рис. 3. 1. Напрями удосконалення обліку, аудиту та економічного аналізу фінансових результатів транспортних підприємств

Достовірна та своєчасна інформація про доходи, витрати й фінансові результати є основою для формування ефективної системи управління

транспортним підприємством. Саме якість інформаційного забезпечення визначає можливість оперативного реагування на зміни ринкового середовища, оцінки рівня ризиків та прийняття економічно обґрунтованих управлінських рішень. В умовах посилення конкуренції підприємства транспортної галузі потребують впровадження сучасних підходів до організації обліку, аудиту та економічного аналізу, що сприятиме підвищенню рівня їх фінансової стабільності, конкурентоспроможності та ефективності господарської діяльності [61, с. 87].

У сучасних умовах розвитку транспортної галузі підвищення ефективності бухгалтерського обліку доходів, витрат і фінансових результатів є необхідною передумовою забезпечення стабільного функціонування підприємств та зміцнення їх конкурентних позицій на ринку транспортних послуг. Зростання обсягів інформації, ускладнення господарських процесів і необхідність оперативного прийняття управлінських рішень зумовлюють потребу у впровадженні сучасних підходів до організації облікового процесу. Особливого значення набуває автоматизація бухгалтерського обліку, яка забезпечує скорочення часу на обробку первинної документації, мінімізацію ризику помилок та підвищення достовірності фінансової інформації [62, с. 184].

Автоматизація облікових процесів на транспортних підприємствах дозволяє значно підвищити ефективність управління фінансовими ресурсами шляхом використання спеціалізованого програмного забезпечення. Використання сучасних бухгалтерських систем забезпечує інтеграцію різних напрямів діяльності підприємства, автоматичне формування первинних документів, оперативне відображення господарських операцій та формування фінансової звітності у режимі реального часу. Крім того, автоматизовані системи сприяють оптимізації процесу контролю за витратами на паливо, ремонт транспортних засобів, оплату праці та інші елементи собівартості транспортних послуг [63, с. 257].

Важливим напрямом удосконалення бухгалтерського обліку є

використання ERP-систем, які забезпечують комплексне управління ресурсами підприємства. Інтеграція бухгалтерського обліку з логістичними, фінансовими та управлінськими процесами дозволяє підвищити рівень координації між структурними підрозділами підприємства та забезпечити оперативний доступ до необхідної інформації. Застосування ERP-програм сприяє формуванню єдиного інформаційного простору, що позитивно впливає на якість управлінських рішень та ефективність фінансового планування.

Однією з актуальних проблем транспортних підприємств залишається недосконалість документального оформлення господарських операцій. Значний обсяг первинної документації, пов'язаної з перевезеннями, обліком пального, маршрутними листами та розрахунками з контрагентами, ускладнює процес систематизації інформації та підвищує ризик виникнення помилок. У зв'язку з цим важливого значення набуває удосконалення системи документування транспортних операцій шляхом уніфікації форм первинних документів, впровадження автоматизованого контролю за їх оформленням та використання електронних засобів обробки інформації.

Необхідною умовою підвищення ефективності бухгалтерського обліку є також оптимізація облікової політики транспортного підприємства. Формування облікової політики повинно враховувати специфіку діяльності підприємства, особливості організації перевезень та структуру витрат. Важливим аспектом є вибір методів оцінки запасів, способів нарахування амортизації, підходів до розподілу загальновиробничих витрат та визначення фінансових результатів. Раціонально сформована облікова політика забезпечує єдність методології обліку, підвищує рівень аналітичності інформації та сприяє достовірному відображенню результатів господарської діяльності.

Особливу увагу слід приділити удосконаленню аналітичного обліку доходів і витрат за видами перевезень, маршрутами та центрами відповідальності. Такий підхід дозволяє визначати прибутковість окремих

напрямів діяльності підприємства, здійснювати контроль за рівнем витрат і оцінювати ефективність використання ресурсів. Деталізація аналітичного обліку створює інформаційну основу для проведення факторного аналізу фінансових результатів та формування обґрунтованих управлінських рішень щодо оптимізації діяльності підприємства.

Суттєвий вплив на підвищення ефективності облікової системи має впровадження електронного документообігу, який забезпечує скорочення часу на обробку інформації та підвищення швидкості обміну документами між структурними підрозділами й контрагентами. Електронний документообіг сприяє зменшенню витрат на зберігання паперових носіїв інформації, підвищує рівень захисту даних та забезпечує оперативний доступ до необхідної документації. Крім того, використання електронних документів дозволяє оптимізувати процедури внутрішнього контролю та аудиту.

В умовах інтеграції України до світового економічного простору важливим напрямом удосконалення бухгалтерського обліку є гармонізація облікової системи відповідно до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності. Застосування МСФЗ сприяє підвищенню прозорості фінансової інформації, забезпечує порівнянність показників діяльності підприємств та створює сприятливі умови для залучення інвестицій. Для транспортних підприємств це має особливе значення, оскільки дозволяє підвищити рівень довіри з боку інвесторів, кредиторів і партнерів [64, с. 284].

Удосконалення бухгалтерського обліку безпосередньо пов'язане з підвищенням оперативності формування фінансової звітності. Своєчасне отримання інформації про фінансові результати діяльності підприємства дозволяє керівництву швидко реагувати на зміни ринкової ситуації, оцінювати рівень прибутковості окремих видів діяльності та приймати ефективні управлінські рішення. Використання сучасних інформаційних технологій забезпечує автоматичне формування звітності, підвищує її точність та сприяє скороченню трудомісткості облікових процесів [65, с. 132].

Отже, удосконалення бухгалтерського обліку доходів, витрат та фінансових результатів транспортних підприємств повинно здійснюватися комплексно та охоплювати автоматизацію облікових процесів, використання сучасних ERP-систем, оптимізацію облікової політики, удосконалення аналітичного обліку й впровадження електронного документообігу. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню достовірності фінансової інформації, ефективності управління підприємством та зміцненню його конкурентоспроможності в умовах сучасного економічного середовища.

У сучасних умовах розвитку транспортної галузі аудит фінансових результатів набуває особливого значення як важливий елемент системи управління підприємством. Ефективно організований аудит забезпечує достовірність фінансової інформації, підвищує рівень довіри до фінансової звітності та сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. Для транспортних підприємств, діяльність яких характеризується значним обсягом господарських операцій, високим рівнем витрат та складною структурою доходів, аудит виступає інструментом контролю за правильністю формування фінансових результатів і законністю здійснення фінансово-господарських операцій [66, с. 148].

Одним із ключових напрямів удосконалення аудиту фінансових результатів транспортних підприємств є розвиток системи внутрішнього аудиту. Внутрішній аудит повинен забезпечувати постійний контроль за правильністю ведення бухгалтерського обліку, своєчасністю відображення доходів і витрат, дотриманням фінансової дисципліни та ефективністю використання ресурсів підприємства. Проте на практиці діяльність внутрішнього аудиту часто має формальний характер, що знижує його результативність та не дозволяє своєчасно виявляти фінансові ризики. У зв'язку з цим виникає необхідність удосконалення організаційної структури внутрішнього аудиту, розроблення чітких процедур перевірки та впровадження сучасних методів контролю [67, с. 204].

Важливим напрямом розвитку аудиту є застосування ризик-

орієнтованого підходу, який передбачає концентрацію уваги аудиторів на найбільш ризикових ділянках діяльності підприємства. Для транспортних підприємств такими ризиками можуть бути неправомірне відображення доходів від перевезень, необґрунтоване списання пально-мастильних матеріалів, порушення порядку обліку ремонтних робіт або викривлення інформації про фінансові результати. Використання ризик-орієнтованого підходу дозволяє підвищити ефективність аудиторських процедур, скоротити витрати часу на проведення перевірок та забезпечити більш глибокий аналіз фінансової інформації [68, с. 91].

Суттєвий вплив на удосконалення аудиту фінансових результатів має впровадження цифрових технологій та сучасних аудиторських програм. Використання автоматизованих систем аудиту забезпечує оперативну обробку значних масивів інформації, автоматичне виявлення помилок та відхилень, а також підвищує точність перевірки фінансових показників. Застосування спеціалізованого програмного забезпечення дозволяє аудиторам аналізувати господарські операції в режимі реального часу, здійснювати моніторинг ризикових операцій та формувати аналітичні звіти для керівництва підприємства [69, с. 176]. Крім того, цифровізація аудиторської діяльності сприяє зменшенню впливу людського фактора та підвищує об'єктивність результатів перевірки.

Особливої уваги потребує вдосконалення методики перевірки доходів, витрат і фінансових результатів транспортних підприємств. Значний обсяг операцій, пов'язаних із перевезеннями, використанням транспортних засобів та обліком витрат на паливо, створює ризик виникнення помилок і фінансових порушень. У зв'язку з цим аудит повинен охоплювати не лише перевірку правильності оформлення первинних документів, а й аналіз економічної доцільності здійснених витрат, обґрунтованості тарифів на перевезення та ефективності використання ресурсів підприємства [70, с. 238]. Комплексний підхід до перевірки фінансових результатів сприяє виявленню резервів підвищення прибутковості діяльності підприємства та оптимізації його витрат.

Ефективність аудиту значною мірою залежить від рівня розвитку системи внутрішнього контролю на підприємстві. Внутрішній контроль повинен забезпечувати безперервне спостереження за господарськими процесами, своєчасне виявлення відхилень від встановлених норм та попередження фінансових порушень. Для транспортних підприємств особливого значення набуває контроль за використанням матеріальних ресурсів, дотриманням маршрутів перевезень, витратами пального та технічним станом транспортних засобів [71, с. 117]. Удосконалення системи внутрішнього контролю сприяє підвищенню достовірності бухгалтерської інформації та зміцненню фінансової дисципліни.

Важливим завданням аудиту є запобігання помилкам, шахрайству та іншим фінансовим порушенням. Наявність недоліків у системі бухгалтерського обліку або внутрішнього контролю може призводити до викривлення фінансової звітності та зниження ефективності діяльності підприємства. У зв'язку з цим аудит повинен виконувати не лише контрольну, а й превентивну функцію, спрямовану на попередження можливих порушень і мінімізацію фінансових ризиків [72, с. 84]. Проведення регулярних аудиторських перевірок дозволяє своєчасно виявляти слабкі місця в системі управління підприємством та розробляти заходи щодо їх усунення.

Результати аудиту мають важливе значення для підвищення ефективності управлінських рішень. Достовірна інформація про фінансовий стан підприємства, рівень доходів і витрат, а також результати господарської діяльності є необхідною основою для стратегічного планування та прогнозування. На основі аудиторських висновків керівництво транспортного підприємства може приймати рішення щодо оптимізації витрат, підвищення рентабельності перевезень, удосконалення тарифної політики та впровадження інноваційних технологій. Таким чином, аудит виступає не лише засобом контролю, а й важливим інструментом підвищення ефективності управління фінансовими результатами підприємства.

Отже, удосконалення аудиту фінансових результатів транспортних підприємств повинно базуватися на комплексному поєднанні сучасних методів контролю, ризик-орієнтованого підходу, цифрових технологій та ефективної системи внутрішнього контролю. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню достовірності фінансової інформації, запобіганню фінансовим порушенням та зміцненню фінансової стабільності транспортних підприємств у сучасних умовах господарювання.

У сучасних умовах функціонування транспортних підприємств економічний аналіз фінансових результатів набуває важливого значення як інструмент оцінки ефективності господарської діяльності та формування управлінських рішень. Зростання конкуренції на ринку транспортних послуг, нестабільність економічного середовища, зміни вартості енергетичних ресурсів і підвищення вимог до якості послуг обумовлюють необхідність удосконалення методичних підходів до аналізу прибутку та рентабельності підприємств. Ефективна система економічного аналізу дозволяє виявляти внутрішні резерви підвищення прибутковості, оптимізувати витрати та забезпечувати стабільний фінансовий розвиток суб'єкта господарювання.

Одним із ключових напрямів удосконалення економічного аналізу є вдосконалення методики оцінки прибутку та показників рентабельності. Для транспортних підприємств особливого значення набуває аналіз рентабельності окремих видів перевезень, маршрутів та структурних підрозділів. Такий підхід дозволяє визначати найбільш прибуткові напрями діяльності та приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації транспортних процесів. Крім того, необхідним є використання системи показників, які характеризують ефективність використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів підприємства [72, с. 208].

Важливу роль у дослідженні фінансових результатів відіграє факторний аналіз, який дозволяє оцінити вплив окремих чинників на зміну прибутку та рівень рентабельності підприємства. Для транспортних підприємств такими факторами можуть бути зміна обсягів перевезень,

тарифів на транспортні послуги, витрат на паливо, технічне обслуговування транспортних засобів та рівня продуктивності праці персоналу. Використання факторного аналізу дає можливість виявити причини зміни фінансових результатів та визначити напрями підвищення ефективності діяльності підприємства [73, с. 93].

Сучасні умови господарювання потребують використання системи ключових показників ефективності (KPI), які дозволяють здійснювати комплексну оцінку результативності діяльності транспортного підприємства. До таких показників можуть належати рентабельність перевезень, рівень витрат на один кілометр пробігу, коефіцієнт використання транспортних засобів, продуктивність праці та обсяг доходу на одиницю транспортної роботи. Використання KPI забезпечує можливість оперативного контролю за діяльністю підприємства, оцінки досягнення стратегічних цілей та своєчасного реагування на негативні тенденції [74, с. 175].

Важливим напрямом удосконалення економічного аналізу є аналіз доходів і витрат за центрами відповідальності. Поділ підприємства на окремі центри відповідальності дозволяє оцінювати ефективність діяльності структурних підрозділів, контролювати рівень витрат та визначати ступінь впливу окремих підрозділів на формування фінансових результатів. Для транспортних підприємств це має особливе значення, оскільки дозволяє здійснювати контроль за витратами на різних етапах транспортного процесу та підвищувати рівень управлінської відповідальності [75, с. 241].

У сучасних умовах розвитку економіки особливого значення набуває впровадження стратегічного та прогнозного аналізу фінансових результатів. Традиційні методи аналізу, орієнтовані переважно на оцінку минулих результатів діяльності, не забезпечують достатнього рівня інформаційної підтримки для стратегічного управління підприємством. У зв'язку з цим транспортні підприємства потребують застосування прогнозних методів аналізу, які дозволяють оцінювати перспективи

розвитку, прогнозувати обсяги доходів і витрат, а також визначати можливі ризики та резерви зростання прибутковості [76, с. 132].

Ефективність економічного аналізу значною мірою підвищується завдяки використанню економіко-математичних методів. Застосування методів моделювання, кореляційного та регресійного аналізу дозволяє оцінювати залежність фінансових результатів від різних економічних факторів, прогнозувати зміни прибутковості та визначати оптимальні управлінські рішення. Для транспортних підприємств використання економіко-математичних моделей є важливим інструментом оптимізації маршрутів перевезень, розподілу ресурсів та мінімізації витрат [77, с. 89].

Суттєвий вплив на фінансові результати транспортних підприємств мають зовнішні та внутрішні фактори, які необхідно враховувати в процесі економічного аналізу. До зовнішніх факторів належать зміни економічної ситуації в країні, інфляційні процеси, коливання цін на паливо, податкове регулювання та рівень конкуренції на ринку транспортних послуг. Внутрішні фактори пов'язані з ефективністю використання ресурсів підприємства, технічним станом транспортних засобів, організацією праці та якістю управління [78, с. 216]. Комплексна оцінка впливу зазначених факторів дозволяє своєчасно виявляти ризики та визначати резерви підвищення ефективності діяльності підприємства.

Важливим результатом удосконалення економічного аналізу є формування якісного інформаційного забезпечення для прийняття управлінських рішень. Своєчасна та достовірна аналітична інформація дозволяє керівництву транспортного підприємства оперативно реагувати на зміни ринкового середовища, оптимізувати структуру витрат, підвищувати рівень прибутковості та забезпечувати фінансову стійкість підприємства. Удосконалення методики економічного аналізу фінансових результатів сприяє підвищенню конкурентоспроможності транспортних підприємств і забезпечує ефективне функціонування в умовах сучасної економіки [79, с. 154].

ВИСНОВКИ

Дослідження економічної сутності доходів, витрат і фінансових результатів підприємства дало змогу встановити, що ці категорії є взаємопов'язаними елементами системи управління господарською діяльністю та визначають рівень ефективності функціонування суб'єкта господарювання. Узагальнення наукових підходів засвідчило, що фінансовий результат формується під впливом співвідношення доходів і витрат, а його економічний зміст змінювався відповідно до розвитку економічної теорії, бухгалтерського обліку та ринкових відносин. Історичний аналіз наукових концепцій показав, що прибуток розглядався не лише як різниця між надходженнями та витратами, а й як результат інноваційної діяльності, ефективного управління ресурсами, підприємницького ризику та здатності адаптуватися до конкурентного середовища. Водночас збиток виступає важливим індикатором неефективності господарських процесів і потребує належної аналітичної оцінки поряд із прибутком. Дослідження еволюції облікових шкіл дозволило визначити, що сучасне розуміння фінансових результатів сформувалося під впливом різних методологічних підходів до оцінки доходів і витрат, що забезпечило розвиток системи бухгалтерського обліку та фінансового аналізу. Фінансові результати слід розглядати як комплексний показник, який відображає ефективність використання ресурсного потенціалу підприємства, рівень обґрунтованості управлінських рішень і здатність підприємства забезпечувати стабільний економічний розвиток у довгостроковій перспективі.

Нормативно-правове регулювання обліку, аудиту та економічного аналізу доходів, витрат і фінансових результатів є визначальною передумовою забезпечення достовірності фінансової інформації та ефективності системи управління підприємством. Систематизація законодавчих, нормативних і методичних засад дала можливість встановити, що сучасна модель регулювання ґрунтується на поєднанні національних стандартів бухгалтерського обліку з міжнародними

підходами до формування фінансової звітності, що сприяє підвищенню прозорості, зіставності та аналітичної цінності фінансових показників. Облік доходів і витрат виконує не лише інформаційну функцію, а й формує основу для здійснення аудиторського контролю, оцінювання фінансових результатів та виявлення факторів, які впливають на прибутковість підприємства. Застосування принципів нарахування, відповідності доходів і витрат та повного висвітлення інформації забезпечує об'єктивне визначення фінансового результату та створює передумови для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Водночас гармонізація національної системи обліку з вимогами МСФЗ сприяє адаптації вітчизняних підприємств до міжнародного економічного середовища та розширює можливості проведення комплексного економічного аналізу. Обґрунтовано, що нормативно-правове забезпечення обліково-аналітичних процесів є важливим інструментом підвищення ефективності діяльності підприємств, зміцнення системи внутрішнього контролю та забезпечення стабільного фінансового розвитку в умовах сучасних економічних трансформацій.

Облік, аудит та економічний аналіз на транспортних підприємствах мають виразну галузеву специфіку, зумовлену складністю перевізного процесу, високою питомою вагою основних засобів, значними витратами на паливо, ремонт, технічне обслуговування, оплату праці водіїв і документальне супроводження маршрутів. Ефективна організація облікової системи потребує поєднання класичних елементів бухгалтерського методу з адаптованими процедурами контролю за рухомим складом, запасними частинами, паливно-мастильними матеріалами, експлуатаційними витратами та собівартістю перевезень. Особливе значення мають подорожні листи, товарно-транспортні накладні, акти наданих послуг, договори та інші первинні документи, які формують інформаційну базу для аудиту й аналізу результативності діяльності. Цифровізація облікових процесів підвищує точність фіксації операцій, спрощує інвентаризацію, прискорює складання звітності та посилює

внутрішній контроль. Рационально сформована облікова політика транспортного підприємства забезпечує достовірність фінансової інформації, обґрунтованість управлінських рішень, контроль витрат і підвищення ефективності перевізної діяльності в умовах конкуренції та нестабільного ринкового середовища.

Проведене дослідження особливостей організації обліку, аудиту та економічного аналізу на транспортних підприємствах дало змогу встановити, що ефективність функціонування таких суб'єктів господарювання безпосередньо залежить від якості побудови обліково-аналітичної системи та рівня її адаптації до галузевої специфіки. Визначено, що транспортна діяльність характеризується значною кількістю операцій, пов'язаних із використанням рухомого складу, обліком паливно-мастильних матеріалів, технічним обслуговуванням, калькулюванням собівартості перевезень і контролем за маршрутною роботою, що потребує застосування комплексних методів бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю. Важливу роль у забезпеченні достовірності фінансової інформації відіграє належне документальне оформлення господарських операцій, зокрема використання подорожніх листів, товарно-транспортних накладних, актів виконаних робіт та інших первинних документів, які формують інформаційну основу для аудиту й економічного аналізу. Впровадження цифрових технологій та автоматизованих систем обробки облікових даних сприяє підвищенню оперативності контролю, точності розрахунків і ефективності управління витратами. На прикладі ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» підтверджено, що деталізація обліку доходів, витрат і фінансових результатів за видами транспортних послуг та структурними підрозділами забезпечує можливість оцінювання прибутковості окремих напрямів діяльності, оптимізації витратної частини та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Комплексне поєднання сучасних методів обліку, аудиту й економічного аналізу створює передумови для підвищення конкурентоспроможності транспортних підприємств, забезпечення фінансової стабільності та

ефективного розвитку в умовах динамічного ринкового середовища.

Дослідження методики обліку доходів, витрат і фінансових результатів на прикладі ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» дало змогу встановити, що система бухгалтерського обліку підприємства забезпечує цілісне та послідовне формування інформації про результати господарської діяльності відповідно до вимог національних стандартів бухгалтерського обліку. Ключовим елементом узагальнення облікових даних виступає рахунок 79 «Фінансові результати», на якому здійснюється інтеграція доходів і витрат за окремими напрямками транспортної діяльності, що дозволяє оцінювати прибутковість вантажних, пасажирських та транспортно-експедиційних послуг. Деталізація аналітичного обліку за субрахунками створює необхідне інформаційне підґрунтя для внутрішнього контролю, аудиту та економічного аналізу ефективності функціонування підприємства. Завершальним етапом формування фінансового результату є перенесення сальдо рахунку 79 на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», що забезпечує відображення кінцевого результату діяльності у структурі власного капіталу підприємства. Дослідження порядку складання «Звіту про фінансові результати» підтвердило, що система фінансової звітності підприємства забезпечує узагальнення показників доходів, витрат, податкових коригувань і чистого прибутку, створюючи основу для оцінки фінансової стійкості та результативності господарської діяльності. Таким чином, застосовувана методика обліку доходів, витрат і фінансових результатів сприяє підвищенню достовірності фінансової інформації, ефективності управлінських рішень та забезпечує належний рівень аналітичного супроводу діяльності транспортного підприємства.

Дослідження організації та методики аудиту доходів, витрат і фінансових результатів ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» засвідчило, що аудиторська перевірка є важливим інструментом підтвердження достовірності облікових даних, правильності формування собівартості транспортних послуг і об'єктивності відображення кінцевого фінансового

результату у звітності. Ефективний аудит має ґрунтуватися на комплексному аналізі первинних документів, облікової політики, реєстрів синтетичного й аналітичного обліку, калькуляційних розрахунків та показників фінансової звітності. Особливу роль відіграє перевірка правильності визнання доходів, класифікації витрат, розподілу загальновиробничих витрат, списання матеріальних ресурсів, нарахування оплати праці та формування собівартості автотранспортних послуг. Застосування документального контролю, зіставлення, вибіркової перевірки, арифметичного перерахунку та аналітичних процедур дає змогу своєчасно виявляти можливі помилки, порушення й ризики викривлення фінансової інформації. За результатами дослідження встановлено, що система обліку та звітності підприємства загалом забезпечує належний рівень інформаційної надійності, а проведення аудиту сприяє підвищенню прозорості фінансових результатів, посиленню внутрішнього контролю, оптимізації витрат і прийняттю обґрунтованих управлінських рішень щодо подальшого розвитку підприємства.

Проведений аналіз складу, структури та динаміки доходів, витрат і фінансових результатів ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» засвідчив, що підприємство у 2023–2025 рр. зберігало прибутковість, однак його фінансові показники характеризувалися нестабільністю під впливом зовнішніх економічних і воєнних чинників. Встановлено, що найкращі результати діяльності були досягнуті у 2024 році, тоді як у 2025 році відбулося скорочення чистого доходу від реалізації та зниження прибутку через зменшення обсягів перевезень, подорожчання пального, запасних частин і матеріальних ресурсів. Аналіз структури витрат показав значну залежність фінансового результату від собівартості транспортних послуг та інших операційних витрат, що потребує посиленого контролю за їх формуванням. Для підвищення ефективності діяльності підприємству доцільно зосередитися на оптимізації витрат, раціональному використанні ресурсів, удосконаленні тарифної політики та пошуку додаткових джерел доходів, що сприятиме зміцненню фінансової стійкості й

конкурентоспроможності транспортного підприємства.

Оцінка фінансового стану ТОВ «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ» засвідчила, що у 2023–2025 рр. підприємство зберігало прибуткову діяльність, однак показники рентабельності мали нестійку динаміку та суттєво погіршилися наприкінці досліджуваного періоду. Найвищий рівень ефективності використання активів, власного капіталу, продажів і основних засобів спостерігався у 2024 році, тоді як у 2025 році відбулося різке зниження прибутковості через скорочення фінансового результату, зростання вартості основних засобів і недостатньо ефективне використання ресурсного потенціалу. Проведений факторний аналіз підтвердив, що головним чинником погіршення загальної рентабельності стало зменшення прибутку, а додатковий негативний вплив мало збільшення середньорічної вартості основних засобів. Для стабілізації фінансового стану підприємству необхідно посилити контроль за витратами, підвищити завантаженість транспортних засобів, оновити матеріально-технічну базу та спрямувати управлінські рішення на зростання прибутковості й ефективності використання капіталу.

Удосконалення обліку, аудиту та економічного аналізу фінансових результатів транспортних підприємств має здійснюватися комплексно, з урахуванням галузевої специфіки, нестабільності ринкового середовища та зростання витрат на забезпечення перевізного процесу. Встановлено, що підвищення ефективності облікової системи потребує автоматизації обробки даних, впровадження ERP-систем, електронного документообігу, деталізації аналітичного обліку за видами перевезень, маршрутами й центрами відповідальності, а також удосконалення облікової політики. Важливим напрямом розвитку аудиту є посилення внутрішнього контролю, застосування ризик-орієнтованого підходу та цифрових інструментів перевірки, що дає змогу своєчасно виявляти помилки, фінансові ризики й резерви оптимізації витрат. Доведено, що економічний аналіз фінансових результатів має доповнюватися факторним, прогнозним,

стратегічним аналізом, системою КРІ та економіко-математичними методами, які дозволяють оцінювати прибутковість окремих напрямів діяльності й обґрунтовувати управлінські рішення. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню достовірності фінансової інформації, ефективності контролю, раціональному використанню ресурсів, зростанню рентабельності та зміцненню конкурентоспроможності транспортних підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шипін І. П. Бухгалтерський облік в системі управління підприємством. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 345 с.
2. Соколова Е. Фінансові результати як індикатор ефективності підприємств. Економіка і держава. 2020. № 5. С. 353–357.
3. Патарідзе-Вишинська М. В. Особливості визначення збитків у бухгалтерському обліку. Економічний простір. 2020. № 172. С. 91–95.
4. Чацкіс Є. Д. Теорія фінансів : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 275 с.
5. Історія економічних учень / за ред. В. Г. Панченка. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 380 с.
6. Стаднюк Т. С. Особливості методики аналізу фінансових результатів діяльності підприємств. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2016. № 1. С. 127–132.
7. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй. Київ : Port-Royal, 2001. 593 с.
8. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств : підручник. Київ : КНЕУ, 2017. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe (дата звернення: 31.03.2026).
9. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства : підручник. Київ : КНЕУ, 2018.
10. Денисовець Т. М. Теоретичні підходи до визначення сутності прибутку підприємства [Електронний ресурс]. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2025. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/8461/1/Denysovets.pdf> (дата звернення: 31.03.2026).
11. Маршалл А. Принципи політичної економії / пер. з англ. Київ : Основи, 2020. 432 с.
12. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку. Київ : Либідь, 2018.

398 с.

13.Скрипник М., Кострубіцька Н. Прибуток і підприємницький ризик: методологічні засади. Економічний аналіз. 2020. № 2. С. 288–293.

14.Самуельсон П. Економіка : підручник / пер. з англ. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 735 с.

15.Теорія фінансів : підручник / П. І. Юхименко та ін.; за заг. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. Київ : Центр навчальної літератури, 2010. 576 с.

16.Осадча О. О. Економічна природа прибутку в контексті еволюції облікових шкіл. Економіка і управління. 2020. № 3 (92). С. 70–75.

17.Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV (зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 31.03.2026).

18.Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні : нормативно-практичний довідник. URL: <http://www.interbuh.com.ua> (дата звернення: 31.03.2026).

19.Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318 (зі змінами). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення: 31.03.2026).

20.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <http://dtkt.com.ua> (дата звернення: 31.03.2026).

21.Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : наказ Мінфіну України від 28.03.2013 № 433. URL: <https://ips.ligazakon.net> (дата звернення: 31.03.2026).

22.Петрук О. М. Гармонізація національних систем бухгалтерського обліку : монографія. Житомир : Рута, 2006. 420 с.

23.Кіреєва І. О. Теоретичні основи оцінки фінансових результатів. Фінанси України. 2021. № 6. С. 82–89.

24.Савченко А. Г. Роль управлінського обліку в забезпеченні ефективності управління. Бухгалтерський облік і аудит. 2022. № 8. С. 90–

94.

25. Міжнародні стандарти фінансової звітності : офіційний переклад. Київ : Мінфін України, 2023.

26. Кочетова О. І. Управління фінансовими результатами підприємств України. Тези доповідей І Всеукраїнської науково-теоретичної інтернет-конференції. Миколаїв : МНАУ, 2013. С. 22–23.

27. Мочерний С. В. Політична економія : навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2002. 687 с.

28. Верхоглядова Н. І. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2014. 536 с.

29. Сук Л. К., Сук П. Л. Фінансовий облік : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : Знання, 2012. 647 с.

30. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://pro-u4ot.info> (дата звернення: 31.03.2026).

31. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) : міжнародний документ від 01.01.2012 (зі змінами). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua> (дата звернення: 31.03.2026).

32. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999 (зі змінами).

33. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>

34. Крамаренко В. І. Економічна сутність фінансових результатів та їх облікова інтерпретація. Фінанси України. 2020. № 4. С. 230–234.

35. Міжнародні стандарти фінансової звітності : офіційний переклад. Київ : Мінфін України, 2023.

36. Сотник І. М. Методологія економічних досліджень : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 117 с.

37. Економічна енциклопедія : у 3 т. / за ред. С. В. Мочерного. Київ : Академія, 2000. 952 с.

38. Пільменштейн Д. І. Теоретичні аспекти моделювання в

бухгалтерському обліку. Бухгалтерський облік і аудит. 2020. № 2. С. 22–26.

39.Баканов М. І. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.

40.Ващинський Г. В. Методологія бухгалтерського обліку : монографія. Львів : ЛНАУ, 2021. 256 с.

41.Кудлаєва Н. В. Методологічні аспекти класифікації елементів методу бухгалтерського обліку. Економічні науки. 2022. № 1. С. 97–101.

42.Бутинець Ф. Ф., Чумак Н. І. Інформаційні технології в обліку. Житомир : ЖДТУ, 2020. 348 с.

43.Білан О. Г. Бухгалтерський облік на автотранспортних підприємствах : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 240 с.

44.Мельник Л. Г., Лесик О. А. Облік витрат і калькулювання собівартості послуг у транспортній галузі. Харків : ХНАДУ, 2021. 190 с.

45.Савченко Т. Г. Податковий облік витрат автотранспортних підприємств. Харків : Факт, 2020. 126 с.

46.Шульга Н. В. Формування собівартості послуг автоперевезень. Київ : УкрДЕЗ, 2022. 138 с.

47. Матеріали господарської діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «ЄВРОТРАНС ЕЛІТ»
URL:https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/42961072/ (дата звернення: 31.03.2026).

48.Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318 – URL.: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 31.03.2026).

49.Положення (національне) (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом № 73 Мінфіну України від 07.02.2013 р. URL.: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

50.Годованець О.В. Особливості бухгалтерського та податкового обліку фінансового лізингу / О.В. Годованець. // Економіка: проблеми

теорії та практики. Зб. наук. праць. Вип. 177: у 2-х Т. Дніпропетровськ, 2017. Т. 2. С. 494-453.

51.Гринавцева О.В. Облік і аудит готової продукції та її фінансових результатів від реалізації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н.: спец. – бухгалтерський облік, аналіз та аудит [Електронний ресурс] / О.В. Гринавцева. К., 2015. 19 с. <http://www.nbuv.gov.ua/ard/2005/05govmpu.zip>

52. Дем'яненко М.Я. Про співвідношення бухгалтерського та податкового обліку Облік і фінанси АПК. 2016. № 1. С. 10-17.

53.Загородній А.Г. Бухгалтерський облік : Основи теорії та практики : навч. посібник 2-ге вид., перероб. і доп. К.: «Знання», КОО, 2011. 342 с.

54. Грачева Р.Е. Просто Баланс. К.: Редакция «Галицкие контракты», 2015. – 414 с.

55. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2019. 832 с.

56.Голов С. Ф. Управлінський облік : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 534 с.

57.Кужельний М. В., Лінник В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Київ : КНЕУ, 2020. 334 с.

58.Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник. Київ : Алерта, 2021. 928 с.

59.Петрик О. А. Аудит : методологія і організація : монографія. Київ : КНЕУ, 2019. 496 с.

60.Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. Київ : Знання, 2020. 654 с.

61.Білик М. Д., Павловська О. В. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2021. 592 с.

62.Бутинець Ф. Ф. Інформаційні системи бухгалтерського обліку : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2020. 512 с.

63.Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2019. 428 с.

64.Білик М. Д. Фінансова звітність за міжнародними стандартами :

навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2021. 376 с.

65.Жук В. М. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : монографія. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2020. 412 с.

66.Петрик О. А. Аудит : методологія і організація : монографія. Київ : КНЕУ, 2020. 496 с.

67.Дорош Н. І. Внутрішній аудит: методологія та організація : навч. посіб. Київ : Знання, 2019. 312 с.

68.Білуха М. Т. Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту : підручник. Київ : Алерта, 2021. 408 с.

69.Жук В. М. Інформаційні технології в аудиті та обліку : монографія. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2020. 356 с.

70.Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник. Київ : Алерта, 2021. 928 с.

71.Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2020. 412 с.

72.Кужельний М. В., Лінник В. Г. Контроль і ревізія : підручник. Київ : КНЕУ, 2019. 387 с.

73.Білик М. Д. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2021. 592 с.

74.Кіндрацька Г. І. Економічний аналіз : теорія і практика : підручник. Львів : Магнолія 2006, 2020. 440 с.

75.Герасимович А. М. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2019. 376 с.

76.Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз : навч. посіб. Житомир : ПП «Рута», 2020. 680 с.

77.Тарасенко Н. В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства : монографія. Київ : Алерта, 2021. 328 с.

78.Сопко В. В. Бухгалтерський облік і аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2020. 512 с.

79.Жук В. М. Аналітичне забезпечення управління підприємством : монографія. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2021. 384 с.

Додаток А

Таблиця 1.2

**Порівняльна характеристика вимог НП(С)БО 1 та МСФЗ до
складання Звіту про фінансові результати**

Положення	НП(с)БО 1	МСФЗ
Форма	Форма є регламентованою, в I розділі розкривається інформація про доходи і витрати, які класифіковані за функціями, у II розділі - про витрати, які класифіковані за елементами.	Форма не регламентована, дозволяється вибір класифікації операційних витрат за функціями чи за елементами.
Деталізація інформації	Наведення додаткових рядків, заголовків або підсумків не передбачене.	Додаткові рядки, заголовки та проміжні підсумки належить подавати у звіті, якщо цього вимагають інші стандарти або якщо це необхідно для правдивого відображення фінансових результатів діяльності підприємства.
Розкриття інформації про види діяльності	Основна, операційна, фінансова, інша.	Операційна, фінансова, інвестиційна.
Подання доходів і витрат	Доходи та витрати поділено на: операційні; фінансові; інші.	У додатку до МСБО 1 наведено приклади звітів про фінансові результати, де доходи й витрати звичайної діяльності подано в такому розрізі: • пов'язані з операціями; • пов'язані з фінансовими інвестиціями та залученням фінансування.
Подання діяльності, що припинена	Відображається у статті «Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування»; відображаються прибуток або збиток від припиненої діяльності після оподаткування та/або прибуток або збиток від переоцінки необоротних активів та груп вибуття, що утворюють припинену діяльність і оцінюються за чистою вартістю реалізації.	Згідно з МСФЗ 5 прибуток (збиток) до оподаткування від діяльності, що припинена, слід наводити безпосередньо у звіті.

Джерело: узагальнено автором за джерелами: [22], [23],

**Типова кореспонденція рахунків з обліку доходів від реалізації
у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ»**

№ з./п.	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Реалізовано замовникам автотранспортні послуги з перевезень	36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» 30 «Готівка» 31 «Рахунки в банках»	701 «Дохід від надання автопослуг з перевезення вантажів» 702 «Дохід від надання автопослуг з перевезення пасажирів» 703 «Дохід від надання транспортно-експедиційних послуг»
2.	Нараховані зобов'язання з ПДВ	701 «Дохід від надання автопослуг з перевезення вантажів» 702 «Дохід від надання автопослуг з перевезення пасажирів» 703 «Дохід від надання транспортно-експедиційних послуг»	641 «Розрахунки за податками і платежами»
3.	Списано отриманий дохід від реалізації наданих автопослуг на фінансовий результат	701 «Дохід надання автопослуг з перевезення вантажів» 702 «Дохід від надання автопослуг з перевезення пасажирів» 703 «Дохід від надання транспортно-експедиційних послуг»	79 «Фінансові результати»

Додаток В

Типова кореспонденція рахунків з обліку інших операційних доходів у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ»

№ оп.	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Відображено дохід у вигляді орендної плати за виробничі площі	37 «Розрахунки з різними дебіторами»	71 «Інший операційний дохід»
2.	Виявлено лишки запчастин і інших товарних запасів у результаті проведення інвентаризації ТМЦ	20 «Виробничі запаси» (за видами) 28 «Товари» (за видами)	71 «Інший операційний дохід»
3.	Отримано готівкову суму штрафу	30 «Каса»	71 «Інший операційний дохід»
4.	Повернено дебіторську заборгованість, раніше визнану сумнівною	38 «Резерв сумнівних боргів»	71 «Інший операційний дохід»
5.	Списано заборгованість перед постачальниками та підрядниками після закінчення строку позовної давності	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	71 «Інший операційний дохід»
6.	Відображено суми податків і обов'язкових платежів, отриманих у складі інших операційних доходів	71 «Інший операційний дохід»	64 «Розрахунки за податками й платежами»
7.	Віднесено інший операційний дохід на фінансові результати	71 «Інший операційний дохід»	79 «Фінансові результати»

Типова кореспонденція рахунків з обліку адміністративних витрат у ТОВ «Євротранс ЕЛІТ»

№ оп.	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Нараховано знос основних засобів та нематеріальних активів адміністративного призначення	92 «Адміністративні витрати»	13 «Знос (амортизація) необоротних активів»
2.	Списано виробничі запаси на адміністративні потреби	92 «Адміністративні витрати»	20 «Виробничі запаси»
3.	Відображено витрати на службові відрядження управлінського персоналу	92 «Адміністративні витрати»	372 «Розрахунки з підзвітними особами»
4.	Відображено витрати з розрахунково-касового обслуговування банку	92 «Адміністративні витрати»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»
5.	Нараховано податки, збори й обов'язкові платежі	92 «Адміністративні витрати»	64 «Розрахунки за податками й платежами»
6.	Нараховано заробітну плату адміністративному апарату та соціальний внесок згідно з чинним законодавством	92 «Адміністративні витрати»	66 «Розрахунки за виплатами працівникам» 65 «Розрахунки за страхуванням»
7.	Відображено витрати на ремонт, здійснений сторонніми організаціями, вартість послуг зв'язку і т.д.	92 «Адміністративні витрати»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»
8.	Списано адміністративні витрати на фінансові результати	79 «Фінансові результати»	92 «Адміністративні витрати»

**Типова кореспонденція рахунків з обліку витрат на збут у ТОВ
«Євротранс ЕЛІТ»**

№ оп.	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Нарахована амортизація на основні засоби збутового призначення	93 «Витрати на збут»	13 «Знос (амортизація) необоротних активів»
2.	Списано інші матеріали	93 «Витрати на збут»	20 «Виробничі запаси»
3.	Відображено витрати на службові відрядження працівників збуту	93 «Витрати на збут»	372 «Розрахунки з підзвітними особами»
4.	Нараховано заробітну плату працівникам, зайнятим збутом, і єдиний соціальний внесок згідно з чинним законодавством	93 «Витрати на збут»	66 «Розрахунки за виплатами працівникам» 65 «Розрахунки за страхуванням»
5.	Акцептовано рахунок рекламного агентства і ЗМІ за надані послуги з реклами	93 «Витрати на збут»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»
6.	Списано витрати на збут на фінансові результати	79 «Фінансові результати»	93 «Витрати на збут»

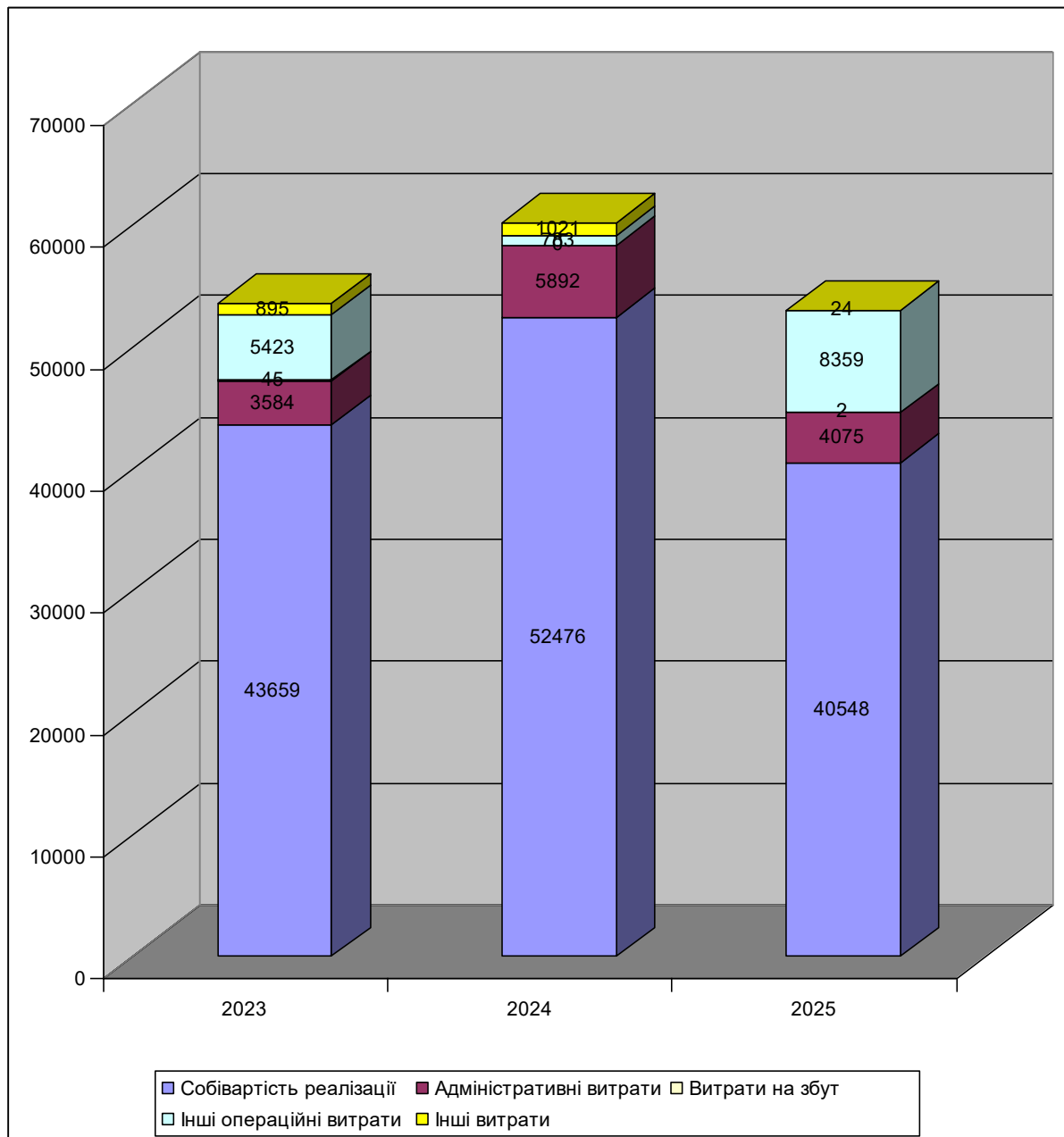

Рис. 1. Аналіз складу і структури отриманих доходів діяльності ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» за 2023-2025 рр.

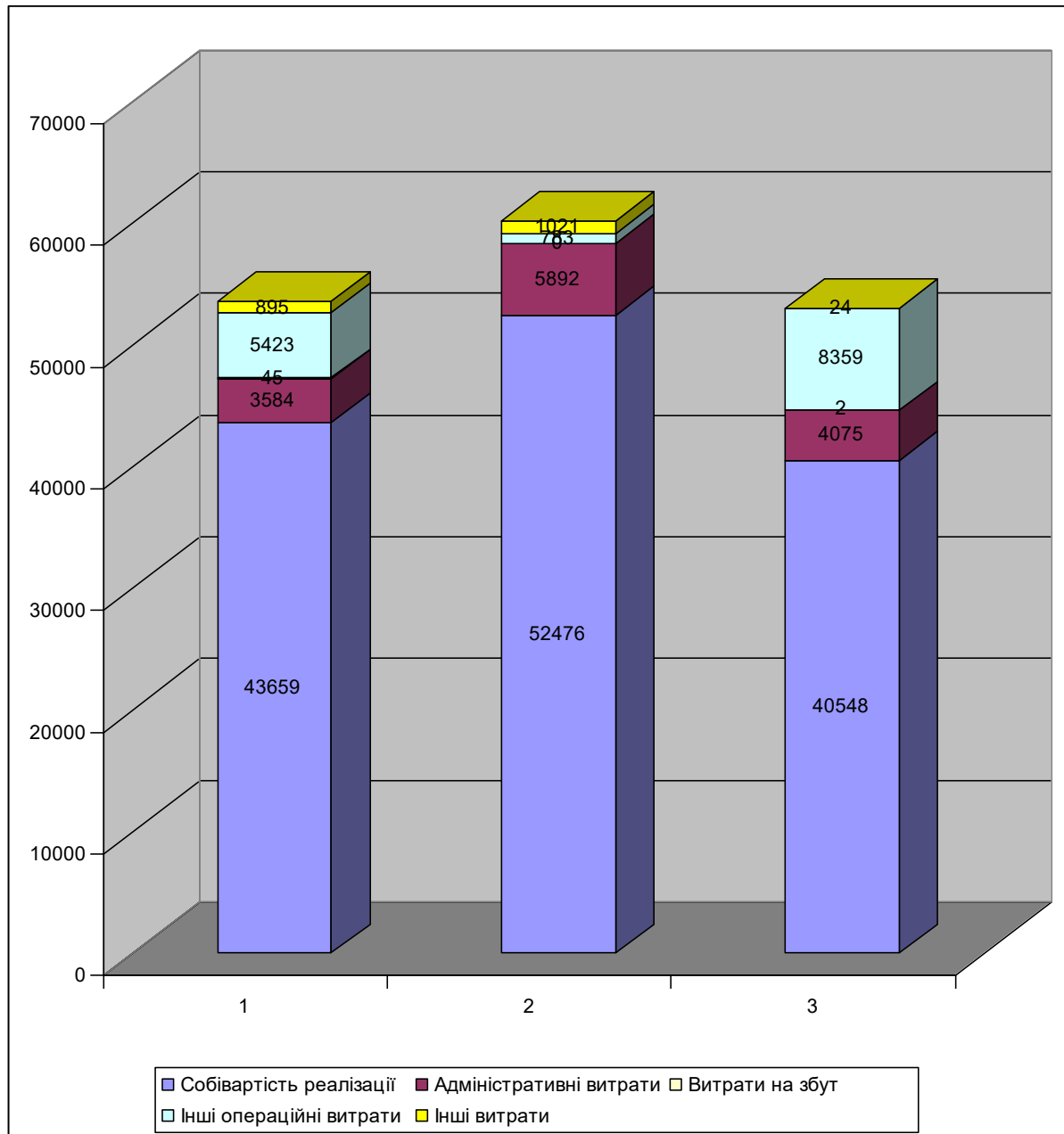

Рис. 2. Аналіз складу і структури понесених витрат діяльності ТОВ «Євротранс ЕЛІТ» за 2023-2025 рр.

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство **ТОВ «Євротранс ЕЛІТ»** за ЄДРПОУ

Територія Апша, Тячівського району, Закарпатської області за КОАТУУ

Організаційно-правова форма господарювання **ТОВ** за КОПФГ

Вид економічної діяльності **Автотранспортні перевезення** за КВЕД

КОДИ		
25	31	12
42961072		
429610707133		
034		
31.12		

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2025 р.

Форма № 1 Код за ДКУД 2901184

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1134	1117
первісна вартість	1001	1309	1309
накопичена амортизація	1002	175	192
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	49051	51586
первісна вартість	1011	58893	62044
знос	1012	(9842)	(10458)
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	50185	52703
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1231	2423
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3102	2038
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	26	175
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	928	1834
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	1919	2438
Витрати майбутніх періодів	1170	10	9
Інші оборотні активи	1190	81	564

Усього за розділом II	1195	7297	9481
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	57482	62184

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	19768	20410
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415	841	925
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	5141	4199
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	25750	25534
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	4235	5833
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	23243	25385
розрахунками з бюджетом	1620	2231	2998
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	205	135
розрахунками з оплати праці	1630	990	1053
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	828	1246
Усього за розділом III	1695	31732	36650
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	57482	62184

Додаток Л

Дата (рік, місяць, число)		
Підприємство	ТОВ «Євротранс ЕЛІТ»	за ЄДРПОУ
Територія	Апша, Тячівського району, Закарпатської області	за КОАТУУ
Організаційно-правова форма господарювання	ТОВ	за КОПФГ
Вид економічної діяльності	Автотранспортні перевезення	за КВЕД

КОДИ		
22	31	12
42961072		
429610707133		
034		
31.12		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2025 р.

Форма № 2

Код за ДКУД

2901184

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	44928	60836
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(40548)	(52476)
Валовий: прибуток	2090	4380	8360
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	8327	392
Адміністративні витрати	2130	(4075)	(5892)
Витрати на збут	2150	(2)	(0)
Інші операційні витрати	2180	(8359)	(783)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	271	2077
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	50	3
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	(24)	(1021)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	297	1059
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(53)	(191)

Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	244	868
збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	244	868

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	21838	24397
Витрати на оплату праці	2505	11992	20648
Відрахування на соціальні заходи	2510	2638	5202
Амортизація	2515	1656	1433
Інші операційні витрати	2520	1509	947
Разом	2550	39633	51968

VI. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		